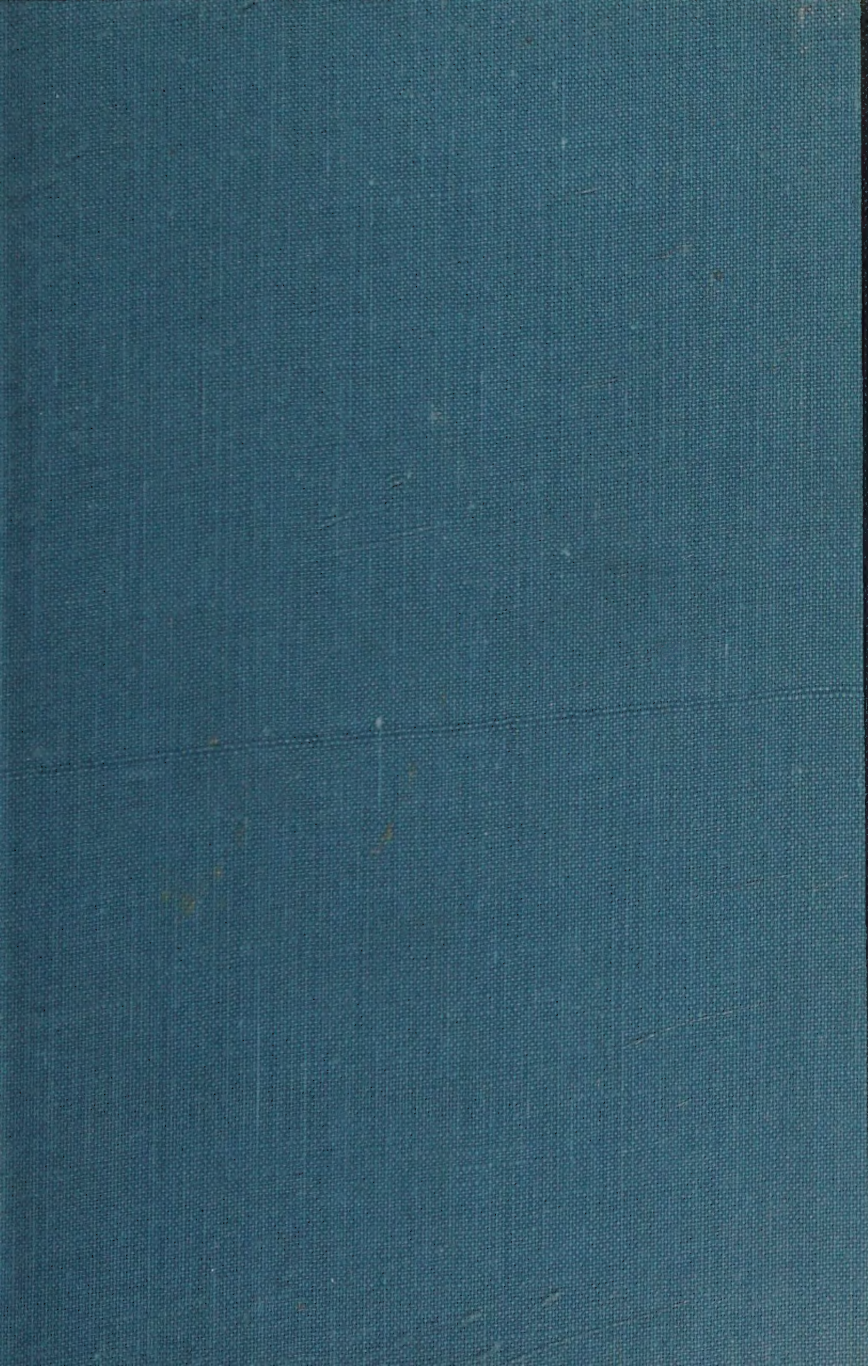
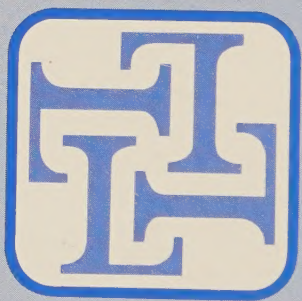

university of rhode island library

SAMUEL WEISER
GR. 7-8453
845 B'way (bet. 13 & 14 St.) N. Y. C.

TEXTS FOR STUDENTS. No. 36

SELECT PASSAGES

ILLUSTRATIVE OF

NEOPLATONISM

ARRANGED AND EDITED BY

E. R. DODDS, B.A.

LECTURER IN CLASSICS, UNIVERSITY COLLEGE, READING

DISCARDED
URI LIBRARY

LONDON

SOCIETY FOR PROMOTING
CHRISTIAN KNOWLEDGE

NEW YORK AND TORONTO: THE MACMILLAN CO.

1924

NOTE

A translation of these passages, with
Introduction and Notes, is published
by S.P.C.K. Price 5s.

PRINTED IN GREAT BRITAIN

CONTENTS

	PAGE
I. DE CAUSA - - - - -	1
II. DE REVERSIONE - - - - -	4
III. DE TRIBUS PRINCIPALIBUS SUBSTANTIIS - - -	5
IV. DE NECESSARIO PROCESSU OMNIUM EX UNO - -	6
V. DE ANIMAE DIGNITATE - - - - -	7
VI. ANIMA QUIESCENS REBUS SENSIBILIBUS VITAM COM- MUNICAT - - - - -	9
VII. DE ANIMA RATIONALI - - - - -	10
VIII. DE NATURA: OMNIS ANIMAE VITA CONTEMPLATIO EST	10
IX. ANIMA NEQUE DECLINAVIT NEQUE PROPTER ERROREM CREAVIT - - - - -	12
X. ANIMA EX INTELLECTU TOTA PENDET - - -	14
XI. SUPER ANIMAM INTELLECTUS EST - - -	15
XII. SENSIBILIA IMAGINES SUNT INTELLIGIBILIMUM -	15
XIII. DE MUNDO INTELLIGIBILI - - - - -	16
XIV. DE AETERNITATE - - - - -	18
XV. DE VARIETATE ENTIUM - - - - -	19
XVI. ENTIA INTELLIGIBILIA NON SUNT EXTRA INTELLECTUM	20
XVII. QUICQUID EST, PROPTER IPSUM UNUM EST; ILLUD VERO NON EST ALIQUID - - - - -	24
XXVIII. IPSUM UNUM NEQUE INTELLECTUS EST NEQUE ENS -	25
XIX. UNUM NON EST OMNIA, SED SUPER OMNIA - -	26
XX. UNUM NON DIVIDITUR, QUAMVIS PRINCIPIUM SIT OMNIUM - - - - -	27
XXI. IDEM EST BONUM ATQUE UNUM - - - - -	28
XXII. UNIUS SCIENTIA NON EST NISI PER NEGATIONEM -	29
XXIII. UTRUM IPSI UNI LIBERUM SIT ARBITRIUM - -	30
XXIV. DE DIVINIS UNITATIBUS - - - - -	33
XXV. DE COMMUNI SENSIBILIMUM SUBJECTO - - -	36
XXVI. QUAE SIT CUM MATERIAE TUM REBUS SENSIBILIBUS SUBSISTENTIA - - - - -	37
XXVII. DE EODEM - - - - -	38
XXVIII. IDEM EST MALUM ATQUE MATERIA - - -	40
XXIX. QUOMODO MATERIA COGNOSCATUR - - -	42
XXX. DE MATERIA INTELLIGIBILI - - - - -	42
XXXI. ANIMA NEQUE MATERIALIS EST NEQUE MATERIAE AFFECTUS - - - - -	43
XXXII. OMNIS PARS ANIMAE A CORPORE SEPARARI POTEST -	45
XXXIII. DE HOMINE ET ANIMATO - - - - -	47
XXXIV. DE LAPSU ANIMARUM - - - - -	48
XXXV. DE EODEM - - - - -	49
XXXVI. DE EODEM - - - - -	49
XXXVII. NUM SIT IPSARUM ARBITRII ANIMARUM LAPsus -	50
XXXVIII. ANIMA NOSTRA NON TOTA DESCENDIT - -	51
XXXIX. PLOTINI SENTENTIA IAMBlichO ET PROclo NON PRO- Batur - - - - -	53
XL. ANIMAE UNITAS SUNT ET MULTITUDO - - -	54
XLI. DE SINGULARUM ANIMARUM PERPETUITATE - -	56

	PAGE
XLII. DE LIBERATIONE ANIMAE - - -	56
XLIII. QUID ANIMA FIAT POST MORTEM CORPORIS - -	57
XLIV. DE MORTE ANIMAE - - -	58
XLV. DE TRANSMIGRATIONE ANIMAE - - -	58
XLVI. DE BEATA ANIMARUM VITA - - -	59
XLVII. SALLUSTII DE ANIMA SENTENTIA - - -	60
XLVIII. DE MALO - - -	61
XLIX. DE EODEM - - -	62
L. DE EODEM - - -	65
LI. DE FATO ET ARBITRIO - - -	67
LII. DE VIRTUTE CIVILI - - -	68
LIII. DE PURGATIONE - - -	69
LIV. ANIMAE PURGATAE VIRTUTES - - -	70
LV. DE PULCRITUDINE QUAE IN ARTIUM OPERIBUS EST -	71
LVI. DE NATURALI PULCRITUDINE - - -	72
LVII. CONTRA EOS QUI MUNDI PULCRITUDINEM VITUPERANT	74
LVIII. PULCRUM CUM BONO CONIUNGITUR - - -	76
LIX. DE PULCRITUDINE SUMMA - - -	77
LX. AD PULCRITUDINEM SUMMAM QUOMODO PERVENIATUR	78
LXI. DE ARTIS MAGICAE RATIONE: ITEM DE PRECIBUS -	81
LXII. CONTRA THEURGICOS - - -	81
LXIII. CONTRA EOSDEM - - -	82
LXIV. DEFENDITUR THEURGIA - - -	83
LXV. DE VERA PIETATE - - -	84
LXVI. QUOMODO CONTEMPLANDUS SIT DEUS - - -	86
LXVII. ANIMAE AD DEUM ACCESSUS - - -	87
LXVIII. FRUITIO DEI - - -	89

AD PLOTINUM:

SIGLA

- Cr. =editio Creuzeri.
M. =editio Muelleri.
A =codex Mediceus A, plut. 87 nr. 3.
B =codex Mediceus B, plut. 85 nr. 15.
C =codex Monacensis C, nr. 449.
Ciz. =codex Cizensis.
K. =editio Kirchhoffii.
V. =editio Volkmannii.

AD PROCLI INSTITUTIONEM THEOLOGICAM:

- Pa=codex Parisinus 2423, saec. xiii., in capite 78 desinens,
nunc primum adhibitus.
Pb=codex Parisinus 1734, saec. xv., nunc primum adhibitus.
Na=codex Leidensis a Voemelio collatus.
Eos tantummodo locos notulis indicavi in quibus a lectione
editionis Creuzerianae discedendum esse censui.

SELECT PASSAGES ILLUSTRATIVE OF NEOPLATONISM

I.—DE CAUSA.

Proclus *Institutio Theologica* 7, 11, 27.

7. πᾶν τὸ παρακτικὸν ἄλλου κρεῖττον ἐστὶ τῆς τοῦ παραγομένου φύσεως.

ἦτοι γὰρ κρεῖττον ἐστὶν ἢ χειρόν ἢ ἴσον. ἔστω πρότερον ἴσον. τὸ τοίνυν ἀπὸ τούτου παραγόμενον ἢ δύναμιν ἔχει καὶ αὐτὸ παρακτικὴν ἄλλου τινός, ἢ ἄγονον ὑπάρχει παν- 5 τελῶς. ἀλλ' εἰ μὲν ἄγονον εἴη, κατ' αὐτὸ τοῦτο τοῦ παραγοντος ἡλάττωται, καὶ ἔστιν ἄνισον ἐκείνῳ, γονίμῳ ὄντι καὶ δύναμιν ἔχοντι τοῦ ποιεῖν, ἀδρανὲς ὄν. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ παρακτικὸν ἐστὶν ἄλλων, ἢ καὶ αὐτὸ ἴσον ἑαυτῷ παράγει, καὶ τοῦτο ὡσαύτως ἐπὶ πάντων, καὶ ἔσται τὰ 10 ὄντα πάντα ἴσα ἀλλήλοις, καὶ οὐδὲν ἄλλου ἄλλο κρεῖττον, ἀεὶ τοῦ παραγοντος ἴσον ἑαυτῷ τὸ ἐφεξῆς ὑφιστάντος· ἢ ἄνισον, καὶ οὐκέτ' ἂν ἴσον εἴη τῷ αὐτὸ παράγοντι. δύ- νάμεων γὰρ ἴσων ἔστι τὸ τὰ ἴσα ποιεῖν· τὰ δὲ ἐκ τούτων ἄνισα ἀλλήλοις, εἴπερ τὸ μὲν παράγον τῷ πρὸ αὐτοῦ ἴσον, 15 αὐτῷ δὲ τὸ μετ' αὐτὸ ἄνισον. οὐκ ἄρα ἴσον εἶναι δεῖ τῷ παραγόντι τὸ παραγόμενον.

ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔλαττον ἔσται ποτὲ τὸ παράγον. εἰ γὰρ αὐτὸ τὴν οὐσίαν τῷ παραγομένῳ δίδωσιν, αὐτὸ καὶ

3-4 ἔστω πρότερον ἴσον ex Pa, Pb, etc. inserui.

15 παραγαγόν] παράγον Pa, Pb.

18 παραγαγόν] παράγον Pa, Pb.

τὴν δύναμιν αὐτῷ χορηγεῖ κατὰ τὴν οὐσίαν. εἰ δὲ αὐτὸ παρακτικόν ἐστι τῆς δυνάμεως τῷ μετ' αὐτὸ πάσης, καὶ ἑαυτὸ δύναται ποιεῖν τοιοῦτον, οἷον ἐκεῖνο. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ποιήσκειν ἂν ἑαυτὸ δυνατώτερον· οὔτε γὰρ τὸ μὴ δύνασ-
 5 θαι κωλύει παρουσίας τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, οὔτε τὸ μὴ βούλεσθαι· πάντα γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ὀρέγεται κατὰ φύσιν. ὥστε εἰ ἄλλο δύναται τελειότερον ἀπεργάσασθαι, καὶ ἑαυτὸ πρὸ τοῦ μετ' αὐτὸ τελειώσειεν.

οὔτε ἴσον ἄρα τὸ παραγόμενον τῷ παράγοντί ἐστιν
 10 οὔτε κρεῖττον. πάντῃ ἄρα τὸ παράγον κρεῖττον τῆς τοῦ παραγομένου φύσεως.

11. πάντα τὰ ὄντα πρόεισιν ἀπὸ μιᾶς αἰτίας, τῆς πρώτης.

ἢ γὰρ οὐδενός ἐστιν αἰτία τῶν ὄντων, ἢ κύκλῳ τὰ αἷτια
 15 πεπερασμένων τῶν πάντων, ἢ ἐπ' ἀπειρον ἢ ἀνοδος καὶ ἄλλον ἄλλο αἷτιον καὶ οὐδαμοῦ στήσεται ἢ τῆς αἷτίας προϋπόστασις.

ἀλλ' εἰ μὲν μηδενός εἴη τῶν ὄντων αἷτιον, οὔτε τάξις
 ἔσται δευτέρων καὶ πρώτων, τελειούντων καὶ τελειουμέ-
 20 νων, κοσμοούντων καὶ κοσμουμένων, γεννώντων καὶ γεννω-
 μένων, ποιούντων καὶ πασχόντων, οὔτε ἐπιστήμη τῶν ὄντων οὐδενός. ἢ γὰρ τῶν αἷτιων γνῶσις ἐπιστήμης ἐστὶν ἔργον· καὶ τότε λέγομεν ἐπίστασθαι, ὅταν τὰ αἷτια γνωρίσωμεν τῶν ὄντων.

25 εἰ δὲ κύκλῳ περίεισι τὰ αἷτια, τὰ αὐτὰ πρότερα ἔσται καὶ ὕστερα, δυνατώτερά τε καὶ ἀσθενέστερα· πᾶν γὰρ τὸ παράγον κρεῖττόν ἐστι τῆς τοῦ παραγομένου φύσεως. διαφέρει δὲ οὐδὲν τὸ διὰ πλείονων ἢ δι' ἐλασσόνων μέσων

συνάπτειν τῷ αἰτιατῷ τὸ αἷτιον καὶ ποιεῖν ἀπ' ἐκείνου· καὶ γὰρ τῶν μεταξὺ πάντων ἔσται κρεῖττον, ὧν ἔστιν αἷτιον, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω τὰ μέσα, τοσούτῳ μειζόνως αἷτιον.

εἰ δ' ἐπ' ἀπειρον ἡ τῶν αἰτίων πρόθεσις, καὶ ἄλλο πρὸ 5 ἄλλου ἀεί, πάλιν οὐδενὸς ἐπιστήμη ἔσται. τῶν γὰρ ἀπειρῶν οὐδενός ἐστι γνῶσις· τῶν δ' αἰτίων ἀγνοουμένων οὐδὲ τῶν ἐξῆς ἐπιστήμη ἔσται.

εἰ οὖν καὶ αἰτίαν εἶναι δεῖ τῶν ὄντων, καὶ διώρισται τὰ αἷτια τῶν αἰτιατῶν, καὶ οὐκ εἰς ἀπειρον ἡ ἀνοδος, 10 ἔστιν αἷτία πρώτη τῶν ὄντων ἀφ' ἧς οἷον ἐκ ῥίζης πρόεισιν ἕκαστα, τὰ μὲν ἐγγυὲς ὄντα ἐκείνης, τὰ δὲ πορρώτερον· ὅτι γὰρ μίαν εἶναι δεῖ τὴν ἀρχήν, δέδεικται, διότι πᾶν πλῆθος δεύτερον ὑφέστηκε τοῦ ἐνός.

27. πᾶν τὸ παράγον διὰ τελειότητα καὶ δυνάμεως 15 περιουσίαν παρακτικόν ἐστι τῶν δευτέρων.

εἰ γὰρ μὴ διὰ τὸ τέλειον, ἀλλ' ἑλλείπον κατὰ τὴν δύναμιν παρήγαγεν, οὐδ' ἂν τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀκίνητον ἠδύνατο φυλάττειν. τὸ γὰρ δι' ἑλλειψιν καὶ ἀσθένειαν ἄλλῳ τὸ εἶναι παρεχόμενον τῇ ἑαυτοῦ τροπῇ καὶ ἀλλοιῶσει τὴν 20 ὑπόστασιν ἐκείνῳ παρέχεται. μένει δὲ οἷον ἔστι πᾶν τὸ παράγον, καὶ μένοντος τὸ μετ' αὐτὸ πρόεισι. πλήρες ἄρα καὶ τέλειον ὑπάρχον τὰ δεύτερα ὑφίστησιν ἀκινήτως καὶ ἀνελαττώτως, αὐτὸ ὃν ὅπερ ἔστι καὶ οὔτε μεταβάλλον εἰς ἐκεῖνα οὔτε ἐλαττούμενον.

οὐ γὰρ ἀπομερισμός ἐστι τοῦ παράγοντος τὸ παραγόμενον· οὐδὲ γὰρ γενέσει τοῦτο προσῆκεν, οὐδὲ τοῖς γεννητικοῖς αἰτίοις· οὐδὲ μετάβασις· οὐ γὰρ ὕλη γίνεται τοῦ προϊόντος· μένει γὰρ οἷον ἔστι, καὶ τὸ παραγόμενον ἄλλο παρ' αὐτό ἐστιν.

25

30

ἀναλλοίωτον ἄρα τὸ γεννῶν ἰδρυται καὶ ἀνελάττωτον,
[καὶ] διὰ γόνιμον δύναμιν ἐαυτὸ πολλαπλασιάζον καὶ ἀφ'
ἐαυτοῦ δευτέρας ὑποστάσεις παρεχόμενον.

II.—DE REVERSIONE.

Proclus Inst. Theol. 31, 33.

31. πᾶν τὸ προῖόν ἀπὸ τινος κατ' οὐσίαν ἐπιστρέφεται
5 πρὸς ἐκεῖνο ἀφ' οὗ πρόεισιν.

εἰ γὰρ προέρχοιτο μὲν, μὴ ἐπιστρέφοιτο δὲ πρὸς τὸ
αἷτιον τῆς προόδου ταύτης, οὐκ ἂν ὀρέγοιτο τῆς αἰτίας·
πᾶν γὰρ τὸ ὀρεγόμενον ἐπέστραπται πρὸς τὸ ὀρεκτόν.
ἀλλὰ μὴν πᾶν τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται, καὶ ἡ ἐκείνου τεῦξις
10 διὰ τῆς προσεχοῦς αἰτίας ἐκάστοις· ὀρέγεται ἄρα καὶ τῆς
ἐαυτῶν αἰτίας ἕκαστα. δι' οὗ γὰρ τὸ εἶναι ἐκάστω, διὰ
τούτου καὶ τὸ εὔ· δι' οὗ δὲ τὸ εὔ, πρὸς τοῦτο ἡ ὀρεξις
πρῶτον· πρὸς δὲ πρῶτον ἡ ὀρεξις, πρὸς τοῦτο ἡ
ἐπιστροφή.

15 33. πᾶν τὸ προῖόν ἀπὸ τινος καὶ ἐπιστρέφον κυκλικὴν
ἔχει τὴν ἐνέργειαν.

εἰ γὰρ ἀφ' οὗ πρόεισιν εἰς τοῦτο ἐπιστρέφει, συνάπτει
τῇ ἀρχῇ τὸ τέλος, καὶ ἔστι μία καὶ συνεχὴς ἡ κίνησις, τῆς
μὲν ἀπὸ τοῦ μένοντος, τῆς δὲ πρὸς τὸ μεῖναν γινομένης.
20 ὅθεν δὴ πάντα κύκλῳ πρόεισιν ἀπὸ τῶν αἰτίων ἐπὶ τὰ αἷτια.
μείζους δὲ κύκλοι καὶ ἐλάττους, τῶν μὲν ἐπιστροφῶν πρὸς
τὰ ὑπερκείμενα προσεχῶς γινομένων, τῶν δὲ πρὸς τὰ
ἀνωτέρω, καὶ μέχρι τῆς πάντων ἀρχῆς. ἀπὸ γὰρ ἐκείνης
πάντα, καὶ πρὸς ἐκείνην.

2 καὶ om. Pa, Pb.

22 συνεχῶς] προσεχῶς Pa, Pb.

III.—DE TRIBUS PRINCIPALIBUS SUBSTANTIIS.

Proclus Inst. Theol. 20.

πάντων σωμάτων ἐπέκεινά ἐστιν ἡ ψυχῆς οὐσία, καὶ πασῶν ψυχῶν ἐπέκεινα ἡ νοερὰ φύσις, καὶ πασῶν τῶν νοερῶν ὑποστάσεων ἐπέκεινα τὸ ἓν.

πᾶν γὰρ σῶμα κινητόν ἐστιν ὑφ' ἑτέρου, κινεῖν δὲ ἑαυτὸ οὐ πέφυκεν, ἀλλὰ ψυχῆς μετουσίᾳ κινεῖται ἐξ 5 αὐτοῦ καὶ ζῇ διὰ ψυχὴν· καὶ παρούσης μὲν ψυχῆς αὐτοκίνητον πῶς ἐστιν, ἀπούσης δὲ ἑτεροκίνητον, ὡς ταύτην ἔχον καθ' αὐτὸ τὴν φύσιν καὶ ὡς ψυχῆς αὐτοκίνητον οὐσίαν λαχούσης. ὧ γὰρ ἂν παραγένηται, τούτῳ μεταδίδωσιν αὐτοκινησίας· οὗ δὲ μεταδίδωσιν αὐτῷ τῷ εἶναι, 10 τοῦτο πολλῷ πρότερον αὐτῇ ἐστιν. ἐπέκεινα ἄρα σωμάτων ἐστίν, ὡς αὐτοκίνητος κατ' οὐσίαν, τῶν κατὰ μέθεξιν αὐτοκινήτων γινομένων.

πάλιν δὲ ἡ ψυχὴ κινουμένη ὑφ' ἑαυτῆς δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς ἀκινήτου φύσεως καὶ κατ' ἐνέργειαν ἀκινήτου 15 ὑφ' ἑαυτῆς, διότι πάντων μὲν τῶν κινουμένων ἡγεῖται τὸ αὐτοκίνητον, πάντων δὲ τῶν κινούντων τὸ ἀκίνητον· εἰ οὖν ἡ ψυχὴ κινουμένη ὑφ' ἑαυτῆς τὰ ἄλλα κινεῖ, δεῖ πρὸ αὐτῆς εἶναι τὸ ἀκινήτως κινουόν. νοῦς δὲ κινεῖ ἀκίνητος ὢν καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐνεργῶν. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ διὰ 20

6 αὐτοῦ] αὐτοῦ Na.

8 καθ' αὐτήν] καθ' αὐτὸ τὴν Pa, Pb, ci. Cr.

11 αὐτῇ] αὐτῇ.

14 ἀφ' ἑαυτῆς] ὑφ' ἑαυτῆς Pa, Pb, ci. Cr.

16 διό] διότι edit. princ., Pa, Pb.

νοῦν μετέχει τοῦ ἀεὶ νοεῖν, ὥσπερ σῶμα διὰ ψυχὴν τοῦ
 ἑαυτὸ κινεῖν. εἰ γὰρ ἦν ἐν ψυχῇ τὸ ἀεὶ νοεῖν πρῶτως,
 πάσαις ἂν ὑπῆρχε ψυχαῖς, ὥσπερ καὶ τὸ ἑαυτὴν κινεῖν.
 οὐκ ἄρα ψυχῇ τοῦτο ὑπάρχει πρῶτως· δεῖ ἄρα πρὸ αὐτῆς
 5 εἶναι τὸ πρῶτως νοητικόν· πρὸ τῶν ψυχῶν ἄρα ὁ νοῦς.

ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸ τοῦ νοῦ τὸ ἔν. νοῦς γὰρ εἰ καὶ
 ἀκίνητος, ἀλλ' οὐχ ἔν· νοεῖ γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἐνεργεῖ περὶ
 ἑαυτόν. καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς πάντα μετέχει τὰ ὅπως οὖν ὄντα,
 τοῦ δὲ νοῦ οὐ πάντα. οἷς γὰρ <ἂν> παρῇ νοῦ μετουσία,
 10 ταῦτα γνώσεως ἀνάγκη μετέχειν, διότι ἡ νοερά γνώσις
 ἐστὶν ἀρχὴ καὶ αἰτία πρώτη τοῦ γινώσκειν. ἐπέκεινα
 ἄρα τὸ ἐν τοῦ νοῦ.

καὶ οὐκέτι τοῦ ἐνὸς ἄλλο ἐπέκεινα. ταῦτόν γὰρ ἔν καὶ
 τὰγαθόν· τὰγαθὸν δὲ ἀρχὴ πάντων, ὡς δέδεικται.

IV.—DE NECESSARIO PROCESSU OMNIUM EX UNO.

Plotinus Enn. IV viii 6.

15 εἴπερ οὖν δεῖ μὴ ἐν μόνον εἶναι—ἐκέκρυπτο γὰρ ἂν
 πάντα μορφήν ἐν ἐκείνῳ οὐκ ἔχοντα οὐδ' ἂν ὑπῆρχέ τι τῶν
 ὄντων σπάντος ἐν αὐτῷ ἐκείνου—οὐδ' ἂν τὸ πλῆθος ἦν ἂν
 τῶν ὄντων τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς γεννηθέντων, μὴ τῶν
 μετ' αὐτὰ τὴν προόδον λαβόντων ἃ ψυχῶν εἴληχε τάξιν,
 20 τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ ψυχὰς ἔδει μόνον εἶναι μὴ τῶν δι'
 αὐτὰς γενομένων φανέντων, εἴπερ ἐκάστη φύσει τοῦτο
 ἔνεστι τὸ μετ' αὐτὴν ποιεῖν καὶ ἐξελίττεσθαι οἷον σπέρ-
 ματος, ἔκ τινος ἀμεροῦς ἀρχῆς εἰς τέλος τὸ αἰσθητόν

1-2 τὸ ἑαυτὸ] τοῦ ἑαυτοῦ Pa, Pb, Na.

9 ἂν inserui: cf. xxi. l. 17. νοῦς μετουσί[α] νοῦ μετουσία
 Pa, Pb, Na.

ἰούση, μένοντος μὲν αἰὲν τοῦ προτέρου ἐν τῇ οἰκείᾳ ἔδρᾳ,
 τοῦ δὲ μετ' αὐτὸ οἷον γεννωμένου ἐκ δυνάμεως ἀφάτου,
 ὅση ἦν ἐν ἐκείνοις· ἦν οὐκ ἔδει στῆσαι οἷον περιγράψαντα
 φθόνῳ, χωρεῖν δὲ αἰεὶ, ἕως εἰς ἔσχατον μέχρι τοῦ δυνατοῦ
 τὰ πάντα ἥκοι αἰτία δυνάμεως ἀπλέτου ἐπὶ πάντα παρ' 5
 αὐτῆς πεμπούσης καὶ οὐδὲν περιδεῖν ἄμοιρον αὐτῆς δυν-
 ναμένης. οὐ γὰρ δὴ ἦν ὁ ἐκώλυνεν ὅτιοῦν ἔμμοιρον εἶναι
 φύσεως ἀγαθοῦ, καθ' ὅσον ἕκαστον οἷόν τε ἦν μεταλαμβάν-
 νειν. εἴτ' οὖν ἦν αἰὲν ἡ τῆς ὕλης φύσις, οὐχ οἷόν τε ἦν
 αὐτὴν μὴ μετασχεῖν οὔσαν τοῦ πᾶσι τὸ ἀγαθὸν καθ' ὅσον 10
 δύναται ἕκαστον χορηγοῦντος· εἴτ' ἐπηκολούθησεν ἐξ
 ἀνάγκης ἡ γένεσις αὐτῆς τοῖς πρὸ αὐτῆς αἰτίοις, οὐδ' ὥς
 ἔδει χωρὶς εἶναι, ἀδυναμία πρὶν εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν στάντος
 τοῦ καὶ τὸ εἶναι οἷον ἐν χάριτι δόντος. δεῖξις οὖν τῶν
 ἀρίστων ἐν νοητοῖς τὸ ἐν αἰσθητῷ κάλλιστον, τῆς τε δυνά- 15
 μεως τῆς τε ἀγαθότητος αὐτῶν, καὶ συνέχεται πάντα εἰς
 αἰὲν τὰ τε νοητῶς τὰ τε αἰσθητῶς ὄντα, τὰ μὲν παρ' αὐτῶν
 ὄντα, τὰ δὲ μετοχῇ τούτων τὸ εἶναι εἰς αἰὲν λαβόντα
 μιμούμενα τὴν νοητὴν καθ' ὅσον δύναται φύσιν.

V.—DE ANIMAE DIGNITATE.

Plot. Enn. V i 2.

ἐνθυμείσθω τοίνυν πρῶτον ἐκεῖνο πᾶσα ψυχὴ, ὥς αὐτὴ 20
 μὲν ζῶα ἐποίησε πάντα ἐμπνεύσασα αὐτοῖς ζωὴν, ἃ τε
 γῇ τρέφει ἃ τε θάλασσα ἃ τε ἐν ἀέρι ἃ τε ἐν οὐρανῷ ἄστρο
 θεῖα, αὐτὴ δὲ ἥλιον, αὐτὴ δὲ τὸν μέγαν τοῦτον οὐρανόν,
 καὶ αὐτὴ ἐκόσμησεν, αὐτὴ δὲ ἐν τάξει περιάγει φύσις οὔσα

1 ἰούσης] ἰούση K.

5 ἥκη] ἥκοι.

7 ἄμοιρον] ἔμμοιρον K.

ἑτέρα ὧν κοσμεῖ καὶ ὧν κινεῖ καὶ ἃ ζῆν ποιεῖ· καὶ τούτων
 ἀνάγκη εἶναι τιμιωτέραν, γιγνομένων μὲν τούτων καὶ
 φθειρομένων ὅταν αὐτὰ ψυχὴ ἀπολείπη ἢ χορηγεῖ τὸ ζῆν,
 αὐτὴ δὲ οὐσα ἀεὶ τῷ μὴ ἀπολείπειν ἑαυτήν. τίς δὲ ὁ
 5 τρόπος τῆς χορηγίας τοῦ ζῆν ἔν τε τῷ σύμπαντι ἔν τε τοῖς
 ἐκάστοις, ὧδε λογιζέσθω. σκοπεῖσθω δὴ τὴν μεγάλην
 ψυχὴν ἄλλη ψυχὴ οὐ σμικρὰ ἀξία τοῦ σκοπεῖν γενομένη
 ἀπαλλαγείσα ἀπάτης καὶ τῶν γεγοητευκότων τὰς ἄλλας
 ἡσυχῶ τῇ καταστάσει. ἡσυχον δὲ αὐτῇ ἔστω μὴ μόνον
 10 τὸ περικείμενον σῶμα καὶ ὁ τοῦ σώματος κλύδων, ἀλλὰ
 καὶ πᾶν τὸ περιέχον· ἡσυχος μὲν γῆ, ἡσυχος δὲ θάλασσα
 καὶ ἡρ καὶ αὐτὸς οὐρανὸς ἅμα μένων. νοεῖτω δὲ πάντο-
 θεν εἰς αὐτὸν ἐστῶτα ψυχὴν ἔξωθεν οἷον εἰσρέουσαν καὶ
 εἰσχυθεῖσαν καὶ πάντοθεν εἰσιοῦσαν καὶ εἰσλάμπουσαν·
 15 οἷον σκοτεινὸν νέφος ἡλίου βολαὶ φωτίσασαι λάμπειν ποι-
 οῦσι χρυσοειδῆ ὄψιν διδοῦσαι, οὕτω τοι καὶ ψυχὴ ἐλθοῦσα
 εἰς σῶμα οὐρανοῦ ἔδωκε μὲν ζωὴν, ἔδωκε δὲ ἀθανασίαν,
 ἡγείρε δὲ κείμενον. ὁ δὲ κινήθεις κίνησιν αἰδίδιον ὑπὸ ψυ-
 χῆς ἐμφρόνως ἀγούσης ζῶον εὐδαιμον ἐγένετο ἔσχε τε
 20 ἀξίαν οὐρανὸς ψυχῆς εἰσοικισθείσης ὧν πρὸ ψυχῆς σῶμα
 νεκρόν, γῆ καὶ ὕδωρ, μᾶλλον δὲ σκότος ἔλης καὶ μὴ ὄν καὶ
 ‘ὁ στυγέουσιν οἱ θεοί,’ φησί τις. γένοιτο δ’ ἂν φατερωτέρα
 αὐτῆς καὶ ἐναργεστέρα ἢ δύναμις καὶ ἡ φύσις, εἴ τις ἐν-
 ταῦθα διανοηθείη, ὅπως περιέχει καὶ ἄγει ταῖς αὐτῆς βου-
 25 λήσεσι τὸν οὐρανόν. παντὶ μὲν γὰρ τῷ μεγέθει τούτῳ
 ὅσος ἐστὶν ἔδωκεν ἑαυτήν καὶ πᾶν διάστημα καὶ μέγα

2 μὲν e Cyrillo ins. V.

3 ἢ χορηγῆ] ἢ χορηγεῖ Cyrillus.

4 δὴ] δὲ Ciz. et Basilus. ὁ ex Basilio ins. V.

12 ἀμείνων] ἅμα μένων: cf. infra ἐστῶτα.

16 ποιοῦσαι] διδοῦσαι C.

καὶ μικρὸν ἐψύχωνται, ἄλλου μὲν ἄλλην κειμένον τοῦ σώματος καὶ τοῦ μὲν ὠδί, τοῦ δὲ ὠδὶ ὄντος, καὶ τῶν μὲν ἐξ ἐναντίας, τῶν δὲ ἄλλην ἀπάρτησιν ἀπ' ἀλλήλων ἐχόντων. ἀλλ' οὐχ ἡ ψυχὴ οὕτως οὐδὲ μέρει ἑαυτῆς ἐκάστω κατακερματισθεῖσα μορίῳ ψυχῆς ζῆν ποιεῖ, ἀλλὰ πάντα ζῆν τῇ 5 ὅλῃ καὶ πάρεστι πᾶσα πανταχοῦ τῷ γεννήσαντι πατρὶ ὁμοιουμένη καὶ κατὰ τὸ ἐν καὶ κατὰ τὸ πάντῃ. καὶ πολλὸς ὢν ὁ οὐρανὸς καὶ ἄλλος ἄλλη ἐν ἐστὶ τῇ ταύτης δυνάμει καὶ θεὸς ἐστὶ διὰ ταύτην ὁ κόσμος ὅδε. ἔστι δὲ καὶ ἥλιος θεός, ὅτι ἔμψυχος, καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα, καὶ ἡμεῖς, 10 εἴπερ τι, διὰ τοῦτο· ' νέκυες γὰρ κοπρίων ἐκβλητότεροι.'

VI.—ANIMA QUIESCENS REBUS SENSIBILI- BUS VITAM COMMUNICAT.

Plot. Enn. II ix 2, 3.

2. ἐν τῷ καλλίστῳ . . . ψυχὴ μείνασα, ἢ μὴ μέρος μὴδὲ ἧς ἡμεῖς ἔτι μέρος, ἔδωκε τῷ παντὶ σώματι αὐτῷ τε ἔχειν ὅσον δύναται παρ' αὐτῆς ἔχειν, μένει τε ἀπραγμόνως αὐτὴ οὐκ ἐκ διανοίας διοικοῦσα οὐδέ τι διορθουμένη, ἀλλὰ 15 τῇ εἰς τὸ πρὸ αὐτῆς θεᾷ κατακοσμοῦσα δυνάμει θαυμαστῇ. ὅσον γὰρ πρὸς αὐτῇ ἐστὶ, τόσῳ καλλίων καὶ δυνατωτέρα· κἀκεῖθεν ἔχουσα δίδωσι τῷ μετ' αὐτὴν καὶ ὥσπερ ἐλλάμπουσα <ἀεὶ> ἀεὶ ἐλλάμπεται.

3. ἀεὶ οὖν ἐλλαμπομένη καὶ διηνεκὲς ἔχουσα τὸ φῶς 20 δίδωσιν εἰς τὰ ἐφεξῆς, τὰ δὲ ἀεὶ συνέχεται καὶ ἄρδεται

3 ἄλλων] ἄλλην Cyrillus.

4 αὐτῆς] ἑαυτῆς Cyrillus.

5 ἀλλὰ τὰ πάντα] ἀλλὰ πάντα Cyrillus.

19 ἀεὶ inseruit V.

τούτω τῷ φωτὶ καὶ ἀπολαύει τοῦ ζῆν καθ' ὅσον δύναται ὥσπερ εἰ πυρὸς ἐν μέσῳ που κειμένου ἀλεαίνονται οἷς οἷόν τε. καίτοι τὸ πῦρ ἐστὶν ἐν μέτρῳ· ὅταν δὲ δυνάμεις μὴ μετρηθεῖσαι μὴ ἐκ τῶν ὄντων ὧσιν ἀνηρημένοι, πῶς οἷόν 5 τε εἶναι μέν, μηδὲν δὲ αὐτῶν μεταλαμβάνειν; ἀλλ' ἀνάγκη ἕκαστον τὸ αὐτοῦ διδόναι καὶ ἄλλω, ἢ τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἀγαθὸν ἔσται, ἢ ὁ νοῦς οὐ νοῦς, ἢ <ἡ> ψυχὴ μὴ τοῦτο, εἰ μή τι μετὰ τὸ πρῶτως ζῶν ζῶη καὶ δευτέρως ἕως ἔστι τὸ πρῶτως. ἀνάγκη τοίνυν ἐφεξῆς εἶναι πάντα ἀλλήλοις 10 καὶ ἀεί, γενητὰ δὲ τὰ ἕτερα τῷ παρ' ἄλλων εἶναι.

VII.—DE ANIMA RATIONALI.

Plot. Enn. IV viii 3.

ψυχῆς δὲ ἔργον τῆς λογικωτέρας νοεῖν μέν, οὐ τὸ νοεῖν δὲ μόνον· τί γὰρ ἂν καὶ νοῦ διαφέρῃ; προσλαβοῦσα γὰρ τῷ νοερᾷ εἶναι καὶ ἄλλο, καθ' ὃ τὴν οἰκείαν ἔσχευ ὑπόστασιν, νοῦς οὐκ ἔμεινεν ἔχει τε ἔργον καὶ αὐτή, εἴπερ 15 καὶ πᾶν, ὃ ἂν ἦ τῶν ὄντων. βλέπουσα δὲ πρὸς μέν τὸ πρὸ ἑαυτῆς νοεῖ, εἰς δὲ ἑαυτήν σώζει ἑαυτήν, εἰς δὲ τὸ μετ' αὐτήν κοσμεῖ τε καὶ διοικεῖ καὶ ἄρχει αὐτοῦ.

VIII.—DE NATURA: OMNIS ANIMAE VITA CON- TEMPLATIO EST.

Plot. Enn. III viii 4.

καὶ εἴ τις δὲ αὐτὴν ἔροιτο τίνας ἔνεκα ποιεῖ, εἰ τοῦ ἑρωτῶντος ἐθέλοι ἐπαίειν καὶ λέγειν, εἴποι ἂν· ἑχρῶν

7 ἢ inseruit K.

8 μετὰ τοῦ πρῶτως ζῆν· ζωή] μετὰ τὸ πρῶτως ζῶν ζῶη K.

15 ἑὰν] ἂν K.

17 αὐτήν ὃ κοσμεῖ] αὐτήν κοσμεῖ K.

μὲν μὴ ἐρωτᾶν, ἀλλὰ συνιέναι καὶ αὐτὸν σιωπῇ, ὥσπερ
 ἐγὼ σιωπῶ καὶ οὐκ εἶθισμαι λέγειν. τί οὖν συνιέναι;
 ὅτι τὸ γενόμενόν ἐστι θέαμα ἐμὸν σιωπησάσης καὶ φύσει
 γενόμενον θεώρημα, καὶ μοι γενομένη ἐκ θεωρίας τῆς
 ὧδὲ τὴν φύσιν ἔχειν φιλοθεάμονα ὑπάρχει καὶ τὸ θεω- 5
 ροῦν μου θεώρημα ποιεῖ, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι θεωροῦν-
 τες γράφουσιν· ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γραφούσης, θεωρούσης δέ,
 ὑφίστανται αἱ τῶν σωμάτων γραμμαὶ ὥσπερ ἐκπίπτουσαι.
 καὶ μοι τὸ τῆς μητρὸς καὶ τῶν γειναμένων ὑπάρχει πάθος·
 καὶ γὰρ ἐκεῖνοι εἰσὶν ἐκ θεωρίας καὶ ἡ γένεσις ἡ ἐμὴ 10
 ἐκείνων οὐδὲν πραξάντων, ἀλλ' ὄντων μειζόνων λόγων
 καὶ θεωρούντων αὐτοὺς ἐγὼ γεγέννημαι.' τί οὖν ταῦτα
 βούλεται; ὥς ἡ λεγομένη φύσις ψυχῇ οὕσα, γέννημα ψυχῆς
 προτέρας δυνατώτερον ζώσης, ἡσυχῇ ἐν ἑαυτῇ θεωρίαν
 ἔχουσα οὐ πρὸς τὸ ἄνω οὐδ' αὖ ἔτι πρὸς τὸ κάτω, στάσα 15
 δὲ ἐν ᾧ ἔστιν, ἐν τῇ αὐτῆς στάσει καὶ οἷον συναισθήσει,
 τῇ συνέσει ταύτῃ καὶ συναισθήσει τὸ μετ' αὐτὴν εἶδεν ὥς
 οἷόν τε αὐτῇ καὶ οὐκέτι ἐξήτησεν ἄλλα θεώρημα ἀποτελέ-
 σασα ἀγλαὸν καὶ χάριεν. καὶ εἴ τις βούλεται σύνεσιν τινα
 ἢ αἰσθησιν αὐτῇ διδόναι, οὐχ οἷαν λέγομεν ἐπὶ τῶν ἄλλων 20
 τὴν αἰσθησιν ἢ τὴν σύνεσιν, ἀλλ' οἷον εἴ τις τὴν τοῦ ὕπνου
 <τῇ> τοῦ ἐργηγορότος προσεικάσειε. θεωροῦσα γὰρ
 θεώρημα αὐτῆς ἀναπαύεται γενόμενον αὐτῇ ἐκ τοῦ ἐν
 αὐτῇ καὶ σὺν αὐτῇ μένειν καὶ θεώρημα εἶναι· καὶ θεωρία
 ἄσφορος, ἀμυδροτέρα δέ. ἑτέρα γὰρ αὐτῆς εἰς θεαν ἑναρ- 25
 γεστέρα, ἡ δὲ εἰδωλον θεωρίας ἄλλης. ταύτῃ δὴ καὶ τὸ
 γεννηθὲν ὑπ' αὐτῆς ἀσθενὲς παντάπασιν, ὅτι ἀσθενοῦσα

3 σιώπησις] σιωπησάσης K., Ficinum secutus.

18 ἀλλὰ] ἄλλα Cr.

19 εἴ τέ τις] εἴ τις K.

22 τῇ inseruit V.

θεωρία ἀσθενὲς θεώρημα ποιεῖ· ἐπεὶ καὶ ἄνθρωποι, ὅταν ἀσθενήσωσιν εἰς τὸ θεωρεῖν, σκιὰν θεωρίας καὶ λόγου τὴν πρᾶξιν ποιοῦνται. ὅτι γὰρ μὴ ἱκανὸν αὐτοῖς τὸ τῆς θεωρίας ὑπ' ἀσθενείας ψυχῆς, λαβεῖν οὐ δυνάμενοι τὸ
 5 θέαμα ἱκανῶς καὶ διὰ τοῦτο οὐ πληρούμενοι, ἐφίεμενοι δὲ αὐτὸ ἰδεῖν, εἰς πρᾶξιν φέρονται, ἵνα ἴδωσιν, ὃ μὴ νῦν ἐδύναντο. ὅταν γοῦν ποιῶσι, καὶ αὐτοὶ ὁρᾶν βούλονται αὐτὸ καὶ θεωρεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους, ὅταν ἢ πρόθεσις αὐτοῖς ὡς οἶόν τε πρᾶξις ᾗ. πανταχοῦ δὴ
 10 ἀνευρήσομεν τὴν ποιήσιν καὶ τὴν πρᾶξιν ἢ ἀσθένειαν θεωρίας ἢ παρακολούθημα· ἀσθένειαν μὲν, εἰ μηδὲν τις ἔχει μετὰ τὸ πραχθέν· παρακολούθημα δέ, εἰ ἔχει ἄλλο πρὸ τούτου κρεῖττον τοῦ ποιηθέντος θεωρεῖν. τίς γὰρ θεωρεῖν τὸ ἀληθινὸν δυνάμενος προηγουμένως ἔρχεται ἐπὶ τὸ
 15 εἶδωλον τοῦ ἀληθινοῦ; μαρτυροῦσι δὲ καὶ οἱ νωθέστεροι τῶν παιδων, οἱ πρὸς τὰς μαθήσεις καὶ θεωρίας ἀδυνάτως ἔχοντες ἐπὶ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐργασίας καταφέρονται.

IX.—ANIMA NEQUE DECLINAVIT NEQUE PROPTER ERROREM CREAVIT.

Plot. Enn. II ix 4.

εἰ δὲ οἶον πτερορρηήσασαν τὴν ψυχὴν φήσουσι πεποιη-
 κέναι, οὐχ ἢ τοῦ παντός τοῦτο πάσχει· εἰ δὲ σφαλεῖσαν
 20 αὐτοὶ φήσουσι, τοῦ σφάλματος λεγέτωσαν τὴν αἰτίαν. πότε δὲ ἐσφάλῃ; εἰ μὲν γὰρ ἐξ αἰδίου, μενεῖ κατὰ τὸν αὐ-
 τῶν λόγον ἐσφαλμένη· εἰ δὲ ἤρξατο, διὰ τί οὐ πρὸ τοῦ; ἡμεῖς δὲ οὐ νεῦσαι φαμεν τὴν ποιοῦσαν, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ
 νεῦσαι. εἰ δὲ ἔνευσε, τῷ ἐπιλελησθαι δηλονότι τῶν ἐκεῖ·

21 μένει] μενεῖ.

23 et 24 νεῦσιν] νεῦσαι V.

εἰ δὲ ἐπελάθετο, πῶς δημιουργεῖ; πόθεν γὰρ ποιεῖ ἢ ἐξ
 ὧν εἶδεν ἐκεῖ; εἰ δὲ ἐκείνων μεμνημένα ποιεῖ, οὐδὲ ὄλως
 ἔνευσεν. οὐδὲ γάρ, εἰ ἀμυδρῶς ἔχει, οὐ μᾶλλον νεύει·
 <ἦ> ἐκεῖ, ἵνα μὴ ἀμυδρῶς ἴδῃ. διὰ τί γὰρ ἂν οὐκ ἐθέλη-
 σεν ἔχουσα ἡντινοῦν μνήμην ἐπανελθεῖν; τί γὰρ ἂν ἐαυτῇ 5
 καὶ ἐλογίζετο γενέσθαι ἐκ τοῦ κοσμοποιῆσαι; γελοῖον
 γὰρ τὸ ἵνα τιμῶτο, καὶ μεταφερόντων ἀπὸ τῶν ἀγαλμα-
 τοποιῶν τῶν ἐνταῦθα. ἐπεὶ καὶ εἰ διανοία ἐποίει καὶ μὴ
 ἐν τῇ φύσει ἦν τὸ ποιεῖν καὶ ἡ δύναμις ἡ ποιοῦσα ἦν, πῶς
 ἂν κόσμον τόνδε ἐποίησε; πότε δὲ καὶ φθερεῖ αὐτόν; εἰ 10
 γὰρ μετέγνω, τί ἀναμένει; εἰ δὲ οὐπω, οὐκ ἂν μεταγνοίῃ
 ἔτι ἥδη εἰθισμένη καὶ τῷ χρόνῳ προσφιλεστέρα γενομένη.
 εἰ δὲ τὰς καθ' ἑκάστον ψυχὰς ἀναμένει, ἥδη ἔδει μηκέτι
 ἐλθεῖν εἰς γένεσιν πάλαι πειραθείσας ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει
 τῶν τῇδε κακῶν· ὥστε ἥδη ἂν ἐπέλιπον ἰοῦσαι. οὐδὲ τὸ 15
 κακῶς γεγονέναι τόνδε τὸν κόσμον δοτέον τῷ πολλὰ εἶναι
 ἐν αὐτῷ δυσχερῇ· τοῦτο γὰρ ἀξίωμα μεῖζόν ἐστι περιτι-
 θέντων αὐτῷ, εἰ ἀξιοῦσι τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ νοητῷ, ἀλλὰ
 μὴ εἰκόνα ἐκείνου. ἦ τίς ἂν ἐγένετο ἄλλη καλλίων εἰκὼν
 ἐκείνου; τί γὰρ ἄλλο πῦρ βελτίων τοῦ ἐκεῖ πυρὸς παρὰ τὸ 20
 ἐνταῦθα πῦρ; ἢ τίς γῆ ἄλλη παρὰ ταύτην μετὰ τὴν ἐκεῖ
 γῆν; τίς δὲ σφαῖρα ἀκριβεστέρα ἢ εὐτακτοτέρα τῇ φορᾷ
 μετὰ τὴν ἐκεῖ τοῦ κόσμου τοῦ νοητοῦ περιοχὴν ἐν αὐτῷ;
 ἄλλος δὲ ἥλιος μετ' ἐκεῖνον πρὸ τούτου τοῦ ὁρωμένου
 τίς;

25

4 ἢ inserui.

14 πάλιν] πάλαι V.

20 βέλτιον] βελτίων Heigl cum Ficino. εἰκὼν subaudias:
 inseruit V.

X.—ANIMA EX INTELLECTU TOTA PENDET.

Plot. Enn. V i 3.

οὕτω δὴ τιμίον καὶ θείου ὄντος χρήματος τῆς ψυχῆς,
 πιστεύσας ἤδη τῷ τοιούτῳ θεὸν μετιέναι μετὰ τοιαύτης
 αἰτίας ἀνάβαινε πρὸς ἐκεῖνον· πάντως πον οὐ πόρρω
 βαλεῖς· οὐδὲ πολλὰ τὰ μεταξύ. λάμβανε τοίνυν τοῦ
 5 θείου τούτου θειοτέρου τὸ ψυχῆς πρὸς τὸ ἄνω γειτόνημα,
 μεθ' ὃ καὶ ἀφ' οὗ ἡ ψυχὴ· καίπερ γὰρ οὗσα χρήμα, οἷον
 ἔδειξεν ὁ λόγος, εἰκὼν τίς ἐστι νοῦ· οἷον λόγος ὁ ἐν προ-
 φορᾷ λόγον τοῦ ἐν ψυχῇ, οὕτω τοι καὶ αὐτὴ λόγος νοῦ καὶ
 ἡ πᾶσα ἐνέργεια καθ' ἣν προίεται ζωὴν εἰς ἄλλον ὑπό-
 10 στασιν· οἷον πυρὸς τὸ μὲν ἡ συνοῦσα θερμότης, ἡ δὲ ἡν
 παρέχει. δεῖ δὲ λαβεῖν ἐκεῖ οὐκ ἐκρέουσιν, ἀλλὰ μένου-
 σαν μὲν τὴν ἐν αὐτῷ, τὴν δὲ ἄλλην ὑφισταμένην. οὗσα
 οὖν ἀπὸ νοῦ νοερά ἐστι καὶ ἐν λογισμοῖς ὁ νοῦς αὐτῆς καὶ
 ἡ τελείωσις ἀπ' αὐτοῦ πάλιν οἷον πατρὸς ἐκθρέψαντος
 15 ὃν οὐ τέλειον ὥς πρὸς αὐτὸν ἐγέννησεν. ἢ τε οὖν ὑπό-
 στασις αὐτῇ ἀπὸ νοῦ ὅτε ἐνεργεία λόγος νοῦ αὐτῇ ὁρωμένου.
 ὅταν γὰρ ἐνίδῃ εἰς νοῦν, ἔνδοθεν ἔχει καὶ οἰκεῖα αὐτοῦ καὶ
 ἐνεργεῖ. καὶ ταύτας μόνας δεῖ λέγειν ἐνεργείας ψυχῆς,
 ὅσα νοερώς καὶ ὅσα οἴκοθεν· τὰ δὲ χεῖρω ἄλλοθεν καὶ
 20 πάθῃ ψυχῆς τῆς τοιαύτης. νοῦς οὖν ἐπὶ μᾶλλον θειοτέραν
 ποιεῖ καὶ τῷ πατὴρ εἶναι καὶ τῷ παρεῖναι· οὐδὲν γὰρ με-
 ταξύ ἢ τὸ ἐτέροις εἶναι, ὥς ἐφεξῆς μέντοι καὶ ὥς τὸ δεχό-
 μενον, τὸ δὲ ὥς εἶδος· καλὴ δὲ καὶ ἡ νοῦ ὕλη νοοειδὴς
 οὗσα καὶ ἀπλῇ. οἷον δὲ ὁ νοῦς καὶ αὐτῷ μὲν τούτῳ δῆλον,
 25 ὅτι κρείττων ψυχῆς τοιαῶδε οὕσης.

9 καὶ ἡν] καθ' ἣν V.

23 καλὰ] καλὴ Cr.

24 ταύτῃ] αὐτῷ K.

XI.—SUPER ANIMAM INTELLECTUS EST.

Plot. Enn. V ix 4.

διὰ τί οὖν δεῖ ἐπὶ ψυχῇ ἀνιέναι, ἀλλ' οὐκ αὐτὴν εἶναι
 τίθεσθαι τὸ πρῶτον; ἢ πρῶτον μὲν νοῦς ψυχῆς ἕτερον καὶ
 κρεῖττον· τὸ δὲ κρεῖττον φύσει πρῶτον. οὐ γὰρ δὴ, ὥς
 οἴονται, ψυχὴ νοῦν τελειωθείσα γεννᾷ· πόθεν γὰρ τὸ
 δυνάμει ἐνεργείᾳ ἔσται, μὴ τοῦ εἰς ἐνέργειαν ἄγοντος αἰτίου 5
 ὄντος; εἰ γὰρ κατὰ τύχην, ἐνδέχεται μὴ ἔλθεῖν εἰς ἐνέρ-
 γειαν. διὸ δεῖ τὰ πρῶτα ἐνεργείᾳ τίθεσθαι καὶ ἀπροσδεᾶ
 καὶ τέλεια· τὰ δὲ ἀτελῆ ὕστερα ἀπ' ἐκείνων, τελειούμενα
 δὲ παρ' αὐτῶν τῶν γεγεννηκότων δίκην πατέρων τελειούν-
 των ἃ κατ' ἀρχὰς ἀτελῆ ἐγέννησαν· καὶ εἶναι μὲν ὕλην 10
 πρὸς τὸ ποιῆσαν τὸ πρῶτον, εἴτ' αὐτὴν ἑμμορφον ἀποτε-
 λεῖσθαι. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐμπαθὲς ψυχὴ, δεῖ δὲ τι ἀπαθὲς
 εἶναι—ἢ πάντα τῷ χρόνῳ ἀπολείπεται—δεῖ τι πρὸ
 ψυχῆς εἶναι. καὶ εἰ ἐν κόσμῳ ψυχὴ, ἐκτὸς δὲ δεῖ
 τι κόσμου εἶναι, καὶ ταύτῃ πρὸ ψυχῆς δεῖ τι εἶναι. εἰ 15
 γὰρ τὸ ἐν κόσμῳ τὸ ἐν σώματι καὶ ὕλῃ, οὐδὲν ταυτὸν μενεῖ·
 ὥστε ἄνθρωπος καὶ πάντες λόγοι οὐκ αἰδίοι οὐδὲ οἱ αὐτοί.
 καὶ ὅτι μὲν νοῦν πρὸ ψυχῆς εἶναι δεῖ, ἐκ τούτων καὶ ἐξ
 ἄλλων πολλῶν ἂν τις θεωρήσειε.

XII.—SENSIBILIA IMAGINES SUNT INTELLIGIBILIMUM.

Plot. Enn. V viii 7.

τοῦτο δὴ τὸ πᾶν, ἐπείπερ συγχωροῦμεν παρ' ἄλλου αὐτὸ 20
 εἶναι καὶ τοιοῦτον εἶναι, ἄρα οἴώμεθα τὸν ποιητὴν αὐτοῦ
 ἐπινοῆσαι παρ' αὐτῷ γῆν καὶ ταύτῃ ἐν μέσῳ δεῖν στήναι,

εἶτα ὕδωρ καὶ ἐπὶ τῇ γῇ τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα ἐν τάξει μέχρ
 τοῦ οὐρανοῦ, εἶτα ζῶα πάντα καὶ τούτοις μορφὰς τοιαύτας
 ἐκάστω, ὅσαι νῦν εἰσι, καὶ τὰ ἔνδον ἐκάστοις σπλάγχνα
 καὶ τὰ ἔξω μέρη, εἶτα διαθέντα ἕκαστα παρ' αὐτῷ οὕτως
 5 ἐπιχειρεῖν τῷ ἔργῳ; ἀλλ' οὔτε ἡ ἐπίνοια δυνατὴ ἡ τοιαύτη·
 πόθεν γὰρ ἐπῆλθεν οὐπώποτε ἑωρακότι; οὔτε ἐξ ἄλλον
 λαβόντι δυνατόν ἦν ἐργάσασθαι, ὅπως νῦν οἱ δημιουργοὶ
 ποιοῦσι χερσὶ καὶ ὀργάνοις χρώμενοι· ὕστερον γὰρ καὶ
 χεῖρες καὶ πόδες. λείπεται τοίνυν εἶναι μὲν πάντα ἐν
 10 ἄλλῳ, οὐδενὸς δὲ μεταξὺ ὄντος τῇ ἐν τῷ ὄντι πρὸς ἄλλο
 γειτονεῖα οἷον ἐξαίφνης ἀναφανῆναι ἵνδαλμα καὶ εἰκόνα
 ἐκείνου εἴτε αὐτόθεν εἴτε ψυχῆς διακονησαμένης (διαφέρει
 γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι) ἢ ψυχῆς τινος· ἀλλ' οὖν ἐκεῖθεν
 ἦν σύμπαντα ταῦτα καὶ καλλιόνως ἐκεῖ· τὰ γὰρ τῇδε μέ-
 15 μικται καὶ οὐκ ἐκεῖνα μέμικται.

XIII.—DE MUNDO INTELLIGIBILI.

Plot. Enn. V viii 4.

καὶ γὰρ τὸ ρεῖα ζῶειν ἐκεῖ, καὶ ἀλήθεια δὲ αὐτοῖς καὶ
 γενέτειρα καὶ τροφὸς καὶ οὐσία καὶ τροφή, καὶ ὁρῶσι τὰ
 πάντα, οὐχ οἷς γένεσις πρόσεστιν ἀλλ' οἷς οὐσία, καὶ
 ἑαυτοὺς ἐν ἄλλοις· διαφανῇ γὰρ πάντα καὶ σκοτεινὸν
 20 οὐδὲ ἀντίτυπον οὐδέν, ἀλλὰ πᾶς παντὶ φανερός εἰς τὸ
 εἶσω καὶ πάντα· φῶς γὰρ φωτί. καὶ γὰρ ἔχει πᾶς πάντα
 ἐν αὐτῷ καὶ αὐτὸ ὅρᾳ ἐν ἄλλῳ πάντα, ὥστε πανταχοῦ πάντα
 καὶ πᾶν πᾶν καὶ ἕκαστον πᾶν καὶ ἄπειρος ἢ αἶγλη·
 ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέγα, ἐπεὶ καὶ τὸ μικρὸν μέγα· καὶ

4 διατιθέντα] διαθέντα.

14 κάλλιον ὥς et καλλίονος] καλλιόνως K. τῇδε καὶ μέμικται]
 τῇδε μέμικται M.

ἥλιος ἐκεῖ πάντα ἄστρο, καὶ ἕκαστον ἥλιος αὐτὸ καὶ
πάντα. ἐξέχει δ' ἐν ἑκάστῳ ἄλλο, ἐμφαίνει δὲ καὶ πάντα.
ἔστι δὲ καὶ κίνησις καθαρὰ· οὐ γὰρ συγχεῖ αὐτὴν ἰοῦσαν
δὲ κινεῖ ἕτερον αὐτῆς ὑπάρχον· καὶ ἡ στάσις οὐ παρακινου-
μένη, ὅτι μὴ μέμικται τῷ μὴ στασίμῳ· καὶ τό καλὸν 5
καλόν, ὅτι μὴ ἐν τῷ <μὴ> καλῷ. βέβηκε δὲ ἕκαστος οὐκ
ἐπ' ἀλλοτριᾶς οἷον γῆς, ἀλλ' ἔστιν ἑκάστῳ ἐν ᾧ ἔστιν αὐτὸ
ὃ ἔστι, καὶ συνθεῖ αὐτῷ οἷον πρὸς τὸ ἄνω ἰόντι τὸ ὅθεν
ἐστί, καὶ οὐκ αὐτὸς μὲν ἄλλο, ἡ χώρα δὲ αὐτοῦ ἄλλο. καὶ
γὰρ τὸ ὑποκείμενον νοῦς καὶ αὐτὸς νοῦς· οἷον εἴ πως κατὰ 10
τοῦτον τὸν οὐρανὸν τὸν ὁρώμενον, φωτοειδῆ ὄντα, τοῦτο
τὸ φῶς τῷ ἐξ αὐτοῦ φῦναι νοήσειε τὰ ἄστρο. ἐνταῦθα
μὲν οὖν ἐκ μέρους ἄλλο ἄλλου γένοιτ' ἂν καὶ εἴη ἂν μόνον
ἕκαστον μέρος, ἐκεῖ δὲ ἐξ ὅλου ἀεὶ ἕκαστον καὶ ἅμα ἕκα-
στον καὶ ὅλον· φαντάζεται μὲν γὰρ μέρος, ἐνορᾶται δὲ 15
τῷ ὅξει ὅλον, οἷον εἴ τις γένοιτο τὴν ὅψιν τοιοῦτος, οἷος
ὁ Ἀνγκεὺς ἐλέγετο καὶ τὰ εἴσω τῆς γῆς ὁρᾶν τοῦ μύθου
τοὺς ἐκεῖ αἰνιττομένους ὀφθαλμούς. τῆς δὲ ἐκεῖ θεᾶς οὔτε
κάματός ἐστιν οὔτ' ἐστὶ πλήρωσις εἰς τὸ παύσασθαι θεω-
μένῳ· οὔτε γὰρ κένωσις ἦν, ἵνα ἤκων εἰς πλήρωσιν καὶ 20
τέλος ἀρκεσθῇ, οὔτε τὸ μὲν ἄλλο, τὸ δ' ἄλλο, ἵνα ἐτέρῳ
τῶν ἐν αὐτῷ τὰ τοῦ ἐτέρου μὴ ἀρέσκοντα ἦ, ἄτρυντά
τε τὰ ἐκεῖ. ἀλλ' ἐστὶ τὸ ἀπλήρωτον τῷ μὴ τὴν πλήρωσιν
καταφρονεῖν ποιεῖν τοῦ πεπληρωκότος· ὁρῶν γὰρ μάλλον
ὁρᾷ καὶ καθορῶν ἀπειρον αὐτὸν καὶ τὰ ὁρώμενα τῇ ἑαυτοῦ 25
συνέπεται φύσει.

6 μὴ inserui

10 εἴ τις καὶ] εἴ πως κατὰ.

12 τὸ] τῷ.

13 οὖν οὐκ ἐκ] οὖν ἐκ Vitringa.

16 post ὅξει, τὴν ὅψιν delevit Vitringa.

17 Ἀνγκεὺς] Ἀνγκεὺς Cr.

XIV.—DE AETERNITATE.

Plot. Enn. V i 4.

κόσμον αἰσθητὸν τόνδε εἴ τις θαυμάζει εἰς τε τὸ μέγεθος
καὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν τάξιν τῆς φορᾶς τῆς αἰδίου ἀπο-
βλέπων καὶ θεοὺς τοὺς ἐν αὐτῷ, τοὺς μὲν ὁρωμένους,
τοὺς δὲ καὶ ἀφανεῖς ὄντας, καὶ δαίμονας καὶ ζῶα φυτά τε
5 πάντα, ἐπὶ τὸ ἀρχέτυπον αὐτοῦ καὶ τὸ ἀληθινώτερον
ἀναβὰς κἀκεῖ πάντα ἰδέτω νοητὰ καὶ παρ' αὐτῶν αἰδία
ἐν οἰκείᾳ συνέσει καὶ ζωῇ, καὶ τούτων τὸν ἀκήρατον
νοῦν προστάτην, καὶ σοφίαν ἀμίχανον, καὶ τὸν ὡς
ἀληθῶς ἐπὶ Κρόνου βίον θεοῦ κόρου καὶ νοῦ ὄντος. πάντα
10 γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ ἀθάνατα περιέχει, νοῦν πάντα, θεὸν πάντα,
ψυχὴν πᾶσαν, ἐστῶτα αἰεῖ. τί γὰρ ζητεῖ μεταβάλλειν
εὖ ἔχων; ποῦ δὲ μετελθεῖν πάντα παρ' αὐτῷ ἔχων; ἀλλ'
οὐδὲ αὔξην ζητεῖ τελειότατος ὢν. διὸ καὶ τὰ παρ' αὐτῷ
πάντα τέλεια, ἵνα πάντῃ ἢ τέλειος οὐδὲν ἔχων ὃ τι μὴ
15 τοιοῦτον, οὐδὲν δ' ἔχων ἐν αὐτῷ ὃ μὴ νοεῖ· νοεῖ δὲ οὐ
ζητῶν, ἀλλ' ἔχων. καὶ τὸ μακάριον αὐτῷ οὐκ ἐπίκτητον,
ἀλλ' ἐν αἰῶνι πάντα, καὶ ὁ ὄντως αἰὼν, ὃν μιμεῖται χρόνος
περιθέων ψυχὴν τὰ μὲν παριείς, τοῖς δὲ ἐπιβάλλων. καὶ
γὰρ ἄλλα καὶ ἄλλα αὖ περὶ ψυχῆν· ποτὲ γὰρ Σωκράτης,
20 ποτὲ δὲ ἵππος, ἐν τι αἰεῖ τῶν ὄντων· ὁ δὲ νοῦς πάντα.
ἔχει οὖν ἐν αὐτῷ πάντα ἐστῶτα ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἔστι μόνον
καὶ τὸ ἔστιν αἰεῖ καὶ οὐδαμοῦ τὸ μέλλον· ἔστι γὰρ καὶ τότε·
οὐδὲ τὸ παρελήλυθός· οὐ γάρ τι ἐκεῖ παρελήλυθεν, ἀλλ'
ἐνέστηκεν αἰεῖ ἅτε τὰ αὐτὰ ὄντα οἷον ἀγαπῶντα ἑαυτὰ
25 οὕτως ἔχοντα.

6 παρ' αὐτῷ et (Eusebius) παρ' αὐτῶν] παρ' αὐτῶν K.

13 αὔξειν] αὔξην Cyrillus.

15 δ' ins. V. e Cyrillo.

21 ἐν τῷ αὐτῷ] ἐν αὐτῷ K.

XV.—DE VARIETATE ENTIIUM.

Plot. Enn. VI vii 12–15.

12. . . . μηδεμιᾶς ἐκεῖ πενίας μηδ' ἀπορίας οὔσης, ἀλλὰ πάντων ζωῆς πεπληρωμένων καὶ οἷον ζεόντων. ἔστι δ' αὐτῶν ἡ οἷον ῥοὴ ἐκ μιᾶς πηγῆς, οὐχ οἷον ἐνός τινος πνεύματος ἡ θερμότητος μιᾶς, ἀλλ' οἷον εἴ τις ἦν ποιότης μία πάσας ἐν αὐτῇ ἔχουσα καὶ σώζουσα τὰς ποιότητας, γλυκύτης μετ' εὐωδίας καὶ ὁμοῦ οἰνώδης ποιότης καὶ χυλῶν ἀπάντων δυνάμεις καὶ χρωμάτων ὄψεις καὶ ὅσα ἀφαί γινώσκουσιν. ἔστωσαν δὲ καὶ ὅσα ἀκοαὶ ἀκούουσι, πάντα μέλη καὶ ῥυθμός πᾶς.

13. ἔστι γὰρ οὔτε νοῦς ἀπλοῦν οὔτε ἡ ἐξ αὐτοῦ ψυχὴ, ἰο ἀλλὰ ποικίλα πάντα ὅσῳ ἀπλᾷ, τοῦτο δὲ ὅσῳ μὴ σύνθετα καὶ ὅσῳ ἀρχαὶ καὶ ὅσῳ ἐνέργειαι. τοῦ μὲν γὰρ ἐσχάτου ἡ ἐνέργεια ὥς ἂν λήγουσα ἀπλῇ, τοῦ δὲ πρώτου πᾶσαι νοῦς τε κινούμενος κινεῖται μὲν ὡσαύτως καὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὅμοια αἰεὶ, οὐ μέντοι ταῦτόν καὶ ἐν τι ἐν μέρει, ἀλλὰ 15 πάντα· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν μέρει αὖ οὐχ ἓν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄπειρον διαιρούμενον. . . .

14. ἔστι δὲ καὶ παραδείγμασι νοεροῖς χρώμενον εἰδέναι οἷόν ἐστι νοῦς, ὥς οὐκ ἀνέχεται οἷον κατὰ μονάδα μὴ ἄλλος εἶναι. τίνα γὰρ καὶ βούλει εἰς παράδειγμα λαβεῖν λόγον εἴτε φυτοῦ εἴτε ζώου; εἰ γὰρ ἐν τι καὶ μὴ ἐν τοῦτο ποικίλον, οὔτ' ἂν λόγος εἴη τό τε γεγόμενον ὕλη ἂν εἴη, τοῦ λόγου μὴ πάντα γενομένου εἰς τὸ πανταχοῦ τῆς 20

5–6 γλυκύτητος] γλυκύτης K. γλυκύτητας. . . . οἰνώδεις ποιότη-
τας ex Ficini versione M.

ὕλης ἐμπεσόντα μηδὲν αὐτῆς ἑᾶσαι τὸ αὐτὸ εἶναι· οἷον
 πρόσωπον οὐκ ὄγκος εἷς, ἀλλὰ καὶ ῥῖνες καὶ ὀφθαλμοί·
 καὶ ἡ ῥίς οὐχὶ οὕσα ἐν ἀλλ' ἑτερον, τὸ δ' ἑτερον αὖ πάλιν
 αὐτῆς, εἰ ἔμελλε ῥίς εἶναι· ἐν γάρ τι ἀπλῶς οὕσα ὄγκος
 5 ἂν ἦν μόνον. καὶ τὸ ἄπειρον οὕτως ἐν νῶ, ὅτι [ἄν] **⁽¹⁾
 ἐν πολλά, οὐχ ὡς οἶκος εἷς, ἀλλ' ὡς λόγος πολὺς ἐν αὐτῶ,
 ἐν ἐνὶ σχήματι νοῦ οἷον περιγραφῇ ἔχων περιγραφὰς ἐντὸς
 καὶ σχηματισμοὺς αὖ ἐντὸς καὶ δυνάμεις καὶ νοήσεις καὶ
 τὴν διαίρεσιν μὴ κατ' εὐθύ, ἀλλ' εἰς τὸ ἐντὸς αἰεί, οἷον τοῦ
 10 παντὸς ζώου ἐμπεριεχομένης ζώων φύσεις, καὶ πάλιν αὖ
 ἄλλας ἐπὶ τὰ μικρότερα τῶν ζώων καὶ εἰς τὰς ἐλάττους
 δυνάμεις, ὅπου στήσεται εἰς εἶδος ἄτομον. . . .

15. . . . καὶ εἴ τις αὐτὸν ἀπεικάζοι σφαῖρα ζώση ποικίλῃ,
 εἴτε παμπρόσωπόν τι χρῆμα λάμπον ζῶσι προσώποις εἴτε
 15 ψυχὰς τὰς καθαρὰς πιάσας εἰς τὸ αὐτὸ συνδραμούσας
 φαντάζοιτο οὐκ ἐνδεεῖς, ἀλλὰ πάντα τὰ αὐτῶν ἐχούσας,
 καὶ νοῦν τὸν πάντα ἐπ' ἄκραις αὐταῖς ἰδρυμένον, ὡς φέγγει
 νοερῶ καταλάμπεσθαι τὸν τόπον—φανταζόμενος μὲν οὕτως
 ἔξω πως ἄλλος ὢν ὁρώῃ <ἄν> ἄλλον· δεῖ δὲ ἑαυτὸν ἐκεῖνο
 20 γενόμενον τὴν θέαν ἑαυτὸν ποιήσασθαι.

XVI.—ENTIA INTELLIGIBILIA NON SUNT EXTRA INTELLECTUM.

Plot. Enn. V v 1-2.

1. τὸν νοῦν, τὸν ἀληθῆ νοῦν καὶ ὄντως, ἄρ' ἂν τις φαίῃ
 ψεύσεσθαι ποτε καὶ μὴ τὰ ὄντα δοξάσειν; οὐδαμῶς.

5 ὅτι ἄν ὡς ἐν] Ficinus vertit 'quoniam et ipsa, et quicquid
 est in ea, velut unum est et multa'; itaque lacunam indicavi.

19 ἄν ins. K.

πῶς γὰρ ἂν ἔτι νοῦς ἀνοηταίνων εἴη; δεῖ ἄρα αὐτὸν αἰεὶ
 εἰδέναι καὶ μηδ' ἂν ἐπιλαθέσθαι ποτέ, τὴν δὲ εἶδῃσιν αὐτῷ
 μήτε εἰκάζοντι εἶναι μήτε ἀμφίβολον μηδ' αὖ παρ' ἄλλου
 οἷον ἀκούσαντι. οὐ τοίνυν οὐδὲ δι' ἀποδείξεως. καὶ
 γὰρ εἴ τινα τις φαίη δι' ἀποδείξεως, ἀλλ' οὖν αὐτόθεν 5
 αὐτῷ ἐναργές τι εἶναι· καίτοι ὁ λόγος φησὶ πάντα· πῶς
 γὰρ καὶ διοριεῖ τις τὰ τε αὐτόθεν τὰ τε μή; ἀλλ' οὖν, ἃ
 συγχωροῦσιν αὐτόθεν, πόθεν φήσουσι τούτων τὸ ἐναργές
 αὐτῷ παρεῖναι; πόθεν δὲ αὐτῷ πίστιν, ὅτι οὕτως ἔχει,
 παρέξεται; ἐπεὶ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἃ δὴ δοκεῖ 10
 πίστιν ἔχειν ἐναργεστάτην, ἀπιστεῖται μὴ ποτε οὐκ ἐν
 τοῖς ὑποκειμένοις, ἀλλ' ἐν τοῖς πάθεσιν ἔχῃ τὴν δοκοῦσαν
 ὑπόστασιν, καὶ νοῦ δεῖ ἢ διανοίας τῶν κρινούντων· ἐπεὶ
 καὶ συγκεχωρημένον ἐν τοῖς ὑποκειμένοις εἶναι αἰσ-
 θητοῖς ὧν ἀντίληψιν ἢ αἴσθησις ποιήσεται τό γε γινω- 15
 σκόμενον δι' αἰσθήσεως τοῦ πράγματος εἰδωλὸν ἐστὶ καὶ
 οὐκ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ αἴσθησις λαμβάνει· μένει γὰρ
 ἐκεῖνο ἔξω. ὁ δὴ νοῦς γινώσκων καὶ τὰ νοητὰ γινώσκων,
 εἰ μὲν ἕτερα ὄντα γινώσκει, πῶς ἂν συντύχοι αὐτοῖς;
 ἐνδέχεται γὰρ μή, ὥστε ἐνδέχεται μὴ γινώσκειν ἢ τότε 20
 ὅτε συνέτυχε, καὶ οὐκ αἰεὶ ἔχει τὴν γνῶσιν. εἰ δὲ συνε-
 ζεῦχθαι φήσουσι, τί τὸ συνεζεῦχθαι τούτου; ἔπειτα καὶ αἰ
 νοήσεις τύποι ἔσονται· εἰ δὲ τούτου, καὶ ἐπακτοὶ καὶ πλη-
 γαί. πῶς δὲ καὶ τυπώσεται, ἢ τίς τῶν τοιούτων ἢ μορφή;
 καὶ ἡ νόησις τοῦ ἔξω, ὥσπερ καὶ ἡ αἴσθησις, καὶ τί διοίσει; 25
 ἢ τῷ σμικροτέρων ἀντιλαμβάνεσθαι; πῶς δὲ καὶ γινώσεται,
 ὅτι ἀντελάβετο ὄντως; πῶς δέ, ὅτι ἀγαθὸν τούτου ἢ ὅτι
 καλὸν ἢ δίκαιον; ἕκαστον γὰρ τούτων ἄλλο αὐτοῦ καὶ οὐκ
 ἐν αὐτῷ αἰ τῆς κρίσεως ἀρχαί, αἷς πιστεύσει, ἀλλὰ καὶ
 αὔται ἔξω καὶ ἡ ἀλήθεια ἐκεῖ. εἶτα κάκεῖνα ἀναίσθητα 30

καὶ ἄμοιρα ζωῆς καὶ νοῦ, ἢ νοῦν ἔχει. καὶ εἰ νοῦν ἔχει, ἅμα ἐνταῦθα ἄμφω, καὶ τὸ ἀληθὲς ὧδὶ, καὶ ὁ πρῶτος νοῦς οὗτος, καὶ ἐπὶ τούτου ζητήσομεν, πῶς ἔχει ἢ ἐνταῦθα ἀλήθεια καὶ τὸ νοητὸν καὶ ὁ νοῦς, εἰ ἐν τῷ αὐτῷ μὲν καὶ ἅμα, 5 δύο δὲ καὶ ἕτερα, ἢ πῶς; εἰ δ' ἀνόητα καὶ ἄνευ ζωῆς, τί ὄντα; οὐ γὰρ δὴ προτάσεις οὐδὲ ἀξιώματα οὐδὲ λεκτά· ἤδη γὰρ ἂν καὶ αὐτὰ περὶ ἐτέρων λέγοι καὶ οὐκ αὐτὰ τὰ ὄντα εἴη, οἷον τὸ δίκαιον καλόν, ἄλλου τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καλοῦ ὄντος. εἰ δ' ἀπλᾶ φήσουσι, δίκαιον χωρὶς καὶ 10 καλόν, πρῶτον μὲν οὐχ ἓν τι οὐδ' ἐν ἐνὶ τὸ νοητὸν ἔσται, ἀλλὰ διεσπασμένον ἕκαστον. καὶ ποῦ καὶ κατὰ τίνας διέσπασται τόπους; πῶς δὲ αὐτοῖς συντεύξεται ὁ νοῦς περιθέων; πῶς δὲ μενεῖ; ἢ ἐν τῷ αὐτῷ πῶς μενεῖ; τίνα δ' ὅλως μορφὴν ἢ τύπον ἔξει; εἰ μὴ ὥσπερ ἀγάλματα ἐγκεί- 15 μενα χρυσᾷ ἢ ἄλλῃς τινὸς ὕλης ὑπὸ τινος πλάστου ἢ γραφέως πεποιημένα. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ὁ θεωρῶν νοῦς αἰσθησις ἔσται. διὰ τί δὲ τὸ μὲν ἔστι τῶν τοιούτων δικαιοσύνη, τὸ δ' ἄλλο τι; μέγιστον δὲ πάντων ἐκεῖνο· εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα δοίη τις ταῦτα ἔξω εἶναι καὶ τὸν νοῦν αὐτὰ οὕτως 20 ἔχοντα θεωρεῖν, ἀναγκαῖον αὐτῷ μῆτε τὸ ἀληθὲς αὐτῶν ἔχειν διεψεῦσθαί τε ἐν ἅπασιν οἷς θεωρεῖ. τὰ μὲν γὰρ ἀληθινὰ ἂν εἴη ἐκεῖνα· θεωρήσει τοίνυν αὐτὰ οὐκ ἔχων αὐτά, εἰδῶλα δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γνώσει τῇ τοιαύτῃ λαβών. τὸ τοίνυν ἀληθινὸν οὐκ ἔχων, εἰδῶλα δὲ τοῦ ἀληθοῦς 25 παρ' αὐτῷ λαβών, τὰ ψευδῇ ἔξει καὶ οὐδὲν ἀληθές. εἰ μὲν οὖν εἰδήσει ὅτι τὰ ψευδῇ ἔχει, ὁμολογήσει ἄμοιρος ἀληθείας εἶναι· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἀγνοήσει καὶ οἰήσεται τὸ ἀληθές ἔχειν οὐκ ἔχων, διπλάσιον ἐν αὐτῷ τὸ ψεῦδος γενόμενον πολὺ τῆς ἀληθείας αὐτὸν ἀποστήσει. διὰ

τοῦτο γὰρ καὶ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, οἶμαι, οὐκ ἔνεστιν ἀλήθεια, ἀλλὰ δόξα, ὅτι παραδεχομένη καὶ διὰ τοῦτο δόξα οὐσα ἄλλο παραδέχεται ἄλλον ὄντος ἐκείνου, ἐξ οὗ τοῦτο ὁ παραδέχεται ἔχει. εἰ οὖν μὴ ἀλήθεια ἐν τῷ νῷ, οὗτος μὲν ὁ τοιοῦτος νοῦς οὔτε ἀλήθεια ἔσται οὔτε ἀληθεία νοῦς 5 οὔτε ὅλως νοῦς ἔσται. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοθί που ἡ ἀλήθεια ἔσται.

2. οὐ τοίνυν δεῖ οὔτε ἔξω τὰ νοητὰ ζητεῖν οὔτε τύπους ἐν τῷ νῷ τῶν ὄντων λέγειν εἶναι οὔτε τῆς ἀληθείας ἀποστεροῦντας αὐτὸν ἀγνωσίαν τε τῶν νοητῶν ποιεῖν καὶ ἀν- 10 παρξίαν καὶ ἔτι αὐτὸν τὸν νοῦν ἀναιρεῖν· ἀλλ', εἴπερ καὶ γνῶσιν δεῖ καὶ ἀλήθειαν εἰσάγειν καὶ τὰ ὄντα τηρεῖν καὶ γνῶσιν τοῦ τί ἕκαστόν ἐστιν, ἀλλὰ μὴ τοῦ ποῖόν τι ἕκαστον, ἅτε εἰδωλον αὐτοῦ καὶ ἵχνος ἴσχοντας, ἀλλὰ μὴ αὐτὰ ἔχοντας καὶ συνόντας καὶ συγκραθέντας αὐτοῖς, τῷ ἀλη- 15 θινῷ νῷ δοτέον τὰ πάντα. οὕτω γὰρ ἂν καὶ εἰδεῖν καὶ ἀληθινῶς εἰδεῖν καὶ οὐδ' ἂν ἐπιλάβοιτο οὐδ' ἂν περιέλθοι ζητῶν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐν αὐτῷ καὶ ἔδρα ἔσται τοῖς οὖσι καὶ ζήσεται καὶ νοήσει. ἃ δὴ πάντα περὶ τὴν μακαριω- 20 τάτην φύσιν δεῖ ὑπάρχειν· ἢ ποῦ τὸ τίμιον καὶ σεμνὸν ἔσται; καὶ γὰρ αὖ οὕτως οὐδ' ἀποδείξεως δεῖ οὐδὲ πίστεως ὅτι οὕτως· αὐτὸς γὰρ οὕτως, καὶ ἐναργῆς αὐτὸς αὐτῷ, καὶ εἴ τι πρὸ αὐτοῦ, ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ εἴ τι μετ' ἐκεῖνο, ὅτι αὐτός, καὶ οὐδείς πιστότερος αὐτῷ περὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐκεῖ τοῦτο καὶ ὄντως. ὥστε καὶ ἡ ὄντως ἀλήθεια οὐ 25 συμφωνοῦσα ἄλλω ἀλλ' ἐαυτῇ, καὶ οὐδὲν παρ' αὐτὴν ἄλλο λέγει καὶ ἔστι καὶ ὃ ἐστι τοῦτο καὶ λέγει. τίς ἂν οὖν ἐλέγξειε; καὶ πόθεν οἶσει τὸν ἔλεγχον; εἰς γὰρ ταῦτόν ὁ φερόμενος ἔλεγχος τῷ προειπόντι, κἂν κομίση ὡς ἄλλο, φέρεται εἰς τὸν ἐξ ἀρχῆς εἰπόντα καὶ ἐν ἔστιν· οὐ γὰρ 30 ἄλλο ἀληθέστερον ἂν εὗροι τοῦ ἀληθοῦς.

XVII.—QUICQUID EST, PROPTER IPSUM UNUM
EST; ILLUD VERO NON EST ALIQUID.

Plot. Enn. VI ix 1.

- πάντα τὰ ὄντα τῷ ἐνί ἐστιν ὄντα, ὅσα τε πρώτως ἐστὶν
ὄντα καὶ ὅσα ὁπωσοῦν λέγεται ἐν τοῖς οὓσιν εἶναι. τί
γὰρ ἂν καὶ εἴη, εἰ μὴ ἐν εἴη; ἐπεὶ περ ἀφαιρεθέντα τοῦ
ἐν ὁ λέγεται οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνα. οὔτε γὰρ στρατὸς ἔσται,
5 εἰ μὴ ἐν ἔσται, οὔτε χορὸς οὔτε ἀγέλη μὴ ἐν ὄντα. ἀλλ'
οὐδὲ οἰκία ἢ ναῦς τὸ ἐν οὐκ ἔχοντα, ἐπεὶ περ ἢ οἰκία ἐν
καὶ ἢ ναῦς, ὁ εἰ ἀποβάλοι, οὔτ' ἂν ἢ οἰκία ἔτι οἰκία οὔτε
ἢ ναῦς. τὰ τοίνυν συνεχῇ μεγέθη, εἰ μὴ τὸ ἐν αὐτοῖς
παρεῖη, οὐκ ἂν εἴη· τμηθέντα γοῦν, καθ' ὅσον τὸ ἐν ἀπόλ-
10 λυσιν, ἀλλάσσει τὸ εἶναι. καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν φυτῶν καὶ
ζώων σώματα ἐν ὄντα ἕκαστα εἰ φεύγει τὸ ἐν εἰς πλήθος
θρυπτόμενα, τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἣν εἶχεν, ἀπώλεσεν οὐκέτι
ὄντα ἂ ἦν, ἀλλὰ δὲ γεγόμενα· καὶ ἕκαστα, ὅσα ἐν ἐστί.
καὶ ἡ ὑγίεια δέ, ὅταν εἰς ἐν συνταχθῇ τὸ σῶμα, καὶ κάλλος,
15 ὅταν ἢ τοῦ ἐνὸς τὰ μόρια κατὰ σخή φύσις· καὶ ἀρετὴ δὲ
ψυχῆς, ὅταν εἰς ἐν καὶ εἰς μίαν ὁμολογίαν ἐνωθῇ. ἄρ οὖν,
ἐπειδὴ ψυχὴ τὰ πάντα εἰς ἐν ἄγει δημιουργοῦσα καὶ
πλάττουσα καὶ μορφοῦσα καὶ συντάττουσα, ἐπὶ ταύτην
ἐλθόντας δεῖ λέγειν, ὡς αὕτη τὸ ἐν χορηγεῖ καὶ αὕτη
20 ἐστὶ τὸ ἐν; ἢ ὥσπερ τὰ ἄλλα χορηγοῦσα τοῖς σώμασιν
οὐκ ἐστὶν αὐτὴ ὁ δίδωσιν, οἷον μορφήν καὶ εἶδος, ἀλλ'
ἕτερα αὐτῆς, οὕτω χρή, εἰ καὶ <τὸ> ἐν δίδωσιν, ἕτερον
ὃν αὐτῆς νομίζειν αὐτὴν διδόναι καὶ πρὸς τὸ ἐν βλέπουσαν
ἐν ἕκαστον ποιεῖν, ὥσπερ καὶ πρὸς ἄνθρωπον ἄνθρωπον,
25 συλλαμβάνουσαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ ἐν. τῶν

4 ἐστιν] ἔσται. 'erit' Ficinus.

13 ἐκεῖνα] ἕκαστα Vitringa.

22 τὸ ins. Vitringa.

γὰρ ἐν λεγομένων οὕτως ἕκαστόν ἐστιν ἐν, ὥς ἔχει καὶ ὁ ἐστιν. ὥστε τὰ μὲν ἥττον ὄντα ἥττον ἔχει τὸ ἐν, τὰ δὲ μᾶλλον μᾶλλον. καὶ διὸ καὶ ψυχὴ ἕτερον οὐσα τοῦ ἐνός μᾶλλον ἔχει, κατὰ τὸν λόγον τοῦ μᾶλλον καὶ ὄντως εἶναι τὸ μᾶλλον ἐν, οὐ μὴν αὐτὸ τὸ ἐν· ψυχὴ γὰρ μία καὶ συμβεβηκός πως τὸ ἐν καὶ δύο ταῦτα, ψυχὴ καὶ ἐν, ὥσπερ σῶμα 5 καὶ ἐν. καὶ τὸ μὲν διεστηκός, ὥσπερ χορός, πορρωτάτω τοῦ ἐν, τὸ δὲ συνεχές ἐγγυτέρω. ψυχὴ δὲ ἔτι μᾶλλον, κοινωνοῦσα καὶ αὐτῇ. εἰ δ', ὅτι ἄνευ τοῦ ἐν εἶναι οὐδ' ἂν ψυχὴ εἴη, ταύτῃ εἰς ταῦτόν τις ἄγει ψυχὴν καὶ τὸ ἐν, πρῶτον μὲν καὶ τὰ ἄλλα ἕκαστα μετὰ τοῦ ἐν εἶναι ἔστιν· 10 ἀλλ' ὅμως ἕτερον αὐτῶν τὸ ἐν· οὐ γὰρ ταῦτόν σῶμα καὶ ἐν, ἀλλὰ τὸ σῶμα μετέχει τοῦ ἐν. ἔπειτα δὲ πολλὴ ἢ ψυχὴ καὶ ἢ μία κἂν εἰ μὴ ἐκ μερῶν· πλεῖσται γὰρ δυνάμεις ἐν αὐτῇ, λογίζεσθαι, ὀρέγεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἃ τῷ ἐνὶ ὥσπερ δεσμῷ συνέχεται. ἐπάγει μὲν δὴ ψυχὴ τὸ ἐν, ἐν 15 οὐσα καὶ αὐτὴ ἄλλω· πάσχει δὲ τοῦτο καὶ αὐτὴ ὑπ' ἄλλου.

XVIII.—IPSUM UNUM NEQUE INTELLECTUS EST NEQUE ENS.

Plot. Enn. III viii 8, 9.

8. τῆς δὲ θεωρίας ἀναβαινούσης ἐκ τῆς φύσεως ἐπὶ ψυχὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς νοῦν καὶ αἰεὶ οἰκειοτέρων τῶν θεωριῶν γιγνομένων καὶ ἐνουμένων τοῖς θεωροῦσι καὶ ἐπὶ τῆς σπουδαίας ψυχῆς πρὸς τὸ αὐτὸ τῷ ὑποκειμένῳ 20 ἰόντων τῶν ἐγνωσμένων ἅτε εἰς νοῦν σπενδόντων, ἐπὶ τούτου δηλονότι ἤδη ἐν ἅμφω οὐκ οἰκειώσει, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀρίστης, ἀλλ' οὐσία καὶ τῷ ταῦτόν τὸ εἶναι καὶ τὸ νοεῖν εἶναι. . . .

10 ἐστὶν post τὰ ἄλλα del. K.

9. . . . ἀλλὰ δεῖ εἶναι τὸ ἐπέκεινα αὐτοῦ [sc. τοῦ νοῦ], . . .
 πρῶτον μὲν, ὅτι πλῆθος ἐνὸς ὕστερον· καὶ ἀριθμὸς δὲ οὗτος,
 ἀριθμοῦ δὲ ἀρχὴ καὶ τοῦ τοιούτου τὸ οὕτως ἔν· καὶ οὗτος
 νοῦς καὶ νοητὸν ἅμα, ὥστε δύο ἅμα. εἰ δὲ δύο, δεῖ τὸ
 5 πρὸ τοῦ δύο λαβεῖν. τί οὖν; νοῦς μόνον; ἀλλὰ παντὶ νῶ
 συνέξενεται τὸ νοητόν· εἰ οὖν δεῖ μὴ συνεξενῆσθαι τὸ νοη-
 τόν, οὐδὲ νοῦς ἔσται. εἰ οὖν μὴ νοῦς, ἀλλ' ἐκφεύζεται
 τὰ δύο, τὸ πρότερον τῶν δύο τούτων ἐπέκεινα δεῖ νοῦ εἶναι
 10 τί οὖν κωλύει τὸ νοητὸν αὐτὸ εἶναι; ἢ ὅτι καὶ τὸ νοητὸν
 συνέξενεται τῷ νῶ. εἰ οὖν μήτε νοῦς μήτε νοητὸν εἴη, τί
 ἂν εἴη; ἔξ οὗ ὁ νοῦς καὶ τὸ σὺν αὐτῷ νοητὸν γήσομεν.

XIX.—UNUM NON EST OMNIA, SED SUPER OMNIA.

Plot. Enn. III viii 9.

. . . οὐ γὰρ ἀρχὴ τὰ πάντα, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς τὰ πάντα·
 αὐτὴ δὲ οὐκέτι τὰ πάντα οὐδέ τι τῶν πάντων, ἵνα γεννήσῃ
 τὰ πάντα, καὶ ἵνα μὴ πλῆθος ᾖ, ἀλλὰ τοῦ πλῆθους ἀρχή·
 15 τοῦ γὰρ γεννηθέντος πανταχοῦ τὸ γεννῶν ἀπλούστερον.
 . . . εἰ δέ τις οἶοιτο αὐτὸ τὸ ἐν καὶ τὰ πάντα εἶναι,
 ἦτοι καθ' ἐν ἑκαστον τῶν πάντων ἐκεῖνο ἔσται ἢ ὁμοῦ
 πάντα. εἰ μὲν οὖν ὁμοῦ πάντα συνηθροισμένα, ὕστερον
 ἔσται τῶν πάντων· εἰ δὲ πρότερον τῶν πάντων, ἄλλα μὲν
 20 τὰ πάντα, ἄλλο δὲ αὐτὸ ἔσται τῶν πάντων. εἰ δὲ ἅμα
 καὶ αὐτὸ καὶ τὰ πάντα, οὐκ ἀρχὴ ἔσται. δεῖ δὲ αὐτὸ ἀρ-
 χὴν εἶναι καὶ εἶναι πρὸ πάντων, ἵνα ἡ μετ' αὐτὸ καὶ τὰ
 πάντα. τῷ δὲ καθ' ἑκαστον τῶν πάντων πρῶτον μὲν τὸ αὐτὸ
 ἔσται ὅτιοῦν ὅτιοῦν, ἔπειτα ὁμοῦ πάντα, καὶ οὐδὲν διακρι-
 25 νεῖ. καὶ οὕτως οὐδὲν τῶν πάντων, ἀλλὰ πρὸ τῶν πάντων.

XX.—UNUM NON DIVIDITUR, QUAMVIS PRINCIPIUM SIT OMNIUM.

Plot. Enn. III viii 10.

τί δὴ ὄν [sc. τὸ ἔν]; δύναμις τῶν πάντων· ἥς μὴ οὔσης οὐδ' ἂν τὰ πάντα, οὐδ' ἂν νοῦς, ζωὴ ἢ πρώτη καὶ πᾶσα. τὸ δὲ ὑπὲρ τὴν ζωὴν αἴτιον ζωῆς· οὐ γὰρ ἡ τῆς ζωῆς ἐνέργεια τὰ πάντα οὔσα πρώτη, ἀλλ' ὥσπερ προχυθεῖσα αὐτῇ οἶον ἐκ πηγῆς. νόησον γὰρ πηγὴν ἀρ- 5 χὴν ἄλλην οὐκ ἔχουσιν, δοῦσαν δὲ ποταμοῖς πᾶσιν αὐτήν, οὐκ ἀναλωθεῖσαν τοῖς ποταμοῖς, ἀλλὰ μένουσαν αὐτήν ἡσύχως, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῆς προεληλυθότας πρὶν ἄλλον ἄλλη ῥεῖν ὁμοῦ συνιόντας ἔτι, ἥδη δὲ οἶον ἐκάστους εἰδότας οἱ ἀφήσουσιν αὐτῶν τὰ ῥεύματα· ἡ ζωὴν φυτοῦ μεγίστου 10 διὰ παντὸς ἐλθοῦσαν ἀρχῆς μενούσης καὶ οὐ σκεδασθείσης περὶ πᾶν, <ἀλλ'> αὐτῆς οἶον ἐν ῥίξει ἰδρυμένης. αὕτη τοίνυν παρέσχε μὲν τὴν πᾶσαν ζωὴν τῷ φυτῷ τὴν πολλήν, ἔμεινε δὲ αὐτῇ οὐ πολλὴ οὔσα, ἀλλ' ἀρχὴ τῆς πολλῆς. καὶ θαῦμα οὐδέν· ἡ καὶ θαῦμα, πῶς τὸ πλῆθος τῆς ζωῆς ἐξ οὗ 15 πλῆθους ἦν, καὶ οὐκ ἦν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ πρὸ τοῦ πλῆθους ἦν ὁ μὴ πλῆθος ἦν. οὐ γὰρ μερίζεται εἰς τὸ πᾶν ἡ ἀρχή· μερισθεῖσα γὰρ ἀπώλεσεν ἂν καὶ τὸ πᾶν, καὶ οὐδὲν ἂν ἔτι ἐγένετο μὴ μενούσης τῆς ἀρχῆς ἐφ' ἑαυτῆς ἐτέρας οὔσης. διὸ καὶ ἡ ἀναγωγὴ πανταχοῦ ἐφ' ἔν. καὶ ἐφ' ἐκάστου 20 μέν τι ἔν, εἰς ὃ ἀνάξεις, καὶ τὸ δὲ πᾶν εἰς ἔν τὸ πρὸ αὐτοῦ, οὐχ ἀπλῶς ἔν, ἕως <ἂν> τις ἐπὶ τὸ ἀπλῶς ἔν ἔλθῃ· τοῦτο

9 συνόντας] συνιόντας ci. M.

12 ἀλλ' inserui.

18 οὐδ' ἂν] οὐδὲν ἂν.

21 τόδε πᾶν et τόδε τὸ πᾶν] τὸ δὲ πᾶν K.

22 ἂν inseruit K.

δὲ οὐκέτι ἐπ' ἄλλο. ἀλλ' εἰ μὲν τὸ τοῦ φυτοῦ ἐν—τοῦτο
 δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ μένουσα—καὶ τὸ ζῶον ἐν καὶ τὸ ψυχῆς ἐν
 καὶ τὸ παντὸς ἐν λαμβάνοι, λαμβάνει ἐκασταχοῦ τὸ δυ-
 νατώτατον καὶ τὸ τίμιον· εἰ δὲ τὸ τῶν κατὰ ἀλήθειαν
 5 ὄντων ἐν, τὴν ἀρχὴν καὶ πηγὴν καὶ δύναμιν, λαμβάνοι,
 ἀπιστήσωμεν καὶ τὸ μηδὲν ὑπονοήσωμεν; ἢ ἔστι μὲν μη-
 δὲν τούτων ὧν ἐστὶν ἀρχή, τοιοῦτο μέντοι, οἷον μηδενὸς
 αὐτοῦ κατηγορεῖσθαι δυναμένου, μὴ ὄντος, μὴ οὐσίας,
 μὴ ζωῆς, τὸ ὑπὲρ πάντα ταῦτα εἶναι. εἰ δὲ ἀφελὼν τὸ
 10 εἶναι λαμβάνοις, θαῦμα ἔξεις.

XXI.—IDEM EST BONUM ATQUE UNUM.

Proclus Inst. Theol. 13.

πᾶν ἀγαθὸν ἐνωτικὸν ἐστὶ τῶν μετεχόντων αὐτοῦ, καὶ
 πᾶσα ἐνωσις ἀγαθόν, καὶ τἀγαθὸν τῷ ἐνὶ ταῦτόν.

εἰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐστὶ σωστικὸν τῶν ὄντων ἀπάντων—
 διὸ καὶ ἐφετὸν ὑπάρχει πᾶσι—τὸ δὲ σωστικὸν καὶ συνεκ-
 15 τικὸν τῆς ἐκάστων οὐσίας ἐστὶ τὸ ἐν—τῷ γὰρ ἐνὶ σώ-
 ζεται πάντα, καὶ ὁ σκεδασμὸς ἑκαστον ἐξίστησι τῆς οὐ-
 σίας—τὸ ἀγαθόν, οἷς ἂν παρῇ, ταῦτα ἐν ἀπεργάζεται καὶ
 συνέχει κατὰ τὴν ἐνωσιν.

καὶ εἰ τὸ ἐν συναγωγὸν ἐστὶ καὶ συνεκτικὸν τῶν ὄντων,
 20 ἑκαστον τελειοῖ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν· καὶ ἀγαθὸν
 ἄρα ταύτῃ ἐστὶ τὸ ἡνωθῆναι πᾶσιν.

εἰ δὲ καὶ ἡ ἐνωσις ἀγαθὸν καθ' αὐτὸ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐνο-
 ποιόν, τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀπλῶς ἐν ταῦτόν, ἐνίζον
 ἅμα καὶ ἀγαθῦνον τὰ ὄντα. ὅθεν δὴ καὶ τὰ τἀγαθοῦ τρό-
 25 πον τινὰ ἀποπεσόντα καὶ τῆς τοῦ ἐνὸς ἅμα στέρεται με-

θέξεως· καὶ τὰ τοῦ ἐνὸς ἄμοιρα γινόμενα, διαστάσεως ἀναπιμπλάμενα, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στέρεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. . . .

XXII.—UNIUS SCIENTIA NON EST NISI PER NEGATIONEM.

Plot. Enn. VI ix 3, 4.

3. . . . τί γὰρ τῶν ὄντων ἐστὶν ὁ νοῦς· ἐκεῖνο δὲ οὐ τι, ἀλλὰ πρὸ ἐκάστου, οὐδὲ ὄν· καὶ γὰρ τὸ ὄν οἷον μορφήν τὴν 5 τοῦ ὄντος ἔχει, ἄμορφον δὲ ἐκεῖνο καὶ μορφῆς νοητῆς. γεννητικὴ γὰρ ἡ τοῦ ἐνὸς φύσις οὔσα τῶν πάντων οὐδὲν ἐστὶν αὐτῶν. οὔτε οὖν τι οὔτε ποιὸν οὔτε ποσὸν οὔτε νοῦς οὔτε ψυχὴ· οὐδὲ κινούμενον οὐδ' αὖ ἐστῶς, οὐκ ἐν τόπῳ, οὐκ ἐν χρόνῳ, ἀλλὰ τὸ καθ' αὐτὸ μονοειδές, μᾶλλον δὲ 10 ἀνειδέον πρὸ εἰδους ὄν παντός, πρὸ κινήσεως, πρὸ στάσεως· ταῦτα γὰρ περὶ τὸ ὄν, ἃ πολλὰ αὐτὸ ποιεῖ. διὰ τί οὖν, εἰ μὴ κινούμενον, οὐχ ἐστῶς; ὅτι περὶ μὲν τὸ ὄν τούτων θάτερον ἢ ἀμφοτέρω ἀνάγκη τό τε ἐστῶς στάσει ἐστῶς καὶ οὐ ταῦτόν τῃ στάσει· ὥστε συμβήσεται αὐτῷ 15 καὶ οὐκέτι ἀπλοῦν μενεῖ. ἐπεὶ καὶ τὸ αἷτιον λέγειν οὐ κατηγορεῖν ἐστι συμβεβηκός τι αὐτῷ, ἀλλ' ἡμῖν, ὅτι ἔχομέν τι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου ὄντος ἐν αὐτῷ. δεῖ δὲ μηδὲ τὸ ἐκεῖνο μηδὲ τὸ τοῦτο λέγειν ἀκριβῶς λέγοντα, ἀλλ' ἡμᾶς οἷον ἔξωθεν περιθέοντα τὰ αὐτῶν ἐρμηνεύειν ἐθέλειν πάθη 20 ὅτε μὲν ἐγγύς, ὅτε δὲ ἀποπίπτοντας ταῖς περὶ αὐτὸ ἀπορρίαις.

4. γίνεται δὲ ἡ ἀπορία μάλιστα, ὅτι μηδὲ κατ' ἐπιστήμην ἢ σύνεσις ἐκείνου μηδὲ κατὰ νόησιν, ὥσπερ τὰ ἄλλα

8-9 νοῦν . . . ψυχὴν] νοῦς . . . ψυχὴ K.

16 μένει] μενεῖ.

- νοητά, ἀλλὰ κατὰ παρουσίαν ἐπιστήμης κρείττονα. πάσχει δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ ἐν εἶναι τὴν ἀπόστασιν καὶ οὐ πάντῃ ἐστὶν ἐν, ὅταν ἐπιστήμην του λαμβάνῃ· λόγος γὰρ ἡ ἐπιστήμη, πολλὰ δὲ ὁ λόγος. παρέρχεται οὖν τὸ ἐν εἰς
 5 ἀριθμὸν καὶ πλῆθος πεσοῦσα. ὑπὲρ ἐπιστήμην τοίνυν δεῖ δραμεῖν καὶ μηδαμῇ ἐκβαίνειν τοῦ ἐν εἶναι, ἀλλ' ἀποστῆναι δεῖ καὶ ἐπιστήμης καὶ ἐπιστητῶν καὶ παντὸς ἄλλου καὶ καλοῦ θεάματος. πᾶν γὰρ καλὸν ὕστερον ἐκείνου καὶ παρ' ἐκείνου, ὥσπερ πᾶν φῶς μεθήμερινὸν παρ' ἡλίου.
 10 διὸ οὐδὲ ῥητὸν οὐδὲ γραπτὸν φησιν. ἀλλὰ λέγομεν καὶ γράφομεν πέμποντες εἰς αὐτὸ καὶ ἀνεγείροντες ἐκ τῶν λόγων ἐπὶ τὴν θεάν ὥσπερ ὁδὸν δεικνύντες τῷ τι θεάσασθαι βουλομένῳ. μέχρι γὰρ τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς πορείας ἡ δίδασξις, ἡ δὲ θεὰ αὐτοῦ ἔργον ἤδη τοῦ ἰδεῖν βεβουλημένου.

XXIII.—UTRUM IPSI UNI LIBERUM SIT ARBITRIUM.

Plot. Enn. VI viii 7, 9, 11, 21.

- 15 7. γίνεται οὖν ψυχὴ μὲν ἐλευθέρα διὰ τοῦ πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπεύδουσα ἀνεμποδίστως, καὶ ὁ διὰ τοῦτο ποιεῖ, ἐφ' αὐτῇ· νοῦς δὲ δι' αὐτόν· ἡ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις αὐτὸ τὸ ἐφετὸν καὶ δι' ὃ τὰ ἄλλα ἔχει τὸ ἐφ' αὐτοῖς, ὅταν τὸ μὲν τυγχάνειν ἀνεμποδίστως δύνῃται, τὸ δὲ ἔχειν. πῶς δὴ
 20 αὐτὸ τὸ κύριον ἀπάντων τῶν μετ' αὐτὸ τιμίῳ καὶ ἐν πρώτῃ ἔδρᾳ ὄν, πρὸς ὃ τὰ ἄλλα ἀναβαίνειν θέλει καὶ ἐξήρηται αὐτοῦ καὶ τὰς δυνάμεις ἔχει παρ' αὐτοῦ, ὥστε δύνασθαι τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἔχειν, πῶς ἂν τις εἰς τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἢ ἐπὶ σοὶ ἄγοι; ὅπου καὶ νοῦς μόλις, ὁμῶς δὲ βία εἴλκετο· εἰ μὴ
 25 τις τολμηρὸς λόγος ἐτέρωθεν σταλὲς λέγοι, ὥς τυχοῦσα οὕτως ἔχειν, ὥς ἔχει, καὶ οὐκ οὔσα κυρία τοῦ ὃ ἐστίν, οὔσα

τοῦτο ὃ ἐστὶν οὐ παρ' αὐτῆς, οὔτε τὸ ἐλεύθερον ἂν ἔχοι
οὔτε τὸ ἐπ' αὐτῇ, ποιούσα ἢ μὴ ποιούσα ὃ ἡνάγκασται
ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν· ὃς δὴ λόγος ἀντίτυπός τε καὶ ἄπορος
καὶ παντάπασι τὴν τοῦ ἐκουσίου τε καὶ αὐτεξουσίου φύσιν
καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐφ' ἡμῖν εἶη ἂν ἀναιρῶν, ὥς μάτην 5
ταῦτα λέγεσθαι καὶ φωνὰς εἶναι πραγμάτων ἀνυποστάτων.
οὐ γὰρ μόνον μηδὲν ἐπὶ μηδενὶ εἶναι λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ
νοεῖν οὐδὲ συνιέναι ἀναγκαῖον αὐτῷ λέγειν ταύτην τὴν
φωνήν. . . . ἐπεὶ καὶ τὸ κατὰ τύχην λέγειν αὐτὸ [sc.
τὸ ἐν] εἶναι οὐκ ὀρθόν, ἐν γὰρ τοῖς ὕστερον καὶ ἐν πολλοῖς 10
ἢ τύχῃ· τὸ δὲ πρῶτον οὔτε κατὰ τύχην ἂν λέγοιμεν οὔτε
οὐ κύριον τῆς αὐτοῦ γενέσεως, ὅτι μηδὲ γέγονε. τὸ δὲ
ὅτι ὥς ἔχει ποιεῖ ἄτοπον, εἴ τις ἀξιοῖ τότε εἶναι τὸ
ἐλεύθερον, ὅταν παρὰ φύσιν ποιῇ ἢ ἐνεργῇ. . . . ὅταν
δὲ δὴ ἢ οἷον ὑπόστασις αὐτοῦ ἢ οἷον ἐνέργεια ἦ—οὐ γὰρ 15
ἢ μὲν ἕτερον, ἢ δ' ἕτερόν ἐστιν, εἴ γε μηδὲ ἐπὶ τοῦ νοῦ τοῦ-
το—οὔτι μᾶλλον κατὰ τὸ εἶναι ἢ ἐνέργεια ἢ κατὰ τὴν
ἐνέργειαν τὸ εἶναι· ὥστε οὐκ ἔχει τὸ ὥς πέφυκεν
ἐνεργεῖν, οὐδὲ ἢ ἐνέργεια καὶ ἢ οἷον ζωὴ ἀνενεχθήσεται
εἰς τὴν οἷον οὐσίαν, ἀλλ' ἢ οἷον οὐσία συνοῦσα καὶ οἷον 20
συγγενομένη ἐξ αἰδίου τῇ ἐνεργείᾳ ἐξ ἀμφοῖν αὐτὸ αὐτὸ
ποιεῖ καὶ ἑαυτοῦ καὶ οὐδενός.

9. . . . ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὕτως [sc. δεῖ λέγειν ἐπὶ τοῦ
ἐνός]· οὕτω γὰρ ἂν ὀρίσας εἴης καὶ τόδε τι· ἀλλ' ἔστι
τῷ ἰδόντι οὐδὲ τὸ οὕτως εἰπεῖν δύνασθαι οὐδ' αὖ τὸ μὴ 25
οὕτως· τί γὰρ ἂν εἴποις αὐτὸ τῶν ὄντων, ἐφ' ὧν τὸ οὕτως.

1 αὐτῆς] αὐτῆς V.

5-6 εἶναι, quod in libris post μάτην legitur, transposuit M.

12 αὐτοῦ] αὐτοῦ. 17 ὅτι] οὔτι K., Ficinum secutus.

ἄλλο τοίνυν παρ' ἅπαντα τὰ οὕτως. ἀλλ' ἀόριστον ἰδὼν
 πάντα μὲν ἔξεις εἰπεῖν τὰ μετ' αὐτό, φήσεις δὲ οὐδὲν ἐκεί-
 νων εἶναι, ἀλλά, εἴπερ, δύναμιν πᾶσαν αὐτῆς ὄντως κυ-
 ρίαν, τοῦτο οὔσαν ὃ θέλει, μᾶλλον δὲ ὃ θέλει ἀπορρίψασαν
 5 εἰς τὰ ὄντα, αὐτὴν δὲ μερίζονα παντὸς τοῦ θέλαιν οὔσαν
 τὸ θέλαιν μετ' αὐτὴν θεμένην. οὐτ' οὖν αὐτὴ ἠθέλησε τὸ
 οὕτως, ἵνα ἂν εἴπετο, οὔτε ἄλλος πεποίηκεν οὕτως.

11. ἀλλὰ τὸ μὴ ὑποστὰν τοῦτο τί; ἢ σιωπήσαντας δεῖ
 ἀπελθεῖν καὶ ἐν ἀπόρῳ τῇ γνώμῃ θεμένους μηδὲν
 10 ἔτι ζητεῖν. τί γὰρ ἂν τις καὶ ζητήσκειν εἰς οὐδὲν ἔτι
 ἔχων προελθεῖν, πάσης ζητήσεως εἰς ἀρχὴν ἰούσης καὶ
 ἐν τῷ τοιούτῳ ἰσταμένης; . . . ὅλως δὲ εἰκόκαμεν ταύτην
 τὴν ἀπορίαν ἐνθυμηθῆναι περὶ ταύτης τῆς φύσεως, εἴπερ
 ἐνεθυμίσθημεν, ἐκ τοῦ πρώτον μὲν τίθεσθαι χώραν καὶ
 15 τόπον, ὥσπερ τι χάος, εἶτα χώρας ἤδη οὔσης ἐπαγαγεῖν
 ταύτην τὴν φύσιν εἰς τὸν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν γεγονότα
 ἢ ὄντα τόπον, εἰσαγαγόντας δὲ αὐτὸν εἰς τὸν τοιοῦτον τό-
 πον οὕτω τοι ζητεῖν, οἷον πόθεν καὶ πῶς ἐλήλυθεν ἐνταῦθα,
 καὶ ὥσπερ ἔπηλυν ὄντα ἐζητηκέναι αὐτοῦ τὴν παρουσίαν
 20 καὶ οἷον τὴν οὐσίαν, καὶ δὴ καὶ ὥσπερ ἔκ τινος βάθους
 ἢ ἐξ ὕψους τινὸς ἐνθάθε ἐρρίφθαι. διόπερ δεῖ τὸ αἴτιον
 τῆς ἀπορίας ἀνελόντα ἔξω ποιήσασθαι τῆς ἐπιβολῆς τῆς
 πρὸς αὐτὸν πάντα τόπον καὶ μηδὲ ἐν ὁτιοῦν τίθεσθαι
 αὐτόν, μήτε ἀεὶ κείμενον ἐν αὐτῷ καὶ ἰδρυμένον μήτε ἐλη-
 25 λυθότα, ἀλλ' ὄντα μόνον, ὥς ἔστι, λεγόμενον ὑπ' ἀνάγκης
 τῶν λόγων εἶναι, τὸν δὲ τόπον, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα, ὕστε-
 ρον καὶ ὕστερον ἀπάντων.

17 εἰσάγοντες et εἰσαγαγόντες] εἰσαγαγόντας K.
 23, 24 αὐτὸ] αὐτόν K.

21. . . . ἀφελὼν <οὖν> πάντα, καταλιπὼν δὲ μόνον αὐτόν, μὴ τί προσθῆς ζήτει, ἀλλὰ μὴ τί πω οὐκ ἀφῆρηκας ἀπ' αὐτοῦ ἐν γνώμῃ τῇ σῇ. ἔστι γάρ τινος ἐφάσασθαι καὶ σέ, περὶ οὗ οὐκέτι ἄλλο ἐνδέχεται οὔτε λέγειν οὔτε λαβεῖν· ἀλλ' ὑπεράνω κείμενον μόνον τοῦτο ἀληθεῖα ἐλεύθερον, 5 ὅτι μηδὲ δουλεῦόν ἐστιν ἑαυτῷ, ἀλλὰ μόνον αὐτὸ καὶ ὄντως αὐτό, εἴ γε τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτὸ καὶ ἄλλο.

XXIV.—DE DIVINIS UNITATIBUS.

Proclus Inst. Theol. 21, 64, 116, 123, 133.

21. πᾶσα τάξις ἀπὸ μονάδος ἀρχομένη πρόεισιν εἰς πληθος τῇ μονάδι σύστοιχον· καὶ πάσης τάξεως τὸ πληθος εἰς μίαν ἀνάγεται μονάδα. 10

ἡ μὲν γὰρ μονὰς ἀρχῆς ἔχουσα λόγον ἀπογεννᾷ τὸ οἰκεῖον ἑαυτῇ πληθος. διὸ καὶ μία σειρὰ καὶ μία τάξις ἡ ὅλη παρὰ τῆς μονάδος ἔχει τὴν εἰς τὸ πληθος ὑπόβασιν· οὐ γὰρ ἔτι τάξις οὐδὲ σειρά, τῆς μονάδος ἀγόνου μενούσης καθ' αὐτήν· τὸ δὲ πληθος ἀνάγεται πάλιν εἰς μίαν τὴν κοι- 15
νήν τῶν ὁμοταγῶν πάντων αἰτίαν. . . .

ἐκ δὴ τούτων φανερόν ἐστι καὶ τῇ φύσει τοῦ σώματος ὑπάρχει τό τε ἐν καὶ τὸ πληθος, καὶ ἡ τε μία φύσις τὰς πολλὰς ἔχει σννηροτημένας καὶ αἱ πολλαὶ φύσεις ἐκ μιᾶς τῆς τοῦ ὅλου φύσεως· καὶ τῇ τάξει τῶν ψυχῶν πάρεστιν 20
ἐκ μιᾶς τε ἄρχεσθαι ψυχῆς τῆς πρώτης καὶ εἰς πληθος ψυχῶν ὑποβαίνειν, καὶ τὸ πληθος εἰς τὴν μίαν ἀνάγειν· καὶ τῇ νοερᾷ οὐσίᾳ μονάδα τε εἶναι νοερὰν καὶ νόων πληθος ἐξ ἐνὸς νοῦ προελθὼν καὶ εἰς ἐκείνην ἐπιστρέφον· καὶ 25
τῷ ἐνὶ τῷ πρὸ τῶν πάντων τὸ πληθος τῶν ἐνάδων,

ταῖς ἐνάσι τὴν εἰς τὸ ἐν ἀνάτασιν. μετὰ τὸ ἐν ἄρα τὸ πρῶτον ἐνάδες, καὶ μετὰ τοῦν τὸν πρῶτον νόες, καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν τὴν πρώτην ψυχαί, καὶ μετὰ τὴν ὅλην φύσιν αἱ πολλαὶ φύσεις.

5 64. πᾶσα ἀρχικὴ μονὰς διττὸν ὑφίστησιν ἀριθμὸν, τὸν μὲν αὐτοτελῶν ὑποστάσεων, τὸν δὲ ἐλλάμψεων ἐν ἑτέροις τὴν ὑπόστασιν κεκτημένων.

εἰ γὰρ καθ' ὕφεσιν ἢ πρόοδος διὰ τῶν οἰκείων τοῖς ὑποστατικοῖς αἰτίοις, καὶ ἀπὸ τῶν παντελείων τὰ
10 τέλεια καὶ διὰ τούτων μέσων τὰ ἀτελεῖ πρόεισιν εὐτάκτως· ὥστε αἱ μὲν ἔσονται αὐτοτελεῖς ὑποστάσεις, αἱ δὲ ἀτελεῖς. . . . αἱ μὲν οὖν αὐτοτελεῖς ὑποστάσεις διὰ μὲν τὴν εἰς πληθος διάκρισιν ἡλάττωνται τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν μονάδος, διὰ δὲ τὴν αὐτοτελεῖ ὕπαρξιν ὁμοιοῦνται
15 πη πρὸς ἐκείνην. αἱ δὲ ἀτελεῖς καὶ τῷ ἐν ἄλλοις εἶναι τῆς καθ' αὐτὴν ὕφεστώσης, καὶ τῷ ἀτελεῖ τῆς πάντα τελειούσης ἀφεστήκασιν. αἱ δὲ πρόοδοι διὰ τῶν ὁμοίων ἄχρι τῶν πάντη ἀνομοίων.

διττὸν ἄρα ὑφίστησιν ἀριθμὸν ἐκάστη τῶν ἀρχικῶν
20 μονάδων. . . . καὶ οὕτως οὔτε πᾶσα ἑνωσις θεός, ἀλλ' ἢ αὐτοτελεὴς ἐνός· οὔτε πᾶσα νοερὰ ιδιότης νοῦς, ἀλλ' οὐσιώδης μόνος· οὔτε πᾶσα ψυχῆς ἑλλάμψις ψυχὴ, ἀλλ' ἔστι καὶ τὰ εἶδωλα τῶν ψυχῶν.

116. πᾶς θεὸς μεθεκτός ἐστι, πλὴν τοῦ ἐνός.

25 ὅτι μὲν γὰρ ἐκεῖνο ἀμέθεκτον, δηλον, ἵνα μὴ μετεχόμενον καὶ τινος διὰ τοῦτο γενόμενον μηκέτι πάντων ὁμοίως ἢ τῶν

3-4 αἱ πολλαὶ addidi ex Na; πολλαὶ Pa, Pb; om. edd.

13 μὲν addidi cum Pa, Pb. ἡλαττωμέναι] ἡλάττωνται.

26 ὁμοίων] ὁμοίως Pb.

τε προόντων καὶ τῶν ὄντων αἷτιον. ὅτι δὲ αἱ ἄλλαι ἐνάδες μετέχονται ἤδη, δείξομεν οὕτως· εἰ γὰρ ἔστιν ἄλλη μετὰ τὸ πρῶτον ἀμέθεκτος ἐνός, τί διοίσει τοῦ ἐνός; . . .

123. πᾶν τὸ θεῖον αὐτὸ μὲν διὰ τὴν ὑπερούσιον ἔνωσιν ἄρρητόν ἐστι καὶ ἄγνωστον πᾶσι τοῖς δευτέροις· ἀπὸ 5 δὲ τῶν μετεχόντων ληπτόν ἐστι καὶ γνωστόν· διὸ μόνον τὸ πρῶτον παντελῶς ἄγνωστον, ἅτε ἀμέθεκτον ὄν.

πᾶσα γὰρ ἡ διὰ λόγον γνῶσις τῶν ὄντων ἐστί, καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ἔχει τὸ τῆς ἀληθείας καταληπτικόν· καὶ γὰρ νοημάτων ἐφάπτεται καὶ ἐν νοήσεσιν ὑφέστηκεν. οἱ 10 δὲ θεοὶ πάντων εἰσὶν ἐπέκεινα τῶν ὄντων. οὔτε οὖν δοξαστόν τὸ θεῖον οὔτε διανοητόν οὔτε νοητόν. πᾶν γὰρ τὸ ὄν ἢ αἰσθητόν ἐστι καὶ διὰ τοῦτο δοξαστόν, ἢ ὄντως ὄν καὶ διὰ τοῦτο νοητόν, ἢ μεταξὺ τούτων, ὄν ἅμα καὶ γεννητόν, καὶ διὰ τοῦτο διανοητόν. εἰ οὖν οἱ θεοὶ ὑπερούσιοι καὶ 15 πρὸ τῶν ὄντων ὑφεστήκασιν, οὔτε δόξα ἔστιν αὐτῶν οὔτε ἐπιστήμη καὶ διάνοια οὔτε νόησις.

ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐξηρητημένων, οἷαί πέρ εἰσιν αὐτῶν αἱ ιδιότητες, γνωρίζονται, καὶ τοῦτο ἀναγκαίως. κατὰ γὰρ τὰς τῶν μετεχομένων ιδιότητας καὶ αἱ τῶν μετεχόν- 20 των συνδιαيروῦνται διαφορότητες· καὶ οὔτε πᾶν μετέχει παντός—οὐ γὰρ ἔστι σύνταξις τῶν πάντη ἀνομοίων—οὔτε τὸ τυχόν τοῦ τυχόντος μετέχει, ἀλλὰ τὸ συγγενὲς ἐκάστω συνῆπται καὶ ἀφ' ἐκάστου πρόεισιν.

133. . . . ἡ γὰρ ιδιότης ἡ θεία διέστησε τὰς ἐνάδας καὶ 25 ἀγαθότητας τῶν θεῶν, ὥστε ἕκαστον κατὰ τι τῆς ἀγαθότητος ιδίωμα πάντα ἀγαθύνειν, οἷον τελεσιουργεῖν ἢ συνέχειν ἢ φρουρεῖν· τούτων γὰρ ἕκαστον τι ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλ'

1 προόντων et πρώτων] an πρὸ τῶν ὄντων?

οὐ πᾶν τὸ ἀγαθόν· τὴν δὲ ἐνιαίαν αἰτίαν τὸ πρῶτον προ-
 εστήσατο. διὸ καὶ τὰγαθόν ἐστιν ἐκεῖνο, ὡς πάσης ἀγα-
 θότητος ὑποστατικόν· οὐδὲ γὰρ αἱ πᾶσαι τῶν θεῶν ὑπάρ-
 ξεις ἅμα παρισσούνται τῷ ἐνί· τοσαύτην ἐκεῖνο πρὸς
 5 τὸ πλήθος τῶν θεῶν ἔλαχεν ὑπερβολήν.

XXV.—DE COMMUNI SENSIBILIUM SUBJECTO.

Plot. Enn. II iv 6.

. . . ὅτι μὲν οὖν δεῖ τι τοῖς σώμασιν ὑποκείμενον εἶναι
 ἄλλο ὢν παρ' αὐτά, ἢ τε εἰς ἄλληλα μεταβολὴ τῶν στοι-
 χείων δηλοῖ. οὐ γὰρ παντελὴς τοῦ μεταβάλλοντος ἡ
 φθορά· ἢ ἔσται τις οὐσία εἰς τὸ μὴ ὢν ἀπολλυμένη· οὐδ'
 10 αὖ τὸ γενόμενον ἐκ τοῦ παντελῶς μὴ ὄντος εἰς τὸ ὢν ἐλήλυ-
 theoretical, ἀλλ' ἔστιν εἶδους μεταβολὴ ἐξ εἶδους ἑτέρου. μένει
 δὲ τὸ δεξάμενον τὸ εἶδος τοῦ γενομένου καὶ ἀποβαλὼν θάτε-
 ρον. τοῦτό τε οὖν δηλοῖ καὶ ὅλως ἡ φθορά· συνθέτου
 γάρ· εἰ δὲ τοῦτο, ἐξ ὕλης καὶ εἶδους ἕκαστον. ἢ τε ἐπα-
 15 γωγὴ μαρτυρεῖ τὸ φθειρόμενον σύνθετον δεικνῦσα· καὶ
 ἡ ἀνάλυσις δέ· οἷον εἰ ἡ φιάλη εἰς τὸν χρυσόν, ὁ δὲ χρυσὸς
 εἰς ὕδωρ, καὶ τὸ ὕδωρ δὲ φθειρόμενον τὸ ἀνάλογον ἀπαιτεῖ.
 ἀνάγκη δὲ τὰ στοιχεῖα ἢ εἶδος εἶναι ἢ ὕλην πρώτην ἢ ἐξ
 ὕλης καὶ εἶδους. ἀλλ' εἶδος μὲν οὐχ οἷόν τε· πῶς γὰρ
 20 ἄνευ ὕλης ἐν ὄγκῳ καὶ μεγέθει; ἀλλ' οὐδ' ὕλη ἡ πρώτη·
 φθείρεται γάρ· ἐξ ὕλης ἄρα καὶ εἶδους. καὶ τὸ μὲν εἶ-
 δος κατὰ τὸ ποιὸν καὶ τὴν μορφὴν, ἡ δὲ κατὰ τὸ ὑποκεί-
 μενον ἀόριστον, ὅτι μὴ εἶδος.

XXVI.—QUAE SIT CUM MATERIAE TUM
REBUS SENSIBILIBUS SUBSISTENTIA.

Plot. Enn. III vi 7.

ἀλλ' ἐπανιτέον ἐπὶ τε τὴν ὕλην τὴν ὑποκειμένην, καὶ
τὰ ἐπὶ τῇ ὕλῃ εἶναι λεγόμενα, ἐξ ὧν τό τε μὴ εἶναι
αὐτὴν καὶ τὸ τῆς ὕλης ἀπαθὲς γνωσθήσεται. ἔστι μὲν
οὖν ἀσώματος, ἐπεὶ περ τὸ σῶμα ὕστερον καὶ σύνθετον
καὶ αὐτὴ μετ' ἄλλον ποιεῖ σῶμα. οὕτω γὰρ τοῦ ὀνόματος 5
τετύχηκε τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀσώματον, ὅτι ἐκάτερον τό
τε ὄν ἢ τε ὕλη ἕτερα τῶν σωμάτων. οὔτε δὲ ψυχὴ οὔσα
οὔτε νοῦς οὔτε ζωὴ οὔτε εἶδος οὔτε λόγος οὔτε πέρας·
ἀπειρία γάρ· οὔτε δύναμις· τί γὰρ καὶ ποιεῖ; ἀλλὰ ταῦ-
τα ὑπερεκπεσοῦσα πάντα οὐδὲ τὴν τοῦ ὄντος προσηγο- 10
ρίαν ὀρθῶς ἂν δέχοιτο, μὴ ὄν δ' ἂν εἰκότως λέγοιτο, καὶ
οὐχ ὥσπερ κίνησις μὴ ὄν ἢ στάσις μὴ ὄν, ἀλλὰ ἀληθινῶς
μὴ ὄν, εἰδωλον καὶ φάντασμα ὄγκου καὶ ὑποστάσεως
ἔφεσις καὶ ἐστηκός οὐκ ἐν στάσει καὶ ἀόρατον καθ' αὐτὸ
καὶ φεῦγον τὸν βουλόμενον ἰδεῖν, καὶ ὅταν τις μὴ ἴδῃ 15
γιγνόμενον, ἀτενίσαντι δὲ οὐχ ὁρώμενον, καὶ τὰ ἐναντία
ἀεὶ ἐφ' ἑαυτοῦ φανταζόμενον, μικρόν καὶ μέγα καὶ ἥττον
καὶ μᾶλλον, ἐλλείπον τε καὶ ὑπερέχον, εἰδωλον οὐ μένον
οὐδ' αὖ φεύγειν δυνάμενον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἰσχύει
ἅτε μὴ ἰσχνὴν παρὰ νοῦ λαβόν, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τοῦ ὄντος 20
παντὸς γενόμενον. διὸ πᾶν ὃ ἂν ἐπαγγέλληται ψεύδεται,
κἂν μέγα φαντασθῇ, μικρόν ἐστι, κἂν μᾶλλον, ἥττόν ἐστι,
καὶ τὸ ὄν αὐτοῦ ἐν φαντάσει οὐκ ὄν ἐστίν, οἷον παίγνιον
φεῦγον· ὅθεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἐγγίγνεσθαι δοκοῦντα παί-
γνια, εἰδῶλα ἐν εἰδῶλῳ ἀτεχνῶς, ὥς ἐν κατόπτρῳ τὸ 25

ἀλλαχοῦ ἰδρυμένον, ἀλλαχοῦ φανταζόμενον· καὶ πιμπλά-
 μενον, ὡς δοκεῖ, <κενὸν> καὶ ἔχον οὐδὲν καὶ δοκοῦν τὰ
 πάντα. τὰ δὲ εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα τῶν ὄντων μιμήματα
 καὶ εἶδωλα εἰς εἶδωλον ἄμορφον καὶ διὰ τὸ ἄμορφον αὐ-
 5 τῆς ἐνορώμενα ποιεῖν μὲν δοκεῖ εἰς αὐτήν, ποιεῖ δὲ οὐδέν·
 ἀμενηνὰ γὰρ καὶ ἀσθενῇ καὶ ἀντερεῖδον οὐκ ἔχοντα· ἀλλ’
 οὐδὲ ἐκείνης ἐχούσης δίεισιν οὐ τέμνοντα οἶον δι’ ὕδατος ἢ
 εἴ τις ἐν τῷ λεγομένῳ κενῷ μορφὰς οἶον εἰσπέμποι. καὶ
 γὰρ αὖ, εἰ μὲν τοιαῦτα ἦν τὰ ὁρώμενα, οἷα τὰ ἀφ’
 10 ὧν ἦλθεν εἰς αὐτήν, τάχ’ ἂν τις διδοὺς αὐτοῖς δύναμίν
 τινα τῶν πεμφάντων εἰς αὐτήν γενομένην πάσχειν ὑπ’
 αὐτῶν ἂν ὑπέλαβε· νῦν δὲ ἄλλων μὲν ὄντων τῶν ἐμφαντα-
 ζομένων, ἀλλοίων δὲ τῶν ἐνορωμένων, καὶ τούτων μα-
 θεῖν ἔστι τὸ τῆς πείσεως ψεῦδος ψεύδους ὄντος τοῦ ἐν-
 15 ορωμένου καὶ οὐδαμῇ ἔχοντος ὁμοιότητα πρὸς τὸ ποιῆσαν·
 ἀσθενὲς δὴ καὶ ψεῦδος ὃν καὶ εἰς ψεῦδος ἐμπίπτει, οἷα ἐν
 ὄνειρῳ ἢ ὕδατι ἢ κατόπτρῳ, ἀπαθῇ αὐτήν εἴασεν ἐξ ἀνάγκης
 εἶναι· καίτοι ἐν γε τοῖς προειρημένοις ὁμοιώσεσι
 τοῖς ἐνορωμένοις ἐστὶ πρὸς τὰ ἐνορῶντα.

XXVII.—DE EODEM.

Plot. Enn. III vi 13, 14.

20 13. . . . ἐπειδὴ τὴν λεγομένην ταύτην φύσιν [sc. τὴν
 ὕλην] οὐδὲν δεῖ εἶναι τῶν ὄντων, ἀλλ’ ἅπασαν ἐκπεφευ-
 γέναι τὴν τῶν ὄντων οὐσίαν καὶ πάντα ἑτέραν—λόγοι
 γὰρ ἐκεῖνα καὶ ὄντως ὄντες—ἀνάγκη δὴ αὐτὴν τῷ ἑτέρῳ
 τούτῳ φυλάττουσαν αὐτῆς ἦν εἴληχε σωτηρίαν μὴ μόνον

2 κενὸν ins. V.

11 πεμφάντων τὴν εἰς] τὴν del. Vitringa.

24 σωτηρίαν ἀνάγκη αὐτὴν μὴ] σωτηρίαν μὴ K.

τῶν ὄντων ἄδεκτον εἶναι, ἀλλὰ καί, εἴ τι μίμημα αὐτῶν, καὶ τούτου ἅμοιρον εἰς οἰκείωσιν εἶναι. οὕτω γὰρ ἂν ἑτέρα πάντη· ἢ εἰδός τι εἰσοικισαμένη μετ' ἐκείνου ἄλλο γενομένη ἀπώλεσε τὸ ἑτέρα εἶναι καὶ χώρα πάντων καὶ οὐδενὸς ὅτου οὐχ ὑποδοχή. ἀλλὰ δεῖ καὶ εἰσιόντων τὴν 5 αὐτὴν μένειν καὶ ἐξιόντων ἀπαθῆ, ἵνα καὶ εἰσὶν τι αἰεὶ εἰς αὐτὴν καὶ ἐξίη. εἴσειςι δὴ τὸ εἰσιὼν εἰδῶλον ὃν καὶ εἰς οὐκ ἀληθινὸν οὐκ ἀληθές. ἄρ' οὖν ἀληθῶς; καὶ πῶς, ὅ μηδαμῶς θέμις ἀληθείας μετέχειν διὰ τὸ ψεῦδος εἶναι ἄρ' οὖν ψευδῶς εἰς ψεῦδος ἔρχεται καὶ παραπλήσιον γίνε- 10 ται οἷον καὶ εἰς τὸ κάτωπτρον ἐνορᾶται τὰ εἰδῶλα τῶν ἐνορώντων καὶ ἕως ἐνορᾷ ἐκεῖνα; καὶ γὰρ εἰ ἐνταῦθα ἀνέλοις τὰ ὄντα, οὐδὲν ἂν οὐδένα χρόνον φανείη τῶν νῦν ἐν αἰσθητῷ ὁρωμένων. τὸ μὲν οὖν κάτωπτρον ἐνταῦθα καὶ αὐτὸ ὁρᾶται· ἔστι γὰρ καὶ αὐτὸ εἰδός τι· ἐκεῖ δὲ οὐδὲν 15 εἰδὸς ὃν αὐτὸ μὲν οὐχ ὁρᾶται· ἔδει γὰρ αὐτὸ πρότερον καθ' αὐτὸ ὁρᾶσθαι· ἀλλὰ τοιοῦτόν τι πάσχει, οἷον καὶ ὁ ἀῆρ φωτισθεὶς ἀφανής ἐστι καὶ τότε, ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ φωτισθῆναι οὐχ ἑωρᾶτο. ταύτῃ οὖν τὰ μὲν ἐν τοῖς κατόπτροις οὐ πιστεύεται εἶναι ἢ ἦπτον, ὅτι ὁρᾶται τὸ ἐν ὧ 20 ἐστι καὶ μένει μὲν αὐτό, τὰ δὲ ἀπέρχεται· ἐν δὲ τῇ ὕλῃ οὐχ ὁρᾶται αὐτὴ οὔτε ἔχουσα οὔτε ἄνευ ἐκείνων. εἰ δέ γε ἦν μένειν τὰ ἀφ' ὧν πληροῦνται τὰ κάτωπτρα καὶ αὐτὰ μὴ ἑωρᾶτο, οὐκ ἂν μὴ εἶναι ἀληθινὰ ἠπιστήθη τὰ ἐνορώμενα. εἰ μὲν οὖν ἔστι τι ἐν τοῖς κατόπτροις, καὶ ἐν τῇ 25 ὕλῃ οὕτω τὰ αἰσθητά ἔστω· εἰ δὲ μὴ ἔστι, φαίνεται δὲ εἶναι, καὶ κεῖ φατέον φαίνεσθαι ἐπὶ τῆς ὕλης αἰτιωμένους τῆς φαντάσεως τὴν τῶν ὄντων ὑπόστασιν, ἥς τὰ μὲν ὄντα

5 ὅτου οὖν] ὅτου οὐχ K.

11 ἐνορῶτο] ἐνορᾶται K.

12 ἐνορώμενων] ἐνορώντων.

16 ἐνορᾶται] ὁρᾶται Vitringa.

ὄντως ἀεὶ μεταλαμβάνει, τὰ δὲ μὴ ὄντα μὴ ὄντως, ἐπεί-
περ οὐ δεῖ οὕτως ἔχειν αὐτὰ ὥς εἶχεν ἂν τοῦ ὄντος μὴ
ὄντος, εἰ ἦν αὐτά.

14. . . . ἐπεὶ γὰρ οὐχ οἷόν τε τοῦ ὄντος πάντη μὴ μετέ-
5 χεῖν ὃ τι περ ὁπωσοῦν ἔξω ὃν αὐτοῦ ἐστίν· αὕτη γὰρ ὄντος
φύσις τὸ ὄντα ποιεῖν· τὸ δὲ πάντη μὴ ὃν ἄμικτον τῷ ὄντι,
θαῦμα τὸ χρῆμα γίνεται, πῶς μὴ μετέχον μετέχει, καὶ πῶς
οἷον παρὰ τῆς γειτνιασεως ἔχει τι καίπερ τῇ αὐτοῦ φύσει
μὲν οἷον κολλᾶσθαι ἀδυνατοῦν. ἀπολισθαίνει οὖν ὥς
10 ἂν ἀπὸ φύσεως ἀλλοτριᾶς ὃ ἔλαβεν ἂν, οἷον ἡχῶ ἀπὸ τό-
πων λείων καὶ ὁμαλῶν· ὅτι μὴ μένει ἐκεῖ, τούτῳ καὶ
ἐφαντάσθη ἐκεῖ καθεῖθεν εἶναι. . . .

XXVIII.—IDEM EST MALUM ATQUE MATERIA.

Plot. Enn. I viii 3.

εἰ δὴ τοιαῦτά ἐστι τὰ ὄντα καὶ τὸ ἐπέκεινα τῶν ὄντων,
οὐκ ἂν ἐν τοῖς οὖσι τὸ κακὸν ἐρεΐη, οὐδὲ ἐν τῷ ἐπέκεινα
15 τῶν ὄντων· ἀγαθὰ γὰρ ταῦτα. λείπεται τοίνυν, εἴπερ
ἔστιν, ἐν τοῖς μὴ οὖσιν εἶναι οἷον εἰδός τι τοῦ μὴ ὄντος
ὃν καὶ περὶ τι τῶν μεμιγμένων τῷ μὴ ὄντι ἢ ὁπωσοῦν
κοινωνούντων τῷ μὴ ὄντι. μὴ ὃν δὲ οὐτι τὸ παντελῶς
μὴ ὃν, ἀλλ' ἕτερον μόνον τοῦ ὄντος· οὐχ οὕτω δὲ μὴ ὃν,
20 ὥς κίνησις καὶ στάσις ἢ περὶ τὸ ὃν, ἀλλ' ὥς εἰκὼν τοῦ
ὄντος ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον μὴ ὃν. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ αἰσθητὸν
πᾶν καὶ ὅσα περὶ τὸ αἰσθητὸν πάθη ἢ ὑστερόν τι τούτων
καὶ ὥς συμβεβηκὸς τούτοις ἢ ἀρχὴ τούτων ἢ ἐν τι τῶν
συμπληρούντων τοῦτο τοιοῦτον ὃν. ἤδη γὰρ ἂν τις εἰς

ἔννοϊαν ἥκοι αὐτοῦ οἷον ἀμετρίαν εἶναι πρὸς μέτρον καὶ
 ἄπειρον πρὸς πέρας καὶ ἀνείδεον πρὸς εἰδοποιητικὸν καὶ
 ἀεὶ ἐνδεὲς πρὸς αὐταρκες, ἀεὶ ἀόριστον, οὐδαμῇ ἐστῶς,
 παμπαθές, ἀκόρητον, πενία παντελής· καὶ οὐ συμβεβη-
 κότα ταῦτα αὐτῷ, ἀλλ' οἷον οὐσία αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ὃ τι 5
 ἂν αὐτοῦ μέρος ἴδῃς, καὶ αὐτὸ πάντα ταῦτα· τὰ δ' ἄλλα,
 ὅσα ἂν αὐτοῦ μεταλάβῃ καὶ ὁμοιωθῇ, κακὰ μὲν γίνεσθαι,
 οὐχ ὅπερ δὲ κακὰ εἶναι. τίτι οὖν ὑποστάσει ταῦτα πά-
 ρεστιν οὐχ ἕτερα ὄντα ἐκείνης, ἀλλ' ἐκείνη; καὶ γὰρ εἰ ἑτέρω
 συμβαίνει τὸ κακόν, δεῖ τι πρότερον αὐτὸ εἶναι, καὶ μὴ 10
 οὐσία τις ἦ. ὥς γὰρ ἀγαθὸν τὸ μὲν αὐτό, τὸ δὲ δὲ συμ-
 βέβηκεν, οὕτω καὶ κακὸν τὸ μὲν αὐτό, τὸ δὲ ἤδη κατ' ἐκεῖ-
 νο συμβεβηκὸς ἑτέρω. τίς οὖν ἀμετρία, εἰ μὴ ἐν τῷ ἀμέ-
 τρω; τί δὲ μέτρον, εἰ μὴ ἐν τῷ μεμετρημένῳ; ἀλλ' ὥσπερ
 ἐστὶ μέτρον μὴ ἐν τῷ μεμετρημένῳ, οὕτω καὶ ἀμετρία 15
 οὐκ ἐν ἀμέτρῳ. εἰ γὰρ ἐν ἄλλῳ, ἢ ἐν ἀμέτρῳ—ἀλλ'
 οὐ δεῖ αὐτῷ ἀμετρίας αὐτῷ ἀμέτρῳ ὄντι—ἢ ἐν μεμετρη-
 μένῳ· ἀλλ' οὐχ οἷόν τε τὸ μεμετρημένον ἀμετρίαν ἔχειν
 καθ' ὃ μεμέτρηται. δεῖ οὖν εἶναί τι καὶ ἄπειρον καθ'
 αὐτὸ καὶ ἀνείδεον αὐ αὐτὸ καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρόσθεν, ἃ τὴν 20
 τοῦ κακοῦ ἐχαρακτήριζε φύσιν, καὶ εἴ τι μετ' ἐκεῖνο τοιοῦ-
 τον, ἢ μεμιγμένον ἔχει τοῦτο ἢ βλέπον πρὸς αὐτό ἐστι
 τοιοῦτον ἢ ποιητικὸν ἐστι τοιούτου. τὴν δὲ ὑποκειμένην
 σχήμασι καὶ εἵδεσι καὶ μορφαῖς καὶ μέτροις καὶ πέρασι
 καὶ ἁλλοτρίῳ κόσμῳ κοσμουμένην, μηδὲν παρ' αὐτῆς 25
 ἀγαθὸν ἔχουσαν, εἰδῶλον δὲ ὥς πρὸς τὰ ὄντα, κακοῦ δὲ
 οὐσίαν, εἴ τις καὶ δύναται κακοῦ οὐσία εἶναι, ταύτην ἀνευ-
 ρίσκει ὁ λόγος κακὸν εἶναι πρῶτον καὶ καθ' αὐτὸ κακόν.

XXIX.—QUOMODO MATERIA COGNOSCATUR.

Plot. Enn. I viii 9.

. . . καὶ δὴ ἐπὶ τῆς ὕλης οἷον αἰσχρόν τι πρόσωπον
 ἰδόντες οὐ κρατήσαντος ἐν αὐτῷ τοῦ λόγου, ὥστε κρῖναι
 τὸ τῆς ὕλης αἰσχος, αἰσχρόν φανταζόμεθα τῇ τοῦ εἶδους
 ἐλλείψει. ὁ δὲ μηδαμῇ εἶδους τετύχηκε, πῶς; ἢ τὸ παρά-
 5 παν εἶδος ἀφαιροῦντες πᾶν ᾧ μὴ ταῦτα πάρεστι λέγομεν
 εἶναι ὕλην, ἀμορφίαν καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν λαβόντες ἐν τῷ πᾶν
 εἶδος ἀφελεῖν, εἰ ἐμέλλομεν ὕλην θεάσασθαι. διὸ καὶ
 νοῦς ἄλλος οὗτος, οὐ νοῦς, τολμήσας ἰδεῖν τὰ μὴ αὐτοῦ,
 ὥσπερ ὄμμα ἀποστήσαν αὐτὸ φῶτος ἵνα ἴδῃ τὸ σκότος
 10 καὶ μὴ ἴδῃ· τὸ καταλιπεῖν τὸ φῶς, ἵνα ἴδῃ τὸ σκότος,
 μεθ' οὗ οὐκ ἦν ἰδεῖν αὐτό· οὐδ' αὖ ἄνευ αὐτοῦ οἷόν τε
 ἦν ἰδεῖν, ἀλλὰ μὴ ἰδεῖν, ἵνα γένηται αὐτῷ ὥς οἷόν τε ἦν
 ἰδεῖν. οὕτως οὖν καὶ νοῦς, εἴσω αὐτοῦ τὸ αὐτοῦ καταλι-
 πὼν φῶς καὶ οἷον ἔξω αὐτοῦ προσελθὼν, εἰς τὰ μὴ αὐτοῦ
 15 ἐλθὼν μὴ ἐπαγόμενος τὸ ἑαυτοῦ φῶς ἔπαθε τοῦναντίον
 ἢ ἔστιν, ἵν' ἴδῃ τὸ αὐτῷ ἐναντίον.

XXX.—DE MATERIA INTELLIGIBILI.

Plot. Enn. II iv 4, 5.

4. . . . εἰ οὖν πολλὰ τὰ εἶδη, κοινὸν μὲν τι ἐν αὐτοῖς
 ἀνάγκη εἶναι· καὶ δὴ καὶ ἴδιον, ᾧ διαφέρει ἄλλο ἄλλου.
 τοῦτο δὴ τὸ ἴδιον καὶ ἡ διαφορὰ ἢ χωρίζουσα ἢ οἰκεία

4-5 τὸ παράπαν εἶδος ἀφαιροῦντες πᾶν εἶδος] posterius εἶδος
 delevi Ficini versionem secutus.

11 τοῦ] αὐτοῦ K. ex Vindobonensi A. Ad universum locum
 novam interpunctionem adhibui, nihil aliud mutare ausus.

ἔστι μορφή. εἰ δὲ μορφή, ἔστι καὶ τὸ μορφούμενον, περὶ
 ὃ ἡ διαφορά. ἔστιν ἄρα καὶ ὕλη ἢ τὴν μορφήν δεχομένη
 καὶ ἀεί τι ὑποκείμενον. ἔτι εἰ κόσμος νοητὸς ἔστιν ἐκεῖ,
 μίμημα δὲ οὗτος ἐκείνου, οὗτος δὲ σύνθετος καὶ ἐξ ὕλης,
 ἀκεῖ δεῖ ὕλην εἶναι. . . .

5

5. . . . διάφορόν γε μὴν τὸ σκοτεινὸν τό τε ἐν τοῖς νοη-
 τοῖς τό τε ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπάρχει διάφορός τε ἡ ὕλη,
 ὅσον καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐπικείμενον ἀμφοῖν διάφορον· ἡ μὲν γὰρ
 θεία λαβοῦσα τὸ ὀρίζον αὐτῇ ζωὴν ὠρισμένην καὶ νοερὰν
 ἔχει, ἡ δὲ ὠρισμένον μὲν τι γίνεται, οὐ μὴν ζῶν οὐδὲ νοοῦν, 10
 ἀλλὰ νεκρὸν κεκοσμημένον. καὶ ἡ μορφή δὲ εἰδωλον·
 ὥστε καὶ τὸ ὑποκείμενον εἰδωλον. ἐκεῖ δὲ ἡ μορφή ἀληθι-
 νόν· ὥστε καὶ τὸ ὑποκείμενον. διὸ καὶ τοὺς λέγοντας
 οὐσίαν τὴν ὕλην, εἰ περὶ ἐκείνης ἔλεγον, ὀρθῶς ἔδει
 ὑπολαμβάνειν λέγειν· τὸ γὰρ ὑποκείμενον ἐκεῖ οὐσία, 15
 μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτῇ νοουμένη καὶ ὅλη οὐσα
 πεφωτισμένη οὐσία.

XXXI.—ANIMA NEQUE MATERIALIS EST NEQUE MATERIAE AFFECTUS.

Plot. Enn. IV vii 2-4.

2. . . . τί ἂν οὖν εἴη σῶμα ζωὴν παρ' αὐτοῦ ἔχον; πῦρ
 γὰρ καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ ἄψυχα παρ' αὐτῶν· καὶ ὅτω
 πάρεστι τούτων ψυχῇ, τοῦτο ἐπακτῶ κέχρηται τῇ ζωῇ, 20
 ἀλλὰ δὲ παρὰ ταῦτα σώματα οὐκ ἔστι. καὶ οἷς γε δοκεῖ
 εἶναι καὶ στοιχεῖα τούτων ἕτερα, σώματα, οὐ ψυχαὶ ἐλέ-

3 ἀεὶ τὸ] ἀεί τι V.

9 αὐτὴν et αὐτῇ] αὐτῇ Vitringa. τὸ ὠρισμένον A, τὸ ὀρίζον
 B C et in margine A (manus prima).

χθησαν εἶναι οὐδὲ ζωὴν ἔχοντα. εἰ δὲ μηδενὸς αὐτῶν
ζωὴν ἔχοντος ἢ σύνοδος πεποιήκε ζωὴν, ἄτοπον [εἰ δὲ
ἐκαστον ζωὴν ἔχοι, καὶ ἐν ἁρκεῖ], μᾶλλον δὲ ἀδύνατον
συμφόρησιν σωμάτων ζωὴν ἐργάζεσθαι καὶ νοῦν
5 γεννᾶν τὰ ἀνόητα. . . .

3. εἰ δέ τις μὴ οὕτως, ἀλλ' ἀτόμους ἢ ἁμερῇ συνελθόντα
ψυχὴν ποιεῖν τῇ ἐνώσει λέγοι, καὶ ὁμοπαθεία ἐλέγχουσιν
ἂν καὶ τῇ παραθέσει μὴ διόλου δὲ, οὐ γινομένου ἐνὸς οὐδὲ
συμπαθοῦς ἐξ ἀπαθῶν καὶ μὴ ἐνοῦσθαι δυναμένων σωμά-
10 των· ψυχὴ δὲ αὐτῇ συμπαθής. ἐκ δὲ ἁμερῶν <οὐδὲ> σῶμα
οὐδὲ μέγεθος ἂν γένοιτο. . . . εἰ δὲ πάθημα τῆς ὕλης,
ἀλλ' οὐκ οὐσίαν φήσουσιν εἶναι [sc. τὴν ψυχὴν], ἀφ' οὗ
τὸ πάθημα καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὴν ὕλην ἐλήλυθε λεκτέον αὐτοῖς.
οὐ γὰρ δὴ ἡ ὕλη αὐτὴν μορφοῖ οὐδὲ αὐτῇ ψυχὴν ἐντίθησι.
15 δεῖ ἄρα τι εἶναι τὸ χορηγὸν τῆς ζωῆς, εἰ οὔτε τῇ ὕλῃ ἢ
χορηγία οὐθ' ὀτρύνει τῶν σωμάτων, ἔξω δὲ καὶ ἐπέκεινα
σωματικῆς φύσεως ἀπάσης. ἐπεὶ οὐδ' ἂν εἴη σῶμα
οὐδὲν ψυχικῆς δυνάμεως οὐκ οὔσης. ῥεῖ γὰρ καὶ ἐν φορᾷ
αὐτοῦ ἡ φύσις καὶ ἀπόλοιτο ἂν ὡς τάχιστα, εἰ πάντα σώ-
20 ματα εἴη, καὶ εἰ ὄνομα ἐνὶ αὐτῶν ψυχὴν τις θεῖτο. ταῦτά
γὰρ ἂν πάθοι τοῖς ἄλλοις σώμασιν ὕλης μιᾶς οὔσης αὐτοῖς.
μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν γένοιτο, ἀλλὰ στήσεται ἐν ὕλῃ τὰ
πάντα, μὴ ὄντος τοῦ μορφοῦντος αὐτὴν. τάχα δ' ἂν οὐδ'
ἂν ἡ ὕλη τὸ παράπαν εἴη. . . .

25 4. μαρτυροῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἀγόμενοι,
ὥς δεῖ τι πρὸ τῶν σωμάτων εἶναι κρεῖττον αὐτῶν ψυχῆς

2 verba uncis inclusa eiecit Kleist: sed fortasse post ἔχοντα
(l. 1) reponenda.

10 οὐδὲ inserui (οὐ M.)

14 αὐτῇ] αὐτῇ Cr.

15-16 εἴτε . . . εἴθ'] εἰ οὔτε . . . οὔθ' Vitringa.

εἶδος, ἔνουν τὸ πνεῦμα καὶ πῦρ νοερὸν τιθέμενοι, ὥσπερ
 ἄνευ πυρὸς καὶ πνεύματος οὐ δυναμένης τῆς κρείττονος
 μοίρας ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι, τόπον δὲ ζητούσης εἰς τὸ
 ἰδρυθῆναι, δέον ζητεῖν ὅπου τὰ σώματα ἰδρύσονται, ὡς
 ἄρα δεῖ ταῦτα ἐν ψυχῆς δυνάμεσιν ἰδρῦσθαι. εἰ δὲ μηδὲν 5
 παρὰ τὸ πνεῦμα τὴν ζωὴν καὶ τὴν ψυχὴν τίθενται, τί τὸ
 πολυθρύλητον αὐτοῖς πως ἔχον, εἰς ὃ καταφεύγουσιν ἀναγ-
 καζόμενοι τίθεσθαι ἄλλην παρὰ τὰ σώματα φύσιν δρα-
 στήριον; εἰ οὖν οὐ πᾶν μὲν πνεῦμα ψυχὴ, ὅτι μυρία πνεύ-
 ματα ἄψυχα, τὸ δὲ πως ἔχον πνεῦμα φήσουσι, τό πως 10
 ἔχον τοῦτο καὶ ταύτην τὴν σχέσιν ἢ τῶν ὄντων τι φήσουσιν
 ἢ μηδέν. ἀλλ' εἰ μὲν μηδέν, πνεῦμα ἂν εἴη μόνον, τὸ δὲ
 πως ἔχον ὄνομα. καὶ οὕτως συμβήσεται αὐτοῖς οὐδὲ
 ἄλλο οὐδὲν εἶναι λέγειν ἢ τὴν ὕλην, καὶ ψυχὴν καὶ θεόν
 καὶ ὄνομα τὰ πάντα, ἐκείνο δὲ μόνον ὄν. εἰ δὲ τῶν ὄντων 15
 ἢ σχέσις καὶ ἄλλο παρὰ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν ὕλην, ἐν
 ὕλῃ μὲν, ἄνυλον δὲ αὐτὸ τῷ μὴ πάλιν αὖ συγκεῖσθαι ἐξ
 ὕλης, λόγος ἂν εἴη τις καὶ οὐ σῶμα καὶ φύσις ἐτέρα.

XXXII.—OMNIS PARS ANIMAE A CORPORE SEPARARI POTEST.

Plot. Enn. IV vii 13 (8).

τὸ δὲ τῆς ἐντελεχείας ὧδ' ἂν τις ἐπισκέψαιτο πῶς περὶ
 ψυχῆς λέγεται. τὴν ψυχὴν φασιν ἐν τῷ συνθέτῳ εἶδους 20
 τάξιν ὡς πρὸς ὕλην τὸ σῶμα <τὸ> ἔμψυχον ἔχειν, σώμα-
 τος δὲ οὐ παντὸς εἶδος οὐδὲ ἢ σῶμα, ἀλλὰ φυσικοῦ ὁργα-
 νικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. εἰ μὲν οὖν ἢ παραβέβληται
 ὁμοίῳ, ὡς μορφὴ ἀνδριάντος πρὸς χαλκόν, καὶ <δεῖ>

15 ὀνόματα πάντα] ὄνομα τὰ πάντα Viger. ex Eusebio. τὰ
 πάντα ὄνομα Cr.

21 τὸ ins. K.

24 δεῖ ins. M.

διαιρουμένου τοῦ σώματος συμμερίζεσθαι τὴν ψυχὴν καὶ
 ἀποκοπτομένου τινὸς μέρους μετὰ τοῦ ἀποκοπέντος ψυχῆς
 μόριον εἶναι, τὴν τε ἐν τοῖς ὕπνοις ἀναχώρησιν μὴ γίνεσ-
 θαι, εἴπερ δεῖ προσφυᾶ τὴν ἐντελέχειαν οὗ ἐστὶν εἶναι, τὸ
 5 δ' ἀληθές, μηδὲ ὕπνον γίνεσθαι, καὶ μὴν ἐντελεχείας οὔσης
 οὐδὲ ἐναντίωσιν λόγου πρὸς ἐπιθυμίας, ἐν δὲ καὶ ταῦτόν
 δι' ὅλου πεπονθέναι τὸ πᾶν οὐ διαφωνοῦν ἑαυτῷ. αἰσ-
 θήσεις δὲ μόνον δυνατόν ἴσως γίνεσθαι, τὰς δὲ νοήσεις ἀδύ-
 νατον. διὸ καὶ αὐτοὶ ἄλλην ψυχὴν τὸν νοῦν εἰσάγουσιν,
 10 ὃν ἀθάνατον τίθενται. τὴν οὖν λογιζομένην ψυχὴν ἄλλως
 ἐντελέχειαν ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἀνάγκη εἶναι, εἰ δεῖ τῷ
 ὀνόματι τούτῳ χρῆσθαι. οὐδ' ἡ αἰσθητική, εἴπερ καὶ
 αὕτη τῶν αἰσθητῶν ἀπόντων τοὺς τύπους ἔχει, αὐτοὺς οὐ
 μετὰ τοῦ σώματος ἄρα ἔξει· εἰ δὲ μή, οὕτως ἐνέσονται
 15 ὡς μορφαὶ καὶ εἰκόνες. ἀλλ' ἀδύνατον ἄλλους δέχεσθαι,
 εἰ οὕτως ἐνεῖεν· οὐκ ἄρα ὡς ἀχώριστος ἐντελέχεια. καὶ
 μὴν οὐδὲ τὸ ἐπιθυμοῦν, μὴ σιτίων μηδὲ ποτῶν ἀλλ'
 ἄλλων παρὰ τὰ τοῦ σώματος, οὐδὲ αὐτὸ ἀχώριστος ἐντε-
 λέχεια. λοιπὸν δὲ τὸ φυτικὸν ἂν εἴη, ὃ ἀμφισβήτησιν
 20 ἂν δόξειεν ἔχειν, μήποτε τοῦτον τὸν τρόπον ἐντελέχεια
 ἀχώριστος ἦ. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο φαίνεται οὕτως ἔχον. καὶ
 γὰρ ἡ ἀρχὴ παντός φυτοῦ περὶ τὴν ῥίζαν, καὶ αὐαινομένου
 τοῦ ἄλλου σώματος περὶ τὴν ῥίζαν καὶ τὰ κάτω ἐν
 πολλοῖς τῶν φυτῶν ἡ ψυχὴ δηλονότι ἀπολιποῦσα τὰ
 25 ἄλλα μέρη εἰς ἓν τι συνεστάλη· οὐκ ἄρα ἦν ἐν τῷ ὅλῳ
 ὡς ἀχώριστος ἐντελέχεια. καὶ γὰρ αὖ ἐστὶ πρὶν αὐξη-
 θῆναι τὸ φυτὸν ἐν τῷ ὀλίγῳ ὄγκῳ. εἰ οὖν καὶ εἰς ὀλίγον
 ἔρχεται ἐκ μείζονος φυτοῦ καὶ ἐξ ὀλίγου ἐπὶ πᾶν, τί
 κωλύει καὶ ὅλως χωρίζεσθαι;

XXXIII.—DE HOMINE ET ANIMATO.

Plot. Enn. I i 7

ἢ τὸ συναμφοότερον ἔστω τῆς ψυχῆς τῷ παρεῖναι οὐχ αὐτὴν δούσης τῆς τοιαύτης εἰς τὸ συναμφοότερον ἢ εἰς θά-
 τερον, ἀλλὰ ποιούσης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ τοιούτου καὶ
 τινος οἷον φωτὸς τοῦ παρ' αὐτῆς δοθέντος τὴν τοῦ ζώου
 φύσιν ἑτερόν τι, οὗ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ζώου 5
 πάθη εἴρηται. ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς αἰσθανόμεθα; ἢ, ὅτι οὐκ
 ἀπηλλάγημεν τοῦ τοιούτου ζώου, καὶ εἰ ἄλλα ἡμῖν τιμιώ-
 τερα εἰς τὴν ὅλην ἀνθρώπου οὐσίαν ἐκ πολλῶν οὔσαν πά-
 ρεστι. τὴν δὲ τῆς ψυχῆς τοῦ αἰσθάνεσθαι δύναμιν οὐ
 τῶν αἰσθητῶν εἶναι δεῖ, τῶν δὲ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἐγγι- 10
 γνομένων τῷ ζῳῳ τύπων ἀντιληπτικὴν εἶναι μᾶλλον·
 νοητὰ γὰρ ἤδη ταῦτα· ὥς τὴν αἴσθησιν τὴν ἔξω εἰδωλον
 εἶναι ταύτης, ἐκείνην δὲ ἀληθεστέραν τῇ οὐσίᾳ οὔσαν εἰδῶν
 μόνον ἀπαθῶς εἶναι θεωρίαν. ἀπὸ δὴ τούτων τῶν εἰδῶν,
 ἀφ' ὧν ψυχὴ ἤδη παραδέχεται μόνη τὴν τοῦ ζώου ἡγεμο- 15
 νίαν, διάνοιαι δὴ καὶ δόξαι καὶ νοήσεις· ἔνθα δὴ ἡμεῖς
 μάλιστα. τὰ δὲ πρὸ τούτων ἡμέτερα, ἡμεῖς δὲ τὸ ἐντεῦθεν
 ἄνω ἐφεστηκότες τῷ ζῳῳ. κωλύσει δὲ οὐδὲν τὸ σύμπαν
 ζῳον λέγειν, μικτὸν μὲν τὰ κάτω, τὸ δὲ ἐντεῦθεν ὁ ἀνθρω-
 πος ὁ ἀληθὴς σχεδόν· ἐκεῖνα δὲ τὸ λεοντῶδες καὶ τὸ 20
 ποικίλον ὅλως θηρίον. συνδροῖον γὰρ ὄντος τοῦ ἀνθρώ-
 που τῇ λογικῇ ψυχῇ, ὅταν λογιζώμεθα, ἡμεῖς λογιζόμεθα
 τῷ τοῦς λογισμοὺς ψυχῆς εἶναι ἐνεργήματα.

XXXIV.—DE LAPSU ANIMARUM.

Plot. Enn. V i 1.

- τί ποτε ἄρα ἐστὶ τὸ πεποιηκὸς τὰς ψυχὰς πατρὸς θεοῦ
ἐπιλαθέσθαι καὶ, μοίρας ἐκεῖθεν οὓσας καὶ ὅλως ἐκείνου,
ἀγνοῆσαι καὶ ἑαυτὰς καὶ ἐκείνον; ἀρχὴ μὲν οὖν αὐταῖς
τοῦ κακοῦ ἢ τόλμα καὶ ἢ γένεσις καὶ ἢ πρώτη ἑτερότης
5 καὶ τὸ βουλευθῆναι δὲ ἑαυτῶν εἶναι. τῷ δὲ αὐτεξουσίῳ
ἐπειδὴπερ ἐφάνησαν ἡσθεῖσαι πολλῷ τῷ κινεῖσθαι παρ'
αὐτῶν κεχρημέναι, τὴν ἐναντίαν δραμοῦσαι καὶ πλείστην
ἀπόστασιν πεποιημέναι ἡγνόησαν καὶ ἑαυτὰς ἐκεῖθεν
εἶναι· ὥσπερ παῖδες εὐθὺς ἀποσπασθέντες ἀπὸ πατέρων
10 καὶ πολλὴν χρόνον πόρρω τραφέντες ἀγροοῦσι καὶ ἑαυτοὺς
καὶ πατέρας. οὐτ' οὖν ἔτι ἐκείνον οὔτε ἑαυτὰς ὀρῶσαι,
ἀτιμάσασαι ἑαυτὰς ἀγνοίᾳ τοῦ γένους, τιμήσασαι τὰλλα
καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἑαυτὰς θαυμάσασαι καὶ πρὸς αὐτὰ
ἐκπλαγεῖσαι καὶ ἀγασθεῖσαι καὶ ἐξηρημέναι τούτων,
15 ἀπέρρηξαν ὡς οἶόν τε ἑαυτὰς ὧν ἀπεστράφησαν ἀτιμά-
σασαι· ὥστε συμβαίνει τῆς παντελοῦς ἀγνοίας ἐκείνου
ἢ τῶνδε τιμῇ καὶ ἢ ἑαυτῶν ἀτιμία εἶναι αἰτία. ἅμα γὰρ
διώκεται ἄλλο καὶ θαυμάζεται, καὶ τὸ θαυμάζον καὶ διώ-
κον ὁμολογεῖ χειρὸν εἶναι· χειρὸν δὲ αὐτὸ τιθέμενον
20 γιγνομένων καὶ ἀπολλυμένων, ἀτιμότητον τε καὶ θνητό-
τατον πάντων ὧν τιμῇ ὑπολαμβάνον, οὔτε θεοῦ φύσιν
οὔτε δύναμιν ἂν ποτε ἐν θυμῷ βάλοιτο.

19 αὐτό τι θέμενον] αὐτὸ τιθέμενον (αὐτό Vitringa).

XXXV.—DE EODEM.

Plot. Enn. IV viii 7.

διττῆς δὲ φύσεως ταύτης οὔσης, τῆς μὲν νοητῆς, τῆς δὲ αἰσθητῆς, ἄμεινον μὲν ψυχῇ ἐν τῷ νοητῷ εἶναι, ἀνάγκη γε μὴν ἔχει καὶ τοῦ αἰσθητοῦ μεταλαμβάνειν, τοιαύτην φύσιν ἔχούση, καὶ οὐκ ἀγανακτητέον αὐτὴν ἑαυτῇ, εἰ μὴ πάντα ἐστὶ τὸ κρεῖττον, μέσην τάξιν ἐν τοῖς οὖσιν 5 ἐπισχοῦσαν, θείας μὲν μοίρας οὔσαν, ἐν ἐσχάτῳ δὲ τοῦ νοητοῦ οὔσαν, ὡς ὁμορον οὔσαν τῇ αἰσθητῇ φύσει διδόναι μὲν τι τούτῳ τῶν παρ' αὐτῆς, ἀντιλαμβάνειν δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ, εἰ μὴ μετὰ τοῦ αὐτῆς ἀσφαλοῦς διακοσμοῖ, προθυμία δὲ πλείονι εἰς τὸ εἶσω δύοιτο μὴ μείνασα ὅλη μεθ' 10 ὅλης, ἄλλως τε καὶ δυνατόν <ὄν> αὐτῇ πάλιν ἐξαναδύναι ἱστορίαν ὧν ἐνταῦθα εἶδὲ τε καὶ ἔπαθε προσλαβούση καὶ μαθούση οἷον ἄρα ἐστὶν ἐκεῖ εἶναι καὶ τῇ παραθέσει τῶν οἷον ἐναντίων σαφέστερον τὰ ἀμείνω μαθούση. γινῶσις γὰρ ἐναργεστέρα τὰγαθοῦ ἢ τοῦ κακοῦ πεῖρα οἷς ἢ δύναμις 15 ἀσθενεστέρα ἢ ὥστε ἐπιστήμη τὸ κακὸν πρὸ πείρας γινῶναι.

XXXVI.—DE EODEM.

Plot. Enn. I viii 14.

. . . ἔστιν οὖν ἐν τοῖς οὖσιν ὕλη, ἔστι δὲ καὶ ψυχή, καὶ οἷον τόπος εἰς τις. οὐ γὰρ χωρὶς μὲν ὁ τόπος τῇ ὕλῃ, χωρὶς δ' αὖ ὁ τῆς ψυχῆς—οἷον ὁ μὲν ἐν γῇ τῇ ὕλῃ, ὁ δὲ ἐν ἀέρι τῇ ψυχῇ—ἀλλ' ὁ τόπος τῇ ψυχῇ χωρὶς τῷ μὴ 20

11 ὄν ins. K.

14 οἷον ante σαφέστερον repetitum delevit Vitranga.

20 τὸ μὴ] τῷ μὴ K.

ἐν ὕλῃ. τοῦτο δὲ τῷ μὴ ἐνωθῆναι τῇ ὕλῃ· τοῦτο δὲ τῷ
 μὴ ἐν τι ἐξ αὐτῆς καὶ ὕλης γενέσθαι· τοῦτο δὲ τῷ μὴ
 ἐν ὑποκειμένῳ τῇ ὕλῃ γενέσθαι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ χωρὶς
 εἶναι. δυνάμεις δὲ ψυχῆς πολλαὶ καὶ ἀρχὴν καὶ μέσα
 5 καὶ ἔσχατα ψυχὴ ἔχει· ὕλῃ δὲ παροῦσα προσαιτεῖ
 καὶ οἷον ἐνοχλεῖ καὶ εἰς τὸ εἶσω παρελθεῖν θέλει· πᾶς
 δὲ ὁ χῶρος ἱερὸς καὶ οὐδέν ἐστιν, ὃ ἄμοιρόν ἐστι ψυχῆς.
 ἐλλάμπεται οὖν ὑποβάλλουσα ἑαυτὴν καὶ ἀφ' οὗ μὲν ἐλλάμ-
 πεται οὐ δύναται λαβεῖν· οὐ γὰρ ἀνέχεται αὐτὴν ἐκεῖνο
 10 καίτοι παροῦσαν, ὅτι μὴ ὁρᾷ διὰ κάκην· τὴν δὲ ἔλλαμψιν
 καὶ τὸ ἐκεῖθεν φῶς ἐσκότωσε τῇ μίξει καὶ ἀσθενὲς πε-
 ποίηκε τὴν γένεσιν αὐτὴ παρασχοῦσα καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ εἰς
 αὐτὴν ἐλθεῖν· οὐ γὰρ ἂν ἦλθε τῷ μὴ παρόντι· καὶ τοῦτό
 ἐστι πτῶμα τῆς ψυχῆς τὸ οὕτως ἐλθεῖν εἰς ὕλιν καὶ ἀσθε-
 15 νεῖν, ὅτι πᾶσαι αἱ δυνάμεις οὐ πάρεσις εἰς ἐνέργειαν
 κωλονούσης ὕλης παρεῖναι τῷ τὸν τόπον ὃν κατέχει αὐτὴ
 καταλαβεῖν καὶ οἷον συσπειραθῆναι ποιῆσαι ἐκεῖνην, ὃ
 δὲ ἔλαβεν οἷον κλέψασα ποιῆσαι κακὸν εἶναι, ἕως ἂν δυνηθῇ
 ἀναδραμεῖν· ὕλῃ τοίνυν καὶ ἀσθενείας ψυχῇ αἰτία καὶ
 20 κακίας αἰτία.

XXXVII.—NUM SIT IPSARUM ARBITRII ANIMARUM LAPsus.

Plot. Enn. IV iii 13.

. . . ἴασι δὲ οὔτε ἐκοῦσαι οὔτε πεμφθεῖσαι, οὗ γε
 τὸ ἐκούσιον τοιοῦτον ὥς προελέσθαι, ἀλλὰ ὥς τὸ πηδᾶν
 κατὰ φύσιν ἢ ὥς πρὸς γάμων φυσικὰς προθυμίας ἢ πρὸς

1-2 τὸ μὴ (bis)] τῷ μὴ K.

21 οὔτε] οὗ γε V.

23 ὥς ante πρὸς a M. et V. deletum reposui

πράξεις τινὲς καλῶν οὐ λογισμῶ κινούμενοι· ἀλλ' εἰμαρ-
 μένον ἀεὶ τῷ τοιῷδε τὸ τοιόνδε, καὶ τῷ τοιῷδε τὸ νῦν,
 τῷ δὲ τὸ αὐθις. καὶ ὁ μὲν πρὸ κόσμου νοῦς εἰμαρμένην
 ἔχει τὴν τοῦ μένειν ἐκεῖ ὁπόσον καὶ πέμπειν καὶ τὸ καθέ- 5
 καστον τῷ καθόλου ὑποπίπτον νόμῳ πέμπεται· ἔγκει-
 ται γὰρ ἐκάστῳ τὸ καθόλου καὶ ὁ νόμος οὐκ ἔξωθεν τὴν
 ἰσχὺν εἰς τὸ τελεσθῆναι ἴσχει, ἀλλὰ δέδοται ἐν αὐτοῖς
 <τοῖς> χρησιμομένοις εἶναι καὶ περιφέρουσιν αὐτόν· κὰν
 ἐνστῇ καὶ ὁ χρόνος, καὶ ὁ θέλει γενέσθαι γίνεται τότε ὑπ'
 αὐτῶν τῶν ἐχόντων αὐτόν, ὥστε αὐτοὺς αὐτὸν τελεῖν ἅτε 10
 περιφέροντας ἰσχύσαντα τῷ ἐν αὐτοῖς αὐτὸν ἰδρῦσθαι,
 οἷον βρίθοντα εἰς αὐτοὺς καὶ προθυμίαν ἐμποιοῦντα καὶ
 ὠδῖνα ἐκεῖ ἐλθεῖν οὗ ὁ ἐν αὐτοῖς ὢν οἷον ἐλθεῖν φθέγγεται.

XXXVIII.—ANIMA NOSTRA NON TOTA DESCENDIT.

Plot. Enn. V i 10-12.

10. ὅτι δὲ οὕτω χρὴ νομίζειν ἔχειν, ὥς ἔστι μὲν τὸ ἐπέ-
 κεινα ὄντος τὸ ἐν, οἷον ἤθελεν ὁ λόγος δεικνύναι ὥς οἷον 15
 τε ἦν περὶ τούτων ἐνδείκνυσθαι, ἔστι δὲ ἐφεξῆς τὸ ὄν καὶ
 νοῦς, τρίτη δὲ ἡ τῆς ψυχῆς φύσις, ἥδη δέδεικται. ὥσπερ
 δὲ ἐν τῇ φύσει τριττὰ ταῦτά ἐστι τὰ εἰρημένα, οὕτω χρὴ
 νομίζειν καὶ παρ' ἡμῖν ταῦτα εἶναι. λέγω δὲ οὐκ ἐν τοῖς
 αἰσθητοῖς—χωριστὰ γὰρ ταῦτα—ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αἰσθητῶν 20
 ἔξω· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ ἔξω, ὥσπερ κἀκεῖνα τοῦ
 παντός οὐρανοῦ ἔξω, οὕτω καὶ τὰ τοῦ ἀνθρώπου, οἷον
 λέγει Πλάτων τὸν εἶσω ἄνθρωπον. ἔστι τοίνυν καὶ ἡ

7-8 αὐτοῖς χρησαμένοις] αὐτοῖς τοῖς χρησιμομένοις K.

11 περιφέροντα καὶ ἰσχύσαντα ἐν τῷ ἐν] περιφέροντας ἰσχύ-
 σαντα τῷ ἐν Vitringa.

ἡμετέρα ψυχὴ θεῖόν τι καὶ φύσεως ἄλλης, ὅποια πᾶσα ἡ ψυχῆς φύσις· τελεία δὲ ἡ νοῦν ἔχουσα· νοῦς δὲ ὁ μὲν λογιζόμενος, ὁ δὲ λογιζεσθαι παρέχων. . . .

11. οὕσης οὖν ψυχῆς τῆς λογιζομένης περὶ δικαίων καὶ
5 καλῶν, καὶ λογισμοῦ ζητοῦντος εἰ τοῦτο δίκαιον καὶ εἰ
τοῦτο καλόν, ἀνάγκη εἶναι καὶ ἐστὼς τι δίκαιον, ἅψ'
οὗ καὶ ὁ λογισμὸς περὶ ψυχὴν γίνεται. ἢ πῶς ἂν λογί-
σαιο; καὶ εἰ ὅτε μὲν λογίζεται περὶ τούτων ψυχὴ, ὅτε
δὲ μὴ, δεῖ τὸν <μὴ> λογιζόμενον, ἀλλ' αἰεὶ ἔχοντα τὸ δί-
10 καιον νοῦν ἐν ἡμῖν εἶναι, εἶναι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἀρχῆν καὶ
αἰτίαν καὶ θεόν, οὐ μεριστοῦ ἐκείνου ὄντος ἀλλὰ μένοντος
ἐκείνου, καὶ οὐκ ἐν τόπῳ μένοντος ἐν πολλοῖς αὖ θεωρεῖ-
σθαι καθ' ἕκαστον τῶν δυναμένων δέχεσθαι οἷον ἄλλον
αὐτόν, ὥσπερ καὶ τὸ κέντρον ἐφ' ἑαυτοῦ ἐστίν, ἔχει δὲ
15 καὶ ἕκαστον τῶν ἐν τῷ κύκλῳ σημείον ἐν αὐτῷ καὶ αἱ
γραμμαὶ τὸ ἴδιον προσφέρουσι πρὸς τοῦτο· τῷ γὰρ τοιού-
τῳ τῶν ἐν ἡμῖν καὶ ἡμεῖς ἐφαπτόμεθα καὶ σύνεσμεν καὶ
ἀνηροτήμεθα· ἐνιδρύμεθα δὲ οἱ ἂν συννεύωμεν ἐκεῖ.

12. πῶς οὖν ἔχοντες τὰ τηλικάυτα οὐκ ἀντιλαμβάνό-
20 μεθα, ἀλλ' ἀργοῦμεν ταῖς τοιαύταις ἐνεργείαις τὰ πολλά,
οἱ δὲ οὐδ' ὅλως ἐνεργοῦσιν; <ἢ> ἐκεῖνα μὲν ἐστὶν ἐν ταῖς
αὐτῶν ἐνεργείαις αἰεὶ, νοῦς καὶ τὸ πρὸ νοῦ αἰεὶ ἐν ἑαυτῷ·
καὶ ψυχῇ δὲ τὸ αἰετὶκὸν οὕτως. οὐ γὰρ πᾶν ὁ ἐν ψυχῇ
ἤδη αἰσθητόν, ἀλλὰ ἔρχεται εἰς ἡμᾶς, ὅταν εἰς αἰσθησιν ἔῃ·
25 ὅταν δὲ ἐνεργοῦν ἕκαστον μὴ μεταδιδῶ τῷ αἰσθανομένῳ,
οὕτω δι' ὅλης ψυχῆς ἐλήλυθεν. οὕτω οὖν γινώσκουμεν

9 μὴ, quod post antecedentem καὶ in A inseruit manus 2,
post δεῖ editores legunt.

21 ἢ add. K.

23 ψυχὴ δέ] ψυχῇ δέ K.

ἄτε μετὰ τοῦ αἰσθητικοῦ ὄντες καὶ οὐ μόριον ψυχῆς, ἀλλ' ἡ ἅπασα ψυχὴ ὄντες. καὶ ἔτι ἕκαστον τῶν ψυχικῶν ζῶν ἀεὶ ἐνεργεῖ ἀεὶ καθ' αὐτὸ τὸ αὐτοῦ· τὸ δὲ γνωρίζειν, ὅταν μετὰδοσις γένηται καὶ ἀντίληψις. δεῖ τοίνυν, εἰ τῶν οὕτω παρόντων ἀντίληψις ἔσται, καὶ τὸ ἀντιλαμβα- 5 νόμενον εἰς τὸ εἶσω ἐπιστρέφειν καὶ ποιεῖν τὴν προσο- χὴν ἔχειν· ὥσπερ εἴ τις ἀκοῦσαι ἀναμένων ἦν ἐθέλει φωνὴν τῶν ἄλλων φωνῶν ἀποστάς τὸ οὗς ἐγείρει πρὸς τὸ ἄμεινον τῶν ἀκουστῶν, ὁπότε ἐκεῖνο προσέλθοι, οὕτω τοι καὶ ἐνταῦθα δεῖ τὰς μὲν αἰσθητὰς ἀκούσεις ἀφέντα, 10 εἰ μὴ καθόσον ἀνάγκη, τὴν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ ἀντιλαμβά- νεσθαι δύναμιν φυλάττειν καθαρὰν καὶ ἑτοιμον ἀκούειν φθόγγων τῶν ἄνω.

XXXIX.—PLOTINI SENTENTIA IAMBlichO ET PROCLO NON PROBATUR.

Proclus in Timaeum 341 D.

. . . ἀπὸ δὴ τούτων ὁρμώμενοι παρρησιασόμεθα πρὸς Πλωτῖνον καὶ τὸν μέγαν Θεόδωρον, ἀπαθές τι φυλάτ- 15 τοντας ἐν ἡμῖν καὶ ἀεὶ νοοῦν. . . . ὀρθῶς ἄρα καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος διαγωνίζεται πρὸς τοὺς ταῦτα οἰομένους· τί γὰρ τὸ ἁμαρτάνον ἐν ἡμῖν, ὅταν τῆς ἀλογίας κινήσεως πρὸς ἀκόλαστον φαντασίαν ἐπιδράμωμεν; ἄρ' οὐχ ἡ προ- αἵρεσις; καὶ πῶς οὐχ αὕτη; κατὰ γὰρ ταύτην διαφέρομεν 20 τῶν φαντασθέντων προπετῶς. εἰ δὲ προαἵρεσις ἁμαρτάνει, πῶς ἀναμάρτητος ἡ ψυχὴ; τί δὲ τὸ ποιοῦν εὐδαίμονα τὴν ὅλην ἡμῶν ζωὴν; ἄρ' οὐ τὸ τὸν λόγον σχεῖν τὴν οἰκείαν ἀρετὴν; πάντως δήπου φήσομεν. εἰ δὲ ὅταν τὸ ἐν ἡμῖν

κράτιστον τέλειον ἤ, καὶ τὸ ὅλον ἡμῶν εὐδαιμον, τί κωλύει καὶ νῦν ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι ἀνθρώπους ἅπαντας, εἰ τὸ ἀκρότατον ἡμῶν ἀεὶ νοεῖ καὶ ἀεὶ πρὸς τοῖς θεοῖς ἐστίν; . . .

XL.—ANIMAE UNITAS SUNT ET MULTITUDO.

Plot. Enn. IV ix 2-5.

- 5 2. . . . οὐδὲ γὰρ οὕτως μίαν [sc. τὴν ψυχὴν] λέγομεν, ὥς πάντη πλήθους ἅμοιρον—τοῦτο γὰρ τῇ κρείττονι φύσει δοτέον—ἀλλὰ μίαν καὶ πλήθος λέγομεν καὶ μετέχειν τῆς φύσεως τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστιῆς γινομένης καὶ τῆς ἀμερίστου αὖ· ὥστε πάλιν εἶναι μίαν. ὥσπερ δὲ ἐπ' ἐμοῦ
10 τὸ γινόμενον περὶ τὸ μέρος πάθος οὐκ ἀνάγκη κρατεῖν τοῦ ὅλου, ὃ δ' ἂν περὶ τὸ κυριώτερον γένηται φέρει τι εἰς τὸ μέρος, οὕτω τὰ μὲν ἐκ τοῦ παντός εἰς ἕκαστον σαφέστερα μᾶλλον ὁμοπαθούντων πολλαχοῦ τῷ ὅλῳ, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν ἄδηλον εἰ συντελεῖ πρὸς τὸ ὅλον.
- 15 3. καὶ μὴν ἐκ τοῦ ἐναντίου φησὶν ὁ λόγος συμπαθεῖν ἀλλήλοις ἡμᾶς καὶ συναλγοῦντας ἐκ τοῦ ὁρᾶν καὶ διαχφεμένους καὶ εἰς τὸ φιλεῖν ἐλκομένους κατὰ φύσιν· μήποτε γὰρ τὸ φιλεῖν διὰ τοῦτο. εἰ δὲ καὶ ἐπωδαὶ καὶ ὅλως μαγεῖται συνάγουσι καὶ συμπαθεῖς πόρρωθεν ποιοῦσι, πάντως
20 τοι διὰ ψυχῆς μιᾶς. καὶ λόγος δὲ ἡρέμα λεχθεὶς διέθηκε τὸ πόρρω καὶ κατακούειν πεποίηκε τὸ διεστῶς ἀμήχανον ὅσον τόπον· ἐξ ὧν ἔστι τὴν ἐνότητα μαθεῖν ἀπάντων, τῆς ψυχῆς μιᾶς οὔσης. . . .

4. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται ὥς μὴ θαυμάζειν τὴν εἰς ἓν
25 ἀναγωγὴν. ἀλλὰ γὰρ ζητεῖ ὁ λόγος πῶς μία. ἄρα γὰρ

ὥς ἀπὸ μιᾶς, ἢ μία αἰ πάσαι; καὶ εἰ ἀπὸ μιᾶς, μεριζομένης ταύτης, ἢ μενούσης μὲν ὅλης, ποιούσης δὲ παρ' αὐτῆς οὐδὲν ἥττον πολλάς; καὶ πῶς ἂν μένουσα οὐσία πολλὰς ποιοῖ ἐξ αὐτῆς; λέγωμεν οὖν συλλήπτορα ἡμῖν γενέσθαι θεὸν παρακαλέσαντες, ὥς δεῖ μὲν εἶναι μίαν πρότερον, 5 εἴπερ πολλαί, καὶ ἐκ ταύτης τὰς πολλὰς εἶναι. εἰ μὲν οὖν σῶμα εἴη, ἀνάγκη μεριζομένου τούτου τὰς πολλὰς γίγνεσθαι, ἄλλην πάντη οὐσίαν, τὴν δὲ ἄλλην γιγνομένην, καὶ ὁμοιομεροῦς οὔσης ὁμοειδεῖς πάσας γενέσθαι εἶδος ἐν ταύτῳ φερούσας ὅλον, τοῖς δὲ ὅγκοις ἐτέρας, καὶ εἰ 10 μὲν κατὰ τοὺς ὅγκους εἶχον τοὺς ὑποκειμένους τὸ ψυχὰς εἶναι, ἄλλας ἀλλήλων εἶναι, εἰ δὲ κατὰ τὸ εἶδος, μίαν τῷ εἶδει ψυχὰς εἶναι. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐν πολλοῖς σώμασι ψυχὴν ὑπάρχειν. . . . καὶ πάθημα μὲν ὃν θαυμαστὸν οὐδὲν <ἂν> εἶχε, μίαν ποιότητα γενο- 15 μένην ἐξ ἑνὸς τινος ἐν πολλοῖς εἶναι· καὶ εἰ κατὰ τὸ συναμφοτέρον δὲ ἢ ψυχῇ, θαυμαστὸν οὐδέν. νῦν δὲ ἀσώματόν τε αὐτὴν τιθέμεθα καὶ οὐσίαν.

5. πῶς οὖν οὐσία μία ἐν πολλαῖς; ἢ γὰρ ἡ μία ἐν πᾶσιν ὅλῃ ἢ ἀπὸ ὅλης καὶ μιᾶς αἰ πολλαὶ ἐκείνης μενούσης. ἐκεῖ- 20 νη μὲν οὖν μία, αἰ δὲ πολλαὶ εἰς ταύτην ὥς μίαν δοῦσαν ἑαυτὴν εἰς πλῆθος καὶ οὐ δοῦσαν· ἱκανὴ γὰρ πᾶσι παρασχεῖν ἑαυτὴν καὶ μένειν μία· δύεται γὰρ εἰς πάντα ἅμα καὶ ἐκάστου οὐκ ἀποτέμνεται πάντη. τὸ αὐτὸ οὖν ἐν πολλοῖς. μὴ δὴ τις ἀπιστεῖτω· καὶ γὰρ ἡ ἐπιστήμη 25 ὅλη καὶ τὰ μέρη αὐτῆς ὥς μένειν τὴν ὅλην καὶ ἐπ' αὐτῆς τὰ μέρη· καὶ τό σπέρμα ὅλον καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὰ μέρη,

15 ἂν ins. K.

18 αὐτὸ] αὐτὴν K.

23 δύναται] δύεται Vitringa.

ἐν οἷς πέφυκε μερίζεσθαι, καὶ ἕκαστον ὅλον καὶ μένει
ὅλον οὐκ ἡλαττωμένον τὸ ὅλον· ἢ δ' ὕλη ἐμέρισε· καὶ
πάντα ἐν.

XLI.—DE SINGULARUM ANIMARUM PER- PETUITATE.

Plot. Enn. IV iii 5.

ἀλλὰ πῶς ἔτι ἢ μὲν σῆ, ἢ δὲ τοῦδε, ἢ δὲ ἄλλου ἔσται;
5 ἄρ' οὖν τοῦδε μὲν κατὰ τὸ κάτω, οὐ τοῦδε δέ, ἀλλ' ἐκείνου
κατὰ τὸ ἄνω; ἀλλ' οὕτως γε Σωκράτης μὲν ἔσται, ὅταν ἐν
σώματι ἦ ἡ Σωκράτους ψυχὴ· ἀπολεῖται δέ, ὅταν μάλισ-
τα γένηται ἐν τῷ ἀρίστῳ. ἢ ἀπολεῖται οὐδὲν τῶν ὄντων·
ἐπεὶ κακεῖ οἱ νόες οὐκ ἀπολοῦνται, ὅτι μὴ εἰσι σωματικῶς
10 μεμερισμένοι, εἰς ἐν, ἀλλὰ μένει ἕκαστον ἐν ἑτερότητι
ἔχον τὸ αὐτὸ ὃ ἐστὶν εἶναι. οὕτω τοίνυν καὶ <αἱ>
ψυχαὶ ἐφεξῆς καθ' ἕκαστον νοῦν ἐξηρησμένοι, λόγοι νῶν
οὔσαι καὶ ἐξειλιγμένοι μᾶλλον ἢ ἐκεῖνοι, οἷον πολλὰ ἐξ
ὀλίγου γενόμενοι, συναφεῖς τῷ ὀλίγῳ οὔσαι ἀμερεστέρω
15 ἐκείνων ἑκάστῳ, μερίζεσθαι ἤδη θελήσασαι καὶ οὐ δυνά-
μεναι εἰς πᾶν μερισμοῦ ἵεναι, τὸ ταῦτόν καὶ ἕτερον
σώζουσαι μένει τε ἑκάστη ἐν καὶ ὁμοῦ ἐν πᾶσαι.

XLII.—DE LIBERATIONE ANIMAE.

Porphyrus Sententiae 7-9.

7. ψυχὴ καταδεῖται πρὸς τὸ σῶμα τῇ ἐπιστροφῇ τῇ
πρὸς τὰ πάθη τὰ ἀπ' αὐτοῦ· καὶ λύεται δὲ πάλιν διὰ τῆς
20 ἀπ' αὐτοῦ ἀπαθείας.

8. ὁ ἔδησεν ἡ φύσις, τοῦτο καὶ φύσις λύει· καὶ ὁ ἔδησεν ἡ ψυχὴ, τοῦτο αὐτὴ λύει. ἔδησεν μὲν ἡ φύσις σῶμα ἐν ψυχῇ· ψυχὴ δὲ ἑαυτὴν ἐν σώματι. φύσις μὲν ἄρα λύει σῶμα ἐκ ψυχῆς· ψυχὴ δὲ ἑαυτὴν λύει ἐκ τοῦ σώματος.

5

9. ὁ γοῦν θάνατος διπλοῦς· ὁ μὲν συνεγνωσμένος λυομένου τοῦ σώματος ἀπὸ ψυχῆς· ὁ δὲ τῶν φιλοσόφων, λυομένης τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος· καὶ οὐ πάντως ἕτερος ἑτέρῳ ἔπεται.

XLIII.—QUID ANIMA FIAT POST MORTEM CORPORIS.

Plot. Enn. IV iii 24.

ἀλλὰ ποῦ ἐξελθοῦσα τοῦ σώματος γενήσεται; ἢ ἐνταῦθα 10 μὲν οὐκ ἔσται, οὐ οὐκ ἔστι τὸ δεχόμενον ὅπως οὖν, οὐδὲ δύναται παραμένειν τῷ μὴ πεφυκότι αὐτὴν δέχεσθαι, εἰ μὴ τι ἔχοι αὐτοῦ ὃ ἔλκει πρὸς αὐτὸ ἄφρονα οὔσαν. ἔστι δὲ ἐν ἐκείνῳ, εἰ ἄλλο ἔχοι, κακεῖ ἀκολουθεῖ οὗ πέφυκε τοῦτο εἶναι καὶ γίνεσθαι. ὄντος δὲ πολλοῦ καὶ ἐκάστου 15 τόπου, καὶ παρὰ τῆς διαθέσεως ἤκειν δεῖ τὸ διάφορον, ἤκειν δὲ καὶ παρὰ τῆς ἐν τοῖς οὔσι δίκης. οὐ γὰρ μὴ ποτέ τις ἐκφύγοι ὃ παθεῖν ἐπ' ἀδίκους ἔργοις προσήκει· ἀναπόδραστος γὰρ ὁ θεῖος νόμος ὁμοῦ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ ποιῆσαι τὸ κριθὲν ἤδη, φέρεται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ πύσχων ἀγνοῶν 20 ἐφ' ᾧ παθεῖν προσήκει, ἀστάτῳ μὲν τῇ φορᾷ πανταχοῦ αἰωροῦμενος ταῖς πλάναις, τελευτῶν δὲ ὥσπερ πολλὰ καμῶν οἷς ἀντέτεινεν εἰς τὸν προσήκοντα αὐτῷ τρόπον ἐνέπεσεν, ἐκουσίῳ τῇ φορᾷ τὸ ἀκούσιον εἰς τὸ παθεῖν ἔχων. εἴρηται δὲ ἐν τῷ νόμῳ καὶ ὅσον καὶ ἐφ' ὅσον δεῖ παθεῖν, 25

καὶ πάλιν αὖ ὁμοῦ συνένδραμεν ἡ ἄνεσις τῆς κολάσεως καὶ
 ἡ δύναμις τοῦ ἀναφυγεῖν ἐξ ἐκείνων τῶν τόπων, ἁρμονίας
 δινάμει τῆς κατεχούσης τὰ πάντα. ἔχουσαι δὲ σῶμα καὶ
 τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν σωματικῶν κολάσεων ἔχουσι.
 5 ταῖς δὲ τῶν ψυχῶν καθαραῖς οὖσαις καὶ μηδὲν μηδαμῇ
 ἐφελκομέναις τοῦ σώματος ἐξ ἀνάγκης οὐδὲ σώματος
 ὑπάρξει εἶναι. εἰ οὖν εἰσι καὶ μηδαμοῦ σώματος—οὐδὲ
 γὰρ ἔχουσι σῶμα—οὗ ἐστὶν ἡ οὐσία καὶ τὸ ὄν καὶ τὸ
 θεῖον ἐν τῷ θεῷ, ἐνταῦθα καὶ μετὰ τούτων καὶ ἐν τούτῳ
 10 ἡ τοιαύτη ψυχὴ ἔσται. εἰ δ' ἔτι ζητεῖς ποῦ, ζητητέον σοι
 ποῦ ἔκεινα· ζητῶν δὲ ζῆται μὴ τοῖς ὅμμασι μηδ' ὡς
 ζητῶν σώματα.

XLIV.—DE MORTE ANIMAE.

Plot. Enn. I viii 13.

. . . ὁ θάνατος αὐτῇ [sc. τῇ ψυχῇ] καὶ ἔτι ἐν τῷ σώ-
 ματι βεβαπτισμένη ἐν ὕλῃ ἐστὶ καταδύναι καὶ πλησθῆναι
 15 αὐτῆς καὶ ἐξελθούσῃ ἔκει κεῖσθαι, ἕως <ἂν> ἀναδράμῃ
 καὶ ἀφέλῃ πῶς τὴν ὄψιν ἐκ τοῦ βορβόρου· καὶ τοῦτό
 ἐστὶ τὸ ἐν ᾧδου ἐλθόντα ἐπικαταδαρθεῖν.

XLV.—DE TRANSMIGRATIONE ANIMAE.

Plot. Enn. III iv 2.

. . . ἐξελθοῦσα δέ [sc. ἡ ψυχὴ], ὅτι περ ἐπλεόνασε,
 τοῦτο γίνεται. διὸ φεύγειν δεῖ πρὸς τὸ ἄνω, ἵνα μὴ εἰς
 20 τὴν αἰσθητικὴν ἐπακολουθοῦντες τοῖς αἰσθητοῖς εἰδώλοις,
 μηδὲ εἰς τὴν φυσικὴν ἐπακολουθοῦντες τῇ ἐφάσει τοῦ

15 ἂν add. Cr.

γεννᾶν καὶ ἐδωδῶν λιχνείαις, ἀλλ' εἰς τὸ νοερὸν καὶ νοῦν καὶ θεόν. ὅσοι μὲν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐτήρησαν, πάλιν ἄνθρωποι· ὅσοι δὲ αἰσθήσει μόνον ἔζησαν, ζῶα.

XLVI.—DE BEATA ANIMARUM VITA.

Plot. Enn. IV iii 18.

πότερα δὲ λογισμῶ ψυχὴ χρῆται πρὶν ἐλθεῖν καὶ πάλιν αὖ ἐξελθοῦσα; ἢ ἐνταῦθα ὁ λογισμὸς ἐγγίνεται ἐν ἀπόρῳ 5 ἤδη οὔσης καὶ φροντίδος πληρουμένης καὶ μᾶλλον ἀσθενούσης· ἐλάττωσις γὰρ νοῦ εἰς αὐτάρκειαν τὸ λογισμοῦ δεῖσθαι· ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς τέχναις ὁ λογισμὸς ἀποροῦσι τοῖς τεχνίταις, ὅταν δὲ μὴ χαλεπὸν ᾖ, κρατεῖ καὶ ἐργάζεται 10 τῇ τέχνῃ. ἀλλ' εἰ ἐκεῖ ἄνευ λογισμῶν, πῶς ἂν ἔτι λογικαὶ εἴεν; ἢ ὅτι δύνανται, εἴποι τις ἄν, ὅταν περιστάσις, εὐπορῆσαι διασκοποῦσαι. δεῖ δὲ τὸν λογισμὸν λαβεῖν τὸν τοιοῦτον· ἐπεὶ εἴ τις λογισμὸν λαμβάνει τὴν ἐκ νοῦ αἰ 15 γινομένην καὶ οὔσαν ἐν αὐταῖς διάθεσιν καὶ ἐνέργειαν ἐστῶσαν καὶ οἷον ἔμφασιν οὔσαν, εἴεν ἂν καὶ ἐκεῖ λογισμῶ χρώμεναι. οὐδὲ δὴ φωναῖς, οἷμαι, χρῆσθαι νομιστέον, ἐν μὲν τῷ νοητῷ οὔσας καὶ πάμπαν, σώματα δ' ἐχούσας ἐν οὐρανῷ· ὅσα μὲν <γὰρ> διὰ χρείας ἢ δι' ἀμφισβητή- 20 σεις διαλέγονται ἐνταῦθα, ἐκεῖ οὐκ ἂν εἴη, ποιοῦσαι δὲ ἐν τάξει καὶ κατὰ φύσιν ἕκαστα οὐδ' ἂν ἐπιτάττοιεν οὐδ' ἂν συμβουλευόιεν, γινώσκοιεν δ' ἂν καὶ τὰ παρ' ἀλλήλων ἐν συνέσει. ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα πολλὰ σιωπῶντων γινώ- σκομεν δι' ὁμμάτων· ἐκεῖ δὲ καθαρὸν πᾶν τὸ σῶμα καὶ

11–12 περιστάσεως] περιστάσις Kleist. εὐπορῶσι διασκοπῆσαι] εὐπορῆσαι διασκοποῦσαι A manus₁ et C.

18 γὰρ inserui, repositis verbis καὶ πάμπαν, quae temere transposuit ante ὅσα Vitringa: cf. Enn. IV iii 17 fin.

οἷον ὁφθαλμὸς ἕκαστος καὶ οὐδὲν δὲ κρυπτὸν οὐδὲ πεπλασμένον, ἀλλὰ πρὶν εἰπεῖν ἄλλω ἰδὼν ἐκεῖνος ἔγνω. περὶ δὲ δαιμόνων καὶ ψυχῶν ἐν ἀέρι φωνῇ χρῆσθαι οὐκ ἄτοπον· ζῶα γὰρ τοιάδε.

XLVII.—SALLUSTII DE ANIMA SENTENTIA.

Sallustius de Diis et Mundo 20, 21.

- 5 20. αἱ δὲ μετεμψυχώσεις εἰ μὲν εἰς λογικὰ γένοιτο, αὐτὸ τοῦτο, ψυχαὶ γίνονται τῶν σωμάτων· εἰ δὲ εἰς ἄλογα, ἔξωθεν ἔπονται, ὥσπερ καὶ ἡμῖν οἱ εἰληχότες ἡμᾶς δαίμονες· οὐ γὰρ μήποτε λογικὴ ἀλόγου ψυχὴ γένοιτο. τὴν δὲ μετεμψύχωσιν ἐκ τῶν ἐκ γενετῆς παθῶν ἔστιν
10 ἰδεῖν. διὰ τί γὰρ οἱ μὲν τυφλοί, οἱ δὲ παρειμένοι, οἱ δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν κακῶς ἔχοντες τίκτονται; καὶ ἐκ τῆς φύσεως ἐχούσας ἐν σώματι πολιτεύεσθαι τὰς ψυχάς, μὴ δεῖ ἅπαξ ἐξελθούσας τὸν ἅπαντα αἰῶνα μένειν ἐν ἀργείᾳ; εἰ γὰρ μὴ πάλιν αἱ ψυχαὶ εἰς σώματα φέροιτο,
15 ἀνάγκη ἀπειρούς εἶναι ἢ τὸν θεὸν αἰεὶ ἐτέρας ποιεῖν. ἀλλ' οὔτε ἀπειρόν τι ἐν τῷ κόσμῳ· ἐν γὰρ πεπερασμένῳ ἀπειρόν τι οὐκ ἂν γένοιτο· οὔτε ἄλλας γίνεσθαι δυνατόν· πᾶν γάρ, ἐν ᾧ τι γίνεται καινόν, καὶ ἀτελὲς εἶναι ἀνάγκη, τὸν δὲ κόσμον ἐκ τελείου γενόμενον τέλειον εἶναι προσήκει.
- 20 21. αἱ δὲ κατ' ἀρετὴν ζήσασαι ψυχαί, τὰ τε ἄλλα εὐδαιμονοῦσαι καὶ τῆς ἀλόγου χωρισθεῖσαι καὶ καθααῖ παντὸς γενόμεναι σώματος, θεοῖς τε συνάπτονται καὶ τὸν ὅλον κόσμον συνδιοικοῦσιν ἐκείνοις. καίτοι καὶ εἰ

13 δεῖν ἅπαξ ἐλθούσας] δεῖ ἅπαξ ἐξελθούσας Mullach.

16-17 οὐδὲ . . . οὐδὲ] οὔτε . . . οὔτε.

μηδὲν αὐταῖς τούτων ἐγίνετο, αὐτὴ γε ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἐκ
τῆς ἀρετῆς ἡδονὴ τε καὶ δόξα ὅ τε ἄλυπος καὶ ἀδέ-
σποτος βίος εὐδαίμονας ἤρκει ποιεῖν τοὺς κατ' ἀρετὴν ζῆν
προελομένους καὶ δυνηθέντας.

XLVIII.—DE MALO.

Plot. Enn. I viii 7, 15.

7. ἀλλὰ πῶς οὖν ἐξ ἀνάγκης, εἰ τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ κακόν; 5
ἄρ' οὖν οὕτως, ὅτι ἐν τῷ παντὶ τὴν ὕλην εἶναι δεῖ; ἐξ ἐναν-
τίων γὰρ ἐξ ἀνάγκης τόδε τὸ πᾶν· ἢ οὐδ' ἂν εἴη μὴ
ὕλης οὐσης. 'μεμιγμένη γὰρ οὖν' δὴ 'ἡ τοῦδε τοῦ κό-
σμου φύσις ἔκ τε νοῦ καὶ ἀνάγκης,' καὶ ὅσα παρὰ θεοῦ
εἰς αὐτὸν ἤκει, ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ ἐκ τῆς ἀρχαίας φύσεως. 10
. . . ἔστι δὲ τοῦ κακοῦ λαβεῖν καὶ οὕτω τὴν ἀνάγκην.
ἐπεὶ γὰρ οὐ μόνον τὸ ἀγαθόν, ἀνάγκη τῇ ἐκβάσει τῇ παρ'
αὐτοῦ, ἢ, εἰ οὕτω τις ἐθέλοι λέγειν, τῇ ἀεὶ ὑποβάσει καὶ
ἀποστάσει, τὸ ἔσχατον, καὶ μεθ' ὃ οὐκ ἦν ἔτι γενέσθαι
ὀτιοῦν, τοῦτο εἶναι τὸ κακόν. ἐξ ἀνάγκης δὲ εἶναι τὸ 15
μετὰ τὸ πρῶτον, ὥστε καὶ τὸ ἔσχατον· τοῦτο δὲ ἡ ὕλη
μηδὲν ἔτι ἔχουσα αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἡ ἀνάγκη τοῦ κακοῦ.

15. εἰ δέ τις τὴν ὕλην μὴ φησιν εἶναι, δεικτέον αὐτῷ
ἐκ τῶν περὶ ὕλης λόγων τὴν ἀνάγκην τῆς ὑποστάσεως
αὐτῆς, διὰ πλειόνων ἐκεῖ περὶ τούτου εἰρημένον. κακόν 20
δὲ εἴ τις λέγοι τὸ παράπαν ἐν τοῖς οὐσι μὴ εἶναι, ἀνάγκη
αὐτῷ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀναιρεῖν καὶ μηδὲ ὄρεκτόν μηδὲν
εἶναι· μὴ τοίνυν μηδ' ὄρεξιν μηδ' αὖ ἔκκλισιν μηδὲ νόη-
σιν· ἢ γὰρ ὄρεξις ἀγαθοῦ, ἢ δὲ ἔκκλισις κακοῦ, ἢ δὲ

νόησις καὶ ἡ φρόνησις ἀγαθοῦ ἐστὶ καὶ κακοῦ, καὶ αὐτὴ
 ἐν τι τῶν ἀγαθῶν. εἶναι μὲν οὖν δεῖ καὶ ἀγαθὸν καὶ
 ἄμικτον ἀγαθόν, τὸ δὲ μεμιγμένον ἤδη ἐκ κακοῦ καὶ ἀγα-
 5 θοῦ, καὶ πλείονος τοῦ κακοῦ μεταλαβὼν ἤδη καὶ αὐτὸ συν-
 τελέσαν ἐκείνῳ τῷ ὅλῳ κακῷ, ἐλάττονος δέ, ἣ ἡλάττω-
 ται, τῷ ἀγαθῷ. . . . τὸ δὲ κακὸν οὐ μόνον ἐστὶ κακὸν
 διὰ δύναμιν ἀγαθοῦ καὶ φύσιν, ἐπείπερ ἐφάνη ἐξ ἀνάγκης
 περιληφθὲν δεσμοῖς τισι καλοῖς, οἷα δεσμῶταί τινες χρυ-
 σῷ, <καὶ> κρύπτεται τούτοις, ἵνα ὅλῳ μὴ ὁρῶτο τοῖς
 10 θεοῖς, καὶ ἄνθρωποι ἔχοιεν μὴ αἰεὶ τὸ κακὸν βλέπειν, ἀλλ’
 ὅταν καὶ βλέπωσιν, εἰδῶλοις τοῦ καλοῦ εἰς ἀνάμνησιν
 συνῶσιν.

XLIX.—DE EODEM.

Plot. Enn. III ii 14, 15.

14. . . . ἀδύνατον ἦν λόγον μὴ οὐκ ἐπὶ πάντα ἐλθεῖν,
 ἀλλ’ . . . ἔδει ἐν τῷ μείζονι τὰ ἐλάττω καὶ ἐν τῷ ὅλῳ
 15 τὰ μέρη καὶ οὐκ ἴσα δυνατὸν εἶναι· ἣ οὐκ ἂν ἦν μέρος.
 τὸ μὲν γὰρ ἅνω πᾶν πάντα, τὸ δὲ κάτω οὐ πάντα ἕκαστον.
 καὶ ἄνθρωπος δὴ καθ’ ὅσον μέρος ἕκαστος οὐ πᾶς· εἰ
 δέ που ἐν μέρεσί τισι καὶ ἄλλο τι, ὃ οὐ μέρος, τούτῳ κα-
 κεῖνο πᾶν. ὃ δὴ καθ’ ἕκαστα ἣ τοῦτο οὐκ ἀπαιτητέος
 20 τέλειος εἶναι εἰς ἀρετῆς ἄκρον· ἤδη γὰρ οὐκέτ’ ἂν μέρος.
 οὐ μὴν οὐδὲ τῷ ὅλῳ τὸ μέρος κοσμηθὲν εἰς μείζονα ἀξίαν
 ἐφθόνηται· καὶ γὰρ κάλλιον τὸ ὅλον ποιεῖ κοσμηθὲν ἀξία

1 αὐτῇ] αὐτῇ.

5 ἐν τῷ ὅλῳ κακόν] τῷ ὅλῳ κακῷ M. ‘ad id . . . quod est totum malum’ Ficinus.

9 καὶ ins. V. ex Ciz. ἵνα οὔσα] ἵνα ὅλῳ: nisi praestat ἵν’ ἄμονσα.

19 ὃ δέ] ὃ δὴ K.

μείζονι. καὶ γὰρ γίνεται τοιοῦτον ἀφομοιωθὲν τῷ ὄλῳ
καὶ οἷον συγχωρηθὲν τοιοῦτον εἶναι καὶ συνταχθὲν οὕτως,
ἵνα καὶ κατὰ τὸν ἀνθρώπου τρόπον ἐκλάμπῃ τι ἐν αὐτῷ,
οἷον καὶ κατὰ τὸν θεῖον οὐρανὸν τὰ ἄστρα, καὶ ἡ ἐντεῦθεν
ἀντίληψις οἷον ἀγάλματος μεγάλου καὶ καλοῦ εἴτε ἐμ- 5
ψύχου εἴτε καὶ τέχνης Ἡφαίστου γενομένου, <καὶ> ὧσι
μὲν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἐπιστίλβοντες ἀστέρες καὶ
ἐν τοῖς στίθεσι δὲ ἄλλοι καὶ ἡ ἔμμελλεν ἐπιπρέφειν ἀστρων
θέσις κειμένων.

15. τὰ μὲν οὖν ἕκαστα αὐτὰ ἐφ' ἐαυτῶν θεωρούμενα 10
οὕτως· ἡ συμπλοκὴ δὲ ἡ τούτων γεννηθέντων καὶ ἀεὶ
γεννωμένων ἔχει ἂν τὴν ἐπίστασιν καὶ ἀπορίαν κατὰ τε
τὴν ἀλληλοφαγίαν τῶν ἄλλων ζώων καὶ τὰς ἀνθρώπων
εἰς ἀλλήλους ἐπιθέσεις, καὶ ὅτι πόλεμος ἀεὶ καὶ οὐ μήποτε
παῦλαν οὐδ' ἂν ἀνοχὴν λάβοι, καὶ μάλιστα εἰ λόγος πε- 15
ποίηκεν οὕτως ἔχειν, καὶ οὕτω λέγεται καλῶς ἔχειν. οὐ
γὰρ ἔτι τοῖς οὕτω λέγουσιν ἐκεῖνος ὁ λόγος βοηθεῖ, ὥς
καλῶς κατὰ τὸ δυνατόν ἔχει <καὶ> αἰτία ὕλη οὕτως ἐχόν-
των, ὥς ἐλαττόνως ἔχειν, καὶ ὥς οὐ δυνατόν τὰ κακὰ ἀπ-
ολέσθαι, εἴπερ οὕτως ἐχρῆν ἔχειν, καὶ καλῶς οὕτω, καὶ 20
οὐχ ἡ ὕλη παρελθοῦσα κρατεῖ, ἀλλὰ παρήχθη, ἵνα οὕτω,
μᾶλλον δὲ ἦν καὶ αὕτη αἰτία λόγου οὕτως. ἀρχὴ οὖν λό-
γος καὶ πάντα λόγος καὶ τὰ γινόμενα κατ' αὐτὸν καὶ συν-
ταττόμενα ἐπὶ τῇ γενέσει πάντως οὕτως. τίς οὖν ἡ τοῦ
πολέμου τοῦ ἀκηρύκτου ἐν ζώοις καὶ ἐν ἀνθρώποις ἀνάγκη; 25
ἡ ἀλληλοφαγία μὲν ἀναγκαῖα, ἀμοιβαί ζώων οὔσαι οὐ

4 ἡ] ἧ.

6 καὶ add. V.

8 εἰ] ἧ K.

18 καλὸς] καλῶς Ciz. et Vaticanus.

18 ἔχειν αἰτία] ἔχει καὶ αἰτία K.

22 αἰτία] αἰτία K.

- δυναμένων, οὐδ' εἴ τις μὴ κτιννῶι αὐτά, οὕτω μένειν εἰς αἰί. εἰ δὲ ἐν ᾧ χρόνῳ δεῖ ἀπελθεῖν οὕτως ἀπελθεῖν ἔδει, ὥς ἄλλοις γενέσθαι χρεῖαν παρ' αὐτῶν, τί φθονεῖν ἔδει; τί δ' εἰ βρωθέντα ἄλλα ἐφύετο; οἷον εἰ ἐπὶ σκηνῆς τῶν
- 5 ὑποκριτῶν ὁ πεφονευμένος ἀλλαξάμενος τὸ σχῆμα ἀναλαβὼν πάλιν εἰσίοι ἄλλου πρόσωπον, ἀλλ' οὐ τέθηκεν ἀληθῶς οὗτος. εἰ οὖν καὶ τὸ ἀποθανεῖν ἀλλαγὴ ἐστὶ σώματος, ὥσπερ ἐσθῆτος ἐκεῖ, ἢ καὶ τινες ἀποθέσεις σώματος, ὥσπερ ἐκεῖ ἔξοδος ἐκ τῆς σκηνῆς παντελής τότε, εἰς
- 10 ὕστερον πάλιν ἥξοντος ἐναγωνίσασθαι, τί ἂν δεινὸν εἴη ἢ τοιαύτη τῶν ζώων εἰς ἄλληλα μεταβολὴ πολλὴ βελτίων οὔσα τοῦ μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτὰ γενέσθαι; ἐκείνως μὲν γὰρ ἐρημία ζωῆς καὶ τῆς ἐν ἄλλῳ οὔσης ἀδυναμία· νῦν δὲ πολλή οὔσα ἐν τῷ παντὶ ζωῇ πάντα ποιεῖ καὶ ποικίλλει
- 15 ἐν τῷ ζῆν καὶ οὐκ ἀνέχεται μὴ ποιοῦσα αἰεὶ καλὰ καὶ εὐεὶδῆ ζῶντα παίγνια. ἀνθρώπων δὲ ἐπ' ἀλλήλους ὅπλα θνητῶν ὄντων ἐν τάξει εὐσχήμονι μαχομένων, οἷα ἐν πυρρίχαις παίζοντες ἐργάζονται, δηλοῦσι τὰς τε ἀνθρωπίνας σπουδὰς ἀπάσας παιδιὰς οὔσας τοὺς τε θανάτους μὴνύου-
- 20 σιν οὐδὲν δεινὸν εἶναι, ἀποθνήσκειν δὲ ἐν πολέμοις καὶ ἐν μάχαις ὀλίγον προλαβόντας τοῦ γινομένου ἐν γῆρᾳ, θᾶπτον ἀπιόντας καὶ πάλιν ἰόντας. εἰ δ' ἀφαιροῖντο ζῶντες χρημάτων, γινώσκουσιν ἂν μηδὲ πρότερον αὐτῶν εἶναι καὶ τοῖς ἀρπάζουσιν αὐτοῖς γελοῖαν εἶναι τὴν κτῆσιν ἀφαιρ-
- 25 ονμένων αὐτοὺς ἄλλων· ἐπεὶ καὶ οἷς μὴ ἀφαιρεθεῖσι χεῖρον γίνεσθαι τῆς ἀφαιρέσεως τὴν κτῆσιν. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν θεάτρων ταῖς σκηναῖς, οὕτω χρὴ καὶ τοὺς φόνους θεᾶσθαι καὶ πάντας θανάτους καὶ πόλεων ἀλώσεις καὶ ἀρπαγὰς, μεταθέσεις πάντα καὶ μετασχηματίσεις καὶ

θρηγῶν καὶ οἰμωγῶν ὑποκρίσεις. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἐπὶ
 τῶν ἐν τῷ βίῳ ἐκάστων οὐχ ἡ ἔνδον ψυχῇ, ἀλλ' ἡ ἔξω
 ἀνθρώπου σκιά καὶ οἰμῶζει καὶ ὀδύρεται καὶ πάντα ποιεῖ
 ἐν σκηνῇ τῇ ὅλη γῇ πολλαχοῦ <οὐ> σκηνὰς ποιησαμένων.
 τοιαῦτα γὰρ ἔργα ἀνθρώπου τὰ κάτω καὶ τὰ ἔξω μόνα 5
 ζῆν εἰδότος καὶ ἐν δακρύοις καὶ σπουδαίοις ὅτι παίζων
 ἐστὶν ἡγνοηκότος. μόνῳ γὰρ τῷ σπουδαίῳ σπουδαστέον
 ἐν σπουδαίοις τοῖς ἔργοις, ὁ δ' ἄλλος ἄνθρωπος παίγνιον.
 σπουδάζεται δὲ καὶ τὰ παίγνια τοῖς σπουδάζειν οὐκ εἰδόσι
 καὶ αὐτοῖς οὖσι παιγνίοις. εἰ δέ τις συμπαίζων αὐτοῖς 10
 τὰ τοιαῦτα πάθοι, ἴστω παραπεσὼν παίδων παιδιᾷ, τὸ
 περὶ αὐτὸν ἀποθέμενος παίγνιον. εἰ δὲ δὴ καὶ παῖδοι
 Σωκράτης, παίζει τῷ ἔξω Σωκράτει. δεῖ δὲ κακεῖνο
 ἐνθυμεῖσθαι, ὥς οὐ δεῖ τεκμήρια τοῦ κακὰ εἶναι
 τὸ δακρύνειν καὶ θρηγεῖν τίθεσθαι, ὅτι δὴ καὶ παῖδες 15
 ἐπὶ οὐ κακοῖς καὶ δακρύνουσι καὶ ὀδύρονται.

L.—DE EODEM.

Proclus in Rempubicam p. 358.

. . . ἀπορεῖται, πόθεν τὰ κακὰ. καὶ γὰρ εἴτε θεόθεν,
 ψευδὴς λόγος ὁ δεικνὺς μόνων ἀγαθῶν τὸ θεῖον αἴτιον·
 εἴτε ἀλλαχόθεν, εἰ μὲν ἐκεῖνο θεόθεν, πολλῶ μειζόνως τὸ
 θεῖον αἴτιον τῶν κακῶν· εἰ δὲ μὴ θεόθεν, αἱ ἀρχαὶ πλει- 20
 οὺς μιᾶς, ἡ μὲν ἀγαθῶν, ἡ δὲ κακῶν. . . .

εἴρηται μὲν οὖν διὰ πλειόνων ἐν ἄλλοις περὶ τούτων,
 λεγέσθω δὲ καὶ νῦν συντόμως εἰ δοκεῖ, . . . ὅτι τὸ κακὸν
 οὔτε θεόθεν οὔτ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας τινὸς προηγουμένης εἰς

4 οὐ inserui.

10 καὶ τοῖς αὐτοῖς] καὶ αὐτοῖς K.

- τὰ ὄντα τὴν πάροδον <δέχεται>. οὐδὲ γὰρ ἡ κακῶν ἰδέαν εἰσάγειν ἢ τὴν ὕλην αἰτίαν λέγειν αὐτῶν δυνατόν. πάντα γὰρ τὰ εἶδη θεῖά τέ ἐστι καὶ νοερά καὶ οὐσιῶν ἢ τῶν ἐν ταῖς οὐσίαις τελειοτήτων προέστηκεν· καὶ ἡ ὕλη παρηϊκ-
- 5 ται θεόθεν ὡς ἀναγκαία τῷ κόσμῳ, καὶ οὔτε κακοποιὸς ἢ συντελοῦσα πρὸς τὴν γένεσιν τοῦ παντός, οὔτε ἀγαθὸν ἢ ἐσχάτη τῶν ὄλων, ἀλλ' ἔχει τὴν τάξιν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις· πᾶν γὰρ τὸ ἐνεκά του τοιοῦτον. οὐδεμίαν οὖν οὔτε εἰδη-
 10 τικὴν οὔθ' ὕλικὴν τῶν κακῶν αἰτίαν ὑποθετόν, οὔθ' ὅλως μίαν ἀρχήν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς εἶπεν, μερικά καὶ διεσπαρ-
 μένα τὴν παρυπόστασιν αὐτοῖς προσερεῖν λεκτέον· μερ-
 ικά μὲν, ὅτι μηδὲν τῶν ὄλων, οἷον νοῦν ἢ ψυχὴν ἢ σῶμα, πολλὰ δέ, ὅτι μὴ ἓν· διὸ καὶ αὐτὸς φησιν ἀλλ' ἅττα αὐτῶν
 15 χρῆναι ζητεῖν τὰ αἴτια. πάντως γὰρ εἰ σῶμά ἐστιν κακοῦ
 μετέχον, ἔστιν ἐν τούτῳ διάφορα ἅττα, ὧν ἀσυνμέτρως ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα παρυφίσταται νόσος, ἐκάστου κρα-
 τεῖν ἐθέλοντος. καὶ εἰ ψυχὴ, διάφορα ζωῆς εἶδη καὶ ἐν
 ταύτῃ καὶ ἐναντία πῶς ἐστιν, ὧν μαχομένων ἐκ τῶν ἐτέ-
 20 ρων τοῖς ἐτέροις ἐνδύεται τι κακόν, ἐκατέρου τὸ ἑαυτοῦ
 πράττοντος. ἔδει δὲ καὶ σῶμα εἶναι τοιοῦτον ἐκ μαχο-
 μένων, ἵν' ἢ τι καὶ φθαρτὸν καὶ ὁ κόσμος τέλειος ἐκ πάν-
 των ὑποστάς, καὶ ψυχῶν ἐνταῦθα σύμμιξιν, ἵν' ἢ μὴ λογι-
 κῶν ἄμοιρα τὰ τῇδε ζώων, μηδ' αὖ λογικαὶ ζωαὶ σώμασιν
 25 ἐμφύονται χωρὶς μεσότητος καὶ ποιῶσι καὶ πάσχωσι
 τὰ τῶν ἀλόγων, ὁρέγονται αἰσθάνονται φαντάζονται·
 τούτων γὰρ χρειά τοῖς θνητοῖς, εἰ μέλλοι καὶ βραχύν τινα
 σώζεσθαι χρόνον. παρυφίσταται οὖν τὰ κακὰ ταῖς προη-
 γουμέναις τῶν ὄντων ἐνεργείαις καὶ οὐδὲ δι' ἄλλο τι ἢ
 τὸ ἀγαθόν, καὶ παρυποστᾶσιν αὐτοῖς εἰς δέον χρῆται τὸ

πάν καὶ ἀγαθύνεται καὶ ταῦτα τῇ τῶν χρωμένων δυνάμει. διὸ καὶ οὐδὲν ἄκρατον κακόν, ἀλλ' ἵχνους ἀγαθοῦ μετείληχεν. καὶ τὸ κακὸν οὖν θεόθεν, ὡς ἀγαθὸν πη, καὶ ταῦτα ὑπ' ἄλλων μερικῶν αἰτίων καὶ πλειόνων ἐπεισοδιῶδες γεγονὸς αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις. . . .

5

LI.—DE FATO ET ARBITRIO.

Plot. Enn. III i 1, 10.

1. . . . ἐπὶ μὲν οὖν τῶν αἰδίων τὰ μὲν πρῶτα εἰς ἄλλα αἷτια ἀνάγειν οὐχ οἷόν τε πρῶτα ὄντα· ὅσα δὲ ἐκ τῶν πρῶτων ἤρτηται, ἐξ ἐκείνων τὸ εἶναι ἐχέτω. τὰς τε ἐνεργείας ἐκάστων ἀποδιδούς τις ἐπὶ τὰς οὐσίας ἀναγέτω· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ εἶναι αὐτῶν, τὸ τοιάνδε ἐνέργειαν ἀπο- 10 διδόναι. περὶ δὲ τῶν γιγνομένων ἢ ὄντων μὲν αἰεὶ, οὐ τὴν αὐτὴν δὲ ἐνέργειαν ποιουμένων αἰεὶ κατ' αἰτίας ἅπαντα λεκτέον γίνεσθαι, τὸ δὲ ἀναίτιον οὐ παραδεκτέον, οὔτε παρεγκλίσει κεναῖς χώραν διδόντα οὔτε κινήσει σωμάτων τῇ ἐξαίφνης, ἢ οὐδενὸς προσηγησαμένου ὑπέστη, οὔτε ψυχῆς 15 ὁρμῇ ἐμπλήκτω μηδενὸς κινήσαντος αὐτὴν εἰς τό τι πρᾶξαι ὦν πρότερον οὐκ ἐποίει. ἢ αὐτῷ γε τούτῳ μείζων ἂν τις ἔχοι αὐτὴν ἀνάγκη τῷ μὴ αὐτῆς εἶναι, φέρεσθαι δὲ τὰς τοιαύτας φορὰς ἀβουλήτους τε καὶ ἀναιτίους οὐσας. ἢ γὰρ τὸ βουλευτόν—τοῦτο δὲ ἢ ἔξω ἢ εἴσω—ἢ τὸ ἐπιθυ- 20 μητόν ἐκίνησεν· ἢ, εἰ μηδὲν ὁρεκτόν ἐκίνησεν, οὐδ' ἂν ὅλως ἐκινήθη. . . .

10. τέλος δὴ φησιν ὁ λόγος πάντα μὲν σημαίνεσθαι καὶ γίνεσθαι κατ' αἰτίας μὲν, διττὰς δὲ ταύτας· καὶ τὰ

μὲν ὑπὸ ψυχῆς, τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας τὰς κύκλῳ. πρα-
 τούσας δὲ ψυχὰς ὅσα πράττουσι κατὰ μὲν λόγον ποιού-
 σας ὀρθὸν παρ' αὐτῶν πράττειν ὅσα πράττουσι, τὰ δὲ
 ἄλλα ἐμποδιζομένας τὰ αὐτῶν πράττειν, πᾶσχειν τε μᾶλ-
 5 λον ἢ πράττειν. ὥστε τοῦ μὲν μὴ φρονεῖν ἄλλα αἷτια
 εἶναι· καὶ ταῦτα ἴσως ὀρθὸν καθ' εἰμαρμένην λέγειν
 πράττειν, οἷς γε καὶ δοκεῖ ἔξωθεν τὴν εἰμαρμένην αἷτιον
 εἶναι· τὰ δὲ ἄριστα παρ' ἡμῶν· ταύτης γὰρ καὶ τῆς φύ-
 σεως ἐσμέν, ὅταν μόνοι ὦμεν. καὶ τοὺς γε σπουδαίους
 10 πράττειν καὶ ἐπ' αὐτοῖς τὰ καλὰ [πράττειν], τοὺς δὲ ἄλ-
 λους, καθ' ὅσον ἂν ἀναπνεύσωσι συγχωρηθέντες τὰ καλὰ
 πράττειν, οὐκ ἄλλοθεν λαβόντας τὸ φρονεῖν, ὅταν φρονῶσι,
 μόνον δὲ οὐ κωλυθέντας.

LII.—DE VIRTUTE CIVILI.

Plot. Enn. I ii 1.

Ἐπειδὴ τὰ κακὰ ἐνταῦθα καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ
 15 ἕξ ἀνάγκης, βούλεται δὲ ἡ ψυχὴ φεύγειν τὰ κακὰ, φευκ-
 τέον ἐντεῦθεν. τίς οὖν ἡ φυγὴ; θεῶ, φησιν, ὁμοιωθῆναι.
 τοῦτο δέ, εἰ δίκαιοι καὶ ὅσιοι μετὰ φρονήσεως γενοίμεθα
 καὶ ὅλως ἐν ἀρετῇ. . . . ἄρ' οὖν ἐκεῖνο ταύτας [sc. τὰς
 ἀρετάς] ἔχει; ἢ οὐκ εὔλογον τὰς γε πολιτικὰς λεγομένας
 20 ἀρετὰς ἔχειν, φρόνησιν μὲν περὶ τὸ λογιζόμενον, ἀνδρείαν
 δὲ περὶ τὸ θυμούμενον, σωφροσύνην δὲ ἐν ὁμολογίᾳ τινὶ
 καὶ συμφωνίᾳ ἐπιθυμητικοῦ πρὸς λογισμόν, δικαιοσύνην
 δὲ τὴν ἐκάστου τούτων ὁμοῦ οἰκαιοπραγίαν ἀρχῆς πέρι
 καὶ τοῦ ἄρχεσθαι. ἄρ' οὖν οὐ κατὰ τὰς πολιτικὰς ὁμοιού-

10 prius πράττειν delevit K: sed cf. l. 4 supra. posterius malim
 abesse.

μεθα, ἀλλὰ κατὰ τὰς μείζους τῷ αὐτῷ ὀνόματι χρωμένας; ἀλλ' εἰ κατ' ἄλλας, κατὰ τὰς πολιτικὰς ὅλως οὐ; ἢ ἄλογον μὴδ' ὅπως οὖν ὁμοιοῦσθαι κατὰ ταύτας—τούτους γοῦν καὶ θείους ἢ φήμῃ λέγει καὶ λεκτέον ἀμνηγέπη ὁμοιωσθαι—κατὰ δὲ τὰς μείζους τὴν ὁμοίωσιν εἶναι. ἀλλ' ἑκατέ- 5
 ρως γε συμβαίνει ἀρετὰς ἔχειν κἂν εἰ μὴ τοιαύτας.

LIII.—DE PURGATIONE.

Plot. Enn. I ii 3, 5.

3. . . . πῶς οὖν λέγομεν ταύτας [sc. τὰς ἀρετάς] καθάρ-
 σεις καὶ πῶς καθαρθέντες μάλιστα ὁμοιούμεθα; ἢ ἐπειδὴ
 κακὴ μὲν ἐστὶν ἡ ψυχὴ συμπεφυρμένη τῷ σώματι καὶ ὁμο-
 παθῆς γινομένη αὐτῷ καὶ πάντα συνδοξάζουσα, εἴη ἂν 10
 ἀγαθὴ καὶ ἀρετὴν ἔχουσα, εἰ μὴτε συνδοξάζοι, ἀλλὰ μόνῃ
 ἐνεργοῦ· ὅπερ ἐστὶ νοεῖν τε καὶ φρονεῖν· μὴτε ὁμοπαθῆς
 εἴη· ὅπερ ἐστὶ σωφρονεῖν· μὴτε φοβοῖτο ἀφισταμένη
 τοῦ σώματος· ὅπερ ἐστὶν ἀνδρίζεσθαι· ἡγοῖτο δὲ λόγος
 καὶ νοῦς, τὰ δὲ μὴ ἀντιτείνει· δικαιοσύνη δ' ἂν εἴη τοῦτο. 15
 τὴν δὴ τοιαύτην διάθεσιν τῆς ψυχῆς, καθ' ἣν νοεῖ τε καὶ
 ἀπαθῆς οὕτως ἐστίν, εἴ τις ὁμοίωσιν λέγοι πρὸς θεόν, οὐκ
 ἂν ἀμαρτάνοι· καθαρὸν γὰρ καὶ τὸ θεῖον καὶ ἡ ἐνέργεια
 τοιαύτη, ὥς τὸ μιμούμενον ἔχειν φρόνησιν. τί οὖν; οὐ
 κἀκεῖνο οὕτως διάκειται; ἢ οὐδὲ διάκειται, ψυχῆς δὲ ἢ 20
 διάθεσις. νοεῖ τε ἡ ψυχὴ ἄλλως· τῶν δὲ ἐκεῖ τὸ μὲν
 ἐτέρως, τὸ δὲ οὐδὲ ὅλως. . . . ἢ δὴ ἀρετὴ ψυχῆς· νοῦ
 δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ τοῦ ἐπέκεινα.

21 νοεῖται] νοεῖ τε K.

22 ἢ δὲ] ἢ δὴ K.

5. . . . ὅλως δὲ αὐτὴ [sc. ἡ ψυχὴ] μὲν πάντως
 τούτων [sc. τῶν φαύλων] καθαρὰ ἔσται καὶ τὸ
 ἄλογον δὲ βουλήσεται καὶ αὐτὸ καθαρὸν ποιῆσαι, ὥστε
 μηδὲ πλήττεσθαι· εἰ δ' ἄρα, μὴ σφόδρα, ἀλλ' ὀλίγας τὰς
 5 πληγὰς αὐτοῦ εἶναι καὶ εὐθὺς λυομένας τῇ γειτονήσει·
 ὥσπερ εἴ τις σοφῶ γειτονῶν ἀπολαύοι τῆς τοῦ σοφοῦ
 γειτνιασεως ἢ ὁμοιος γινόμενος ἢ αἰδούμενος, ὥς μηδὲν
 τολμᾷν ποιεῖν ὧν ὁ ἀγαθὸς οὐ θέλει. οὐκ οὖν ἔσται μάχη·
 ἀρκεῖ γὰρ παρὼν ὁ λόγος, ὅν τὸ χεῖρον αἰδέσεται, ὥστε καὶ
 10 αὐτὸ τὸ χεῖρον δυσχερεῖναι, ἐάν τι ὅλως κινηθῇ, ὅτι μὴ
 ἡσυχίαν ἦγε παρόντος τοῦ δεσπότου καὶ ἀσθένειαν ἑαυτῷ
 ἐπιτιμῆσαι.

LIV.—ANIMAE PURGATAE VIRTUTES.

Plot. Enn. I ii 6.

6. ἔστι μὲν οὖν οὐδὲν τῶν τοιούτων ἁμαρτία, ἀλλὰ
 κατόρθωσις ἀνθρώπων· ἀλλ' ἡ σπουδὴ οὐκ ἔξω ἁμαρτίας
 15 εἶναι, ἀλλὰ θεὸν εἶναι. εἰ μὲν οὖν τι τῶν τοιούτων ἀπροαίρ-
 ετον γίγνοιτο, θεὸς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος καὶ δαίμων δι-
 πλοῦς ὢν, μᾶλλον δὲ ἔχων σὺν αὐτῷ ἄλλον ἄλλην ἀρετὴν
 ἔχοντα· εἰ δὲ μηδέν, θεὸς μόνον· θεὸς δὲ τῶν ἐπομένων
 τῷ πρώτῳ. αὐτὸς μὲν γάρ ἐστιν ὃς ἦλθεν ἐκεῖθεν καὶ
 20 τὸ καθ' αὐτόν, εἰ γένοιτο οἷος ἦλθεν, ἐκεῖ ἐστίν· ὃ δὲ
 συνωκίσθη ἐνθάδε ἦκων καὶ τοῦτον αὐτῷ ὁμοιώσει κατὰ
 τὴν δύναμιν τὴν ἐκείνου, ὥστε, εἰ δυνατόν, ἀπληκτον
 εἶναι ἢ ἄπρακτόν γε τῶν μὴ δοκούντων τῷ δεσπότῃ. τίς

1 αὐτῇ] αὐτὴ K.

11 αὐτῷ] ἑαυτῷ Porphyrius, Sent. 34.

20 ἐστι· νῶ] ἐστίν· ῥ.

οὖν ἐκάστη ἀρετὴ τῷ τοιούτῳ; ἢ σοφία μὲν <καὶ φρόν-
 ησις> ἐν θεωρίᾳ ὧν νοῦς ἔχει· νοῦς δὲ τῇ ἐπαφῇ. διττὴ
 δὴ ἐκατέρω, ἡ μὲν ἐν τῷ οὐσα, ἡ δὲ ἐν ψυχῇ. κακεῖ μὲν
 οὐκ ἀρετὴ, ἐν δὲ ψυχῇ ἀρετὴ. ἐκεῖ οὖν τί; ἐνέργεια αὐτοῦ
 καὶ ὃ ἐστίν· ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐν ἄλλῳ ἐκεῖθεν ἀρετὴ. οὐδὲ 5
 γὰρ αὐτοδικαιοσύνη καὶ ἐκάστη ἀρετὴ, ἀλλ' οἷον παρά-
 δεigma· τὸ δὲ ἀπ' αὐτῆς ἐν ψυχῇ ἀρετὴ. τινὸς γὰρ ἡ
 ἀρετὴ· αὐτὸ δὲ ἕκαστον αὐτοῦ, οὐχὶ δ' ἄλλου τινός. δι-
 καιοσύνη δὲ εἴπερ οἰκαιοπραγία, ἄρα αἰεὶ ἐν πλήθει μερῶν;
 ἢ ἡ μὲν ἐν πλήθει, ὅταν πολλὰ ᾖ τὰ μέρη, ἢ δὲ ὅλως οἰκαιο- 10
 πραγία, καὶ ἐνός ᾗ. ἡ γοῦν ἀληθὴς αὐτοδικαιοσύνη ἐνός
 πρὸς αὐτό, ἐν ᾧ οὐκ ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο· ὥστε καὶ τῇ ψυχῇ
 δικαιοσύνη ἢ μείζων τὸ πρὸς νοῦν ἐνεργεῖν, τὸ δὲ σωφρον-
 εῖν ἢ εἴσω πρὸς νοῦν στροφὴ, ἢ δὲ ἀνδρεία ἀπάθεια καθ'
 ὁμοίωσιν τοῦ πρὸς ὃ βλέπει ἀπαθὲς ὃν τὴν φύσιν· αὐτὴ 15
 δὲ ἐξ ἀρετῆς, ἵνα μὴ συμπαθῇ τῷ χεῖρονι συνόικω.

LV.—DE PULCRITUDINE QUAE IN ARTIUM OPERIBUS EST.

Plot. Enn. V viii 1.

. . . κειμένων τοίνυν ἀλλήλων ἐγγύς, ἔστω δέ, εἰ βούλει,
 λίθων ἐν ὄγκῳ, τοῦ μὲν ἀρρυθμίστου καὶ τέχνης ἀμοίρου,
 τοῦ δὲ ἤδη τέχνη κεκρατημένου εἰς ἄγαλμα θεοῦ ἢ καὶ τι-
 νος ἀνθρώπου, θεοῦ μὲν Χάριτος ἢ τινος Μούσης, ἀνθρώ- 20
 που δὲ μὴ τινος, ἀλλ' ὃν ἐκ πάντων καλῶν πεποίηκεν ἢ
 τέχνη, φανεῖν μὲν ἂν ὃ ὑπὸ τῆς τέχνης γεγεννημένος εἰς

1-2 καὶ φρόνησις ins. K.: cf. Porph. Sent. 34.

2-3 διττὴ δέ] διττὴ δὲ Vitringa.

15 αἴτη] αὐτὴ K.

εἶδους κάλλος καλὸς οὐ παρὰ τὸ εἶναι λίθος—ἦν γὰρ ἄν
καὶ ὁ ἕτερος ὁμοίως καλός—ἀλλὰ παρὰ τοῦ εἶδους ὁ
ἐνῆκεν ἡ τέχνη. τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ εἶδος οὐκ εἶχεν
ἡ ὕλη, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ ἐννοήσαντι καὶ πρὶν ἐλθεῖν εἰς τὸν
5 λίθον· ἦν δ' ἐν τῷ δημιουργῷ οὐ καθ' ὅσον ὀφθαλμοὶ ἢ
χεῖρες ἦσαν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι μετεῖχε τῆς τέχνης. ἦν ἄρα
ἐν τῇ τέχνῃ τὸ κάλλος τοῦτο ἄμεινον πολλῶν· οὐ γὰρ
ἐκεῖνο ἦλθεν εἰς τὸν λίθον τὸ ἐν τῇ τέχνῃ, ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν
μένει, ἄλλο δὲ ἀπ' ἐκείνης ἔλαττον ἐκείνου· καὶ οὐδὲ
10 τοῦτο ἔμεινε καθαρὸν ἐν αὐτῷ οὐδὲ οἶον ἐβούλετο, ἀλλ'
ὅσον εἶξεν ὁ λίθος τῇ τέχνῃ. . . . εἰ δέ τις τὰς τέχνας
ἀτιμάζει, ὅτι μιμούμεναι τὴν φύσιν ποιοῦσι, πρῶτον μὲν
φατέον καὶ τὰς φύσεις μιμεῖσθαι ἄλλα· ἔπειτα δεῖ εἰδέ-
ναι, ὡς οὐχ ἀπλῶς τὸ ὁρώμενον μιμοῦνται, ἀλλ' ἀνατρέχ-
15 ουσιν ἐπὶ τοὺς λόγους, ἐξ ὧν ἡ φύσις· εἴτα καὶ ὅτι πολλὰ
παρ' αὐτῶν ποιοῦσι. καὶ προστιθέασι γὰρ ὅτι τι ἐλλείπ-
ει, ὡς ἔχουσαι τὸ κάλλος· ἐπεὶ καὶ ὁ Φειδίας τὸν Δία
πρὸς οὐδὲν αἰσθητὸν ποιήσας, ἀλλὰ λαβὼν οἶος ἂν γένοιτο,
εἰ ἡμῖν ὁ Ζεὺς δι' ὀμμάτων ἐθέλοι φανῆναι.

LVI.—DE NATURALI PULCRITUDINE.

Plot. Enn. V viii 2.

20 ἀλλ' ἡμῖν ἀφείσθωσαν αἱ τέχναι· ὧν δὲ λέγονται τὰ
ἔργα μιμεῖσθαι, τὰ φύσει κάλλη γινόμενα καὶ λεγόμενα,
θεωρῶμεν, λογικά τε ζῶα καὶ ἄλογα πάντα καὶ μάλιστα
ὅσα κατῴρθωται αὐτῶν τοῦ πλάσαντος αὐτὰ καὶ δημιου-
ργήσαντος ἐπικρατήσαντος τῆς ὕλης καὶ εἶδος ὁ ἐβούλετο
25 παρασχόντος. τί οὖν τὸ κάλλος ἐστὶν ἐν τούτοις; οὐ

γὰρ δὴ τὸ αἷμα καὶ τὰ καταμήνια, ἀλλὰ καὶ χρῶα ἄλλη
 τούτων καὶ σχῆμα· <τούτων γὰρ σχῆμα> ἢ οὐδὲν ἢ τι
 ἄσχημον. ἢ οἷον τὸ περιέχον, ἀπλοῦν τι, <τὰ δὲ> οἷα
 ὕλη; πόθεν δὴ ἐξέλαμψε τὸ τῆς Ἑλένης τῆς περιμαχῆτου
 κάλλος, ἢ ὅσαι γυναικῶν Ἀφροδίτης ὁμοίαι κάλλει; ἐπεὶ 5
 καὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης αὐτῆς πόθεν, ἢ εἴ τις ὅλως καλὸς
 ἄνθρωπος, ἢ θεὸς τῶν ἂν εἰς ὄψιν ἐλθόντων ἢ καὶ μὴ ἰόν-
 των, ἐχόντων δὲ ἐπ' αὐτοῖς ὁραθὲν ἂν κάλλος; ἄρ' οὐκ
 εἶδος μὲν πανταχοῦ τοῦτο, ἦκον δὲ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἐκ
 τοῦ ποιήσαντος, ὥσπερ ἐν ταῖς τέχναις ἐλέγετο ἐπὶ τὰ 10
 τεχνητὰ ἰέναι παρὰ τῶν τεχνῶν; τί οὖν; καλὰ μὲν τὰ ποιή-
 ματα καὶ ὁ ἐπὶ τῆς ὕλης λόγος, ὁ δὲ μὴ ἐν ὕλῃ, ἀλλ' ἐν
 τῷ ποιοῦντι λόγος οὐ κάλλος, ὁ πρῶτος καὶ ἄνυλος ἀλλ' εἰς
 ἐν οὗτος; ἀλλ' εἰ μὲν ὁ ὄγκος ἦν καλὸς καθ' ὅσον ὄγκος ἦν,
 ἐχρῆν τὸν λόγον, ὅτι μὴ ἦν ὄγκος, τὸν ποιήσαντα μὴ καλὸν 15
 εἶναι· εἰ δέ, ἐάν τε ἐν σμικρῷ ἐάν τε ἐν μεγάλῳ τὸ αὐτὸ
 εἶδος, ἦ, ὁμοίως κινεῖ καὶ διατίθῃσι τὴν ψυχὴν τὴν τοῦ
 ὀρῶντος τῇ αὐτοῦ δυνάμει, τὸ κάλλος οὐ τῷ τοῦ ὄγκου
 μεγέθει ἀποδοτέον. . . . ἀλλὰ γὰρ ἐστὶ καὶ ἡ φύσις
 ἢ τὰ οὕτω καλὰ δημιουργοῦσα πολὺν πρότερον καλῇ, ἡμεῖς 20
 δὲ τῶν ἔνδον οὐδὲν ὀρᾶν εἰθισμένοι οὐδ' εἰδότες, τὸ ἔξω
 διώκομεν ἀγνοοῦντες, ὅτι τὸ ἔνδον κινεῖ· ὥσπερ ἂν εἴ
 τις τὸ εἶδωλον αὐτοῦ βλέπων ἀγνοῶν ὅθεν ἦκει ἐκεῖνο διώ-
 κοι. δηλοῖ δέ, ὅτι τὸ διωκόμενον ἄλλο καὶ οὐκ ἐν μεγέ-
 θει τὸ κάλλος, καὶ τὸ ἐν τοῖς μαθήμασι κάλλος καὶ τὸ ἐν 25
 τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ὅλως τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς· οὐ δὴ
 καὶ ἀληθείᾳ μᾶλλον κάλλος, ὅταν τῷ φρόνησιν ἐνίδῃς καὶ
 ἀγασθῇς οὐκ εἰς τὸ πρόσωπον ἀφορῶν· εἴη γὰρ ἂν
 τοῦτο αἴσχος· ἀλλὰ πᾶσαν μορφὴν ἀφείδς διώκῃς τὸ εἶσω

κάλλος αὐτοῦ· εἰ δὲ μήπω σε κινεῖ, ὥς καλὸν εἰπεῖν τὸν τοιοῦτον, οὐδὲ σαντῶ εἰς τὸ εἶσω βλέψας ἡσθήσῃ ὥς καλῶ. ὥστε μάτην ἂν οὕτως ἔχων ζητοῖς ἐκεῖνο· αἰσ-
 5 οἱ περὶ τῶν τοιούτων λόγοι· εἰ δὲ καὶ σὺ εἶδες σαντὸν καλόν, ἀναμνήσθητι.

LVII.—CONTRA EOS QUI MUNDI PULCRITUDINEM VITUPERANT.

Plot. Enn. II ix 16–18.

16. οὐδ' αὖ τῷ καταφρονῆσαι κόσμον καὶ θεῶν τῶν ἐν αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων καλῶν ἀγαθόν ἐστι γενέσθαι. καὶ γὰρ πᾶς κακὸς καὶ πρὸ τοῦ καταφρονήσειεν ἂν θεῶν, καὶ
 10 μὴ πρότερόν τις κακὸς καταφρονήσας, καὶ εἰ τὰ ἄλλα μὴ πάντα κακὸς εἶη, αὐτῷ τούτῳ ἂν γεγονώς εἶη. καὶ γὰρ ἂν καὶ ἡ πρὸς τοὺς ροιητοὺς λεγομένη αὐτοῖς τιμὴ ἀσυμπαθοῦς ἂν γένοιτο· ὁ γὰρ τὸ φιλεῖν πρὸς ὅτιοῦν ἔχων καὶ τὸ συγγενὲς πᾶν οὗ φιλεῖ ἀσπάζεται καὶ τοὺς παῖδας ὧν
 15 τὸν πατέρα ἀγαπᾷ· ψυχὴ δὲ πᾶσα πατρὸς ἐκείνου. ψυχὰι δὲ καὶ ἐν τούτοις καὶ νοεραὶ καὶ ἀγαθαὶ καὶ συναφεῖς τοῖς ἐκεῖ πολὺ μᾶλλον ἢ αἱ ἡμῶν· πῶς γὰρ ἂν ἀποτμηθεῖς ὅδε ὁ κόσμος ἐκείνου ᾗν; πῶς δὲ οἱ ἐν αὐτῷ θεοί; ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ πρότερον· νῦν δέ, ὅτι καὶ τῶν συγγε-
 20 νῶν ἐκείνοις καταφρονοῦντες μηδὲ ἐκεῖνα ἴσασιν, ἀλλ' ἢ λόγῳ. . . . τίς γὰρ ἂν μουσικὸς ἀνὴρ εἶη, ὃς τὴν ἐν

2 σαντὸν] σαντῶ V.

7 τὸ] τῷ V. Ficinum secutus.

10 πρότερον πᾶς] πρότερόν τις V. Ἀν κακὸς <κακὸς> ?

20 καταφρονοῦντες ὅτι μηδὲ] καταφρονοῦντες μηδὲ K.

νοητῷ ἁρμονίαν ἰδὼν οὐ κινήσεται τῆς ἐν φθόγγοις αἰσθη-
τοῖς ἀκούων; ἢ τίς γεωμετρίας καὶ ἀριθμῶν ἔμπειρος,
ὃς τὸ σύμμετρον καὶ ἀνάλογον καὶ τεταγμένον ἰδὼν δι'
ὁμμάτων οὐχ ἡσθήσεται; εἴπερ οὐχ ὁμοίως τὰ αὐτὰ βλέ-
πουσιν οὐδὲ ἐν ταῖς γραφαῖς οἱ δι' ὁμμάτων τὰ τῆς τέχνης 5
βλέποντες, ἀλλ' ἐπιγιγνώσκοντες μίμημα ἐν τῷ αἰσθητῷ
τοῦ ἐν νοήσει κειμένου οἷον θορυβοῦνται καὶ εἰς ἀνάμνησιν
ἐρχονται τοῦ ἀληθοῦς· ἐξ οὗ δὴ πάθους καὶ κινεῖνται οἱ
ἐρωτες. ἀλλ' ὁ μὲν ἰδὼν κάλλος ἐν προσώπῳ εὖ μεμι-
μημένον φέρεται ἐκεῖ, ἀργὸς δέ τις οὕτως ἔσται τὴν γνώ- 10
μην καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο κινήσεται, ὥστε ὁρῶν σύμπαντα
μὲν τὰ ἐν αἰσθητῷ κάλλη, σύμπασαν δὲ συμμετρίαν καὶ
τὴν μεγάλην εὐταξίαν ταύτην καὶ τὸ ἐμφαινόμενον ἐν τοῖς
ἄστροις εἶδος καὶ πόρρωθεν οὖσιν οὐκ ἐντεῦθεν ἐνθυμη-
θήσεται—καὶ σέβας αὐτὸν λαμβάνειν—οἷα ἀφ' οἷων; οὐκ 15
ἄρα οὔτε ταῦτα κατενόησεν, οὔτε ἐκεῖνα εἶδεν.

18. ἀλλ' ἴσως φήσουσιν ἐκείνους μὲν τοὺς λόγους φεύ-
γειν τὸ σῶμα ποιεῖν πόρρωθεν μισοῦντας, τοὺς δὲ ἡμετέ-
ρους κατέχειν τὴν ψυχὴν πρὸς αὐτῷ. τοῦτο δὲ ὅμοιον
ἂν εἴη, ὥσπερ ἂν εἰ δύο οἶκον καλὸν τὸν αὐτὸν οἰκούντων, 20
τοῦ μὲν ψέγοντος τὴν κατασκευὴν καὶ τὸν ποιήσαντα καὶ
μένοντος οὐχ ἥττον ἐν αὐτῷ, τοῦ δὲ μὴ ψέγοντος, ἀλλὰ
τὸν ποιήσαντα τεχνικώτατα πεποιηκέναι λέγοντος, τὸν
δὲ χρόνον ἀναμένοντος ἕως ἂν ἦκη, ἐν ᾧ ἀπαλλάσσεται,
οὗ μηκέτι οἶκον δεήσοιτο, ὁ δὲ σοφώτερος εἶναι οἶοιτο 25
καὶ ἐτοιμώτερος ἐξελθεῖν, ὅτι οἶδε λέγειν ἐκ λίθων ἀψύχων
τοὺς τοίχους καὶ ξύλων συνεστάναι καὶ πολλοῦ δεῖν τῆς

5 τῶν τῆς] τὰ τῆς K.

15 λαμβάνειν retinui quamvis suspectum. λαμβάνει C.

ἀληθινῆς οἰκήσεως, ἀγνοῶν ὅτι τῷ μὴ φέρειν τὰ ἀναγκαῖα
 διαφέρει, εἶπερ καὶ μὴ προσποιεῖται δυσχεραίνειν ἀγα-
 πῶν ἡσυχῇ τὸ κάλλος τῶν λίθων. δεῖ δὲ μένειν μὲν ἐν
 οἴκοις σῶμα ἔχοντας κατασκευασθεῖσιν ὑπὸ ψυχῆς ἀδελ-
 5 φῆς ἀγαθῆς πολλὴν δύναμιν εἰς τὸ δημιουργεῖν ἀπόνως
 ἐχούσης. . . . οὐδέ, εἰ μόνοι λέγοιεν θεωρεῖν δύνασθαι,
 πλέον ἂν θεωρεῖν αὐτοῖς γίγνοιτο, οὐδ' ὅτι αὐτοῖς φασιν
 εἶναι ἐξελεθεῖν ἀποθανοῦσι, τοῖς δὲ μή, ἀεὶ τὸν οὐρανὸν
 κοσμοῦσιν· ἀπειρία γὰρ ἂν τοῦ ἔξω ὃ τι ποτέ ἐστι τοῦτο
 10 ἂν λέγοιεν καὶ τοῦ ὃν τρόπον ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται
 ἢ ὅλη τοῦ ἀψύχου. ἔξεστιν οὖν καὶ μὴ φιλοσωματεῖν καὶ
 καθαροῖς γίνεσθαι καὶ τοῦ θανάτου καταφρονεῖν καὶ τὰ
 ἀμείνω εἰδέναι κακεῖνα διώκειν, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
 δυναμένοις διώκειν καὶ διώκουσιν ἀεὶ μὴ φθονεῖν ὡς οὐ
 15 διώκουσι.

LVIII.—PULCRUM CUM BONO CONIUNGITUR.

Plot. Enn. I vi 6.

. . . διὸ καὶ λέγεται ὀρθῶς τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν τὴν
 ψυχὴν γίνεσθαι ὁμοιωθῆναι εἶναι θεῷ, ὅτι ἐκεῖθεν τὸ
 καλὸν καὶ ἡ μοῖρα ἢ ἑτέρα τῶν ὄντων. μᾶλλον δὲ τὰ
 ὄντα ἢ καλλονὴ ἐστίν, ἢ δὲ ἑτέρα φύσις τὸ αἰσχρόν. τὸ
 20 δ' αὐτὸ <αἰσχρόν> καὶ πρῶτον κακόν, ὥστε κακεῖνο ταῦ-
 τὸν ἀγαθόν τε καὶ καλόν, ἢ τὰγαθόν τε καὶ καλλονή.
 ὁμοίως οὖν ζητητέον καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ αἰσχρόν
 τε καὶ κακόν. καὶ τὸ πρῶτον θετέον τὴν καλλονήν, ὅπερ
 καὶ τὰγαθόν· ἀφ' οὗ νοῦς εὐθὺς τὸ καλόν· ψυχὴ δὲ νῦν
 25 καλόν· τὰ δὲ ἄλλα ἤδη παρὰ ψυχῆς μορφούσης καλὰ, τὰ

2 ποιεῖται] προσποιεῖται.

20 αἰσχρόν ins. Vitringa.

τε ἐν ταῖς πράξεσι τά τε ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι. καὶ δὴ καὶ τὰ σώματα, ὅσα οὕτω λέγεται, ψυχὴ ἤδη ποιεῖ· ἅτε γὰρ θεῖον οὐσα καὶ οἷον μοῖρα τοῦ καλοῦ, ὣν ἂν ἐφάπηται καὶ κρατῇ, καλὰ ταῦτα, ὡς δυνατόν αὐτοῖς μεταλαβεῖν, ποιεῖ.

LIX.—DE PULCRITUDINE SUMMA.

Plot. Enn. I vi 7.

ἀναβατέον οὖν πάλιν ἐπὶ τὸ ἀγαθόν, οὗ ὁρέγεται πᾶσα 5
 ψυχὴ. εἴ τις οὖν εἶδεν αὐτό, οἶδεν ὃ λέγω, ὅπως καλόν.
 ἐφετὸν μὲν γὰρ ὡς ἀγαθὸν καὶ ἡ ἔφεσις πρὸς τοῦτο, τεῦξις
 δὲ αὐτοῦ ἀναβαίνουσι πρὸς τὸ ἄνω καὶ ἐπιστραφεῖσι καὶ
 ἀποδυσόμενοις, ἃ καταβαίνοντες ἡμφιέσμεθα· οἷον ἐπὶ τὰ
 ἅγια τῶν ἱερῶν τοῖς ἀνιούσι καθάρσεις τε καὶ ἱματίων ἀπο- 10
 θέσεις τῶν πρὶν καὶ τὸ γυμνοῖς ἀνιέναι· ἕως ἂν τις παρελ-
 θὼν ἐν τῇ ἀναβάσει πᾶν ὅσον ἀλλότριον τοῦ θεοῦ αὐτῷ
 μόνῳ αὐτὸ μόνον ἴδῃ εἰλικρινές, ἀπλοῦν, καθαρὸν, ἀφ'
 οὗ πάντα ἐξήρηται, καὶ πρὸς αὐτὸ βλέπει καὶ ἔστι καὶ ζῇ
 καὶ νοεῖ· ζωῆς γὰρ αἴτιον καὶ νοῦ καὶ τοῦ εἶναι. τοῦτο 15
 οὖν εἴ τις ἴδοι, ποίους ἂν ἴσχοι ἔρωτας, ποίους δὲ πόθους,
 βουλόμενος αὐτῷ συγκερασθῆναι, πῶς δ' ἂν ἐκπλαγείῃ
 μεθ' ἡδονῆς; ἔστι γὰρ τῷ μὲν μήπω ἰδόντι ὁρέγεσθαι ὡς
 ἀγαθοῦ· τῷ δὲ ἰδόντι ὑπάρχει ἐπὶ καλῷ ἄγασθαί τε καὶ
 θάμβους πίμπλασθαι μεθ' ἡδονῆς καὶ ἐκπλήττεσθαι ἀβλα- 20
 βῶς καὶ ἐρᾶν ἀληθῆ ἔρωτα καὶ δριμεῖς πόθους καὶ τῶν
 ἄλλων ἐρώτων καταγελᾶν καὶ τῶν πρόσθεν νομιζομένων
 καλῶν καταφρονεῖν· ὁποῖον πάσχουσιν ὅσοι θεῶν εἶδεν
 ἢ δαιμόνων προστυχόντες οὐκέτ' ἂν ἀποδέχοιντο ὁμοίως
 ἄλλων κάλλη σωμαίων. τί δῆτα οἰόμεθα, εἴ τις αὐτὸ 25

21 δριμεῖς πόθους] δριμέος πόθου Vitringa: sed cf. VI vii 34 init.

- τὸ καλὸν θεῶτο αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ καθαρὸν, μὴ σαρκῶν, μὴ σώματος ἀνάπλεων, μὴ ἐν γῇ, μὴ ἐν οὐρανῷ, ἢ ἢ καθαρὸν; καὶ γὰρ ἐπακτὰ πάντα ταῦτα καὶ μέμικται καὶ οὐ πρῶτα, παρ' ἐκείνου δέ. εἰ οὖν ἐκεῖνο, ὃ χορηγεῖ μὲν ἅπασιν, 5 ἐφ' ἑαυτοῦ δὲ μένον δίδωσι καὶ οὐ δέχεται τι εἰς αὐτό, ἴδιοι, μένων ἐν τῇ θεᾷ τοῦ τοιούτου καὶ ἀπολαύων αὐτοῦ ὁμοιοῦμενος τίνος ἂν ἔτι δέοιτο καλοῦ; τοῦτο γὰρ αὐτὸ μάλιστα κάλλος ὃν αὐτὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐργάζεται τοὺς ἐραστὰς αὐτοῦ καλοὺς καὶ ἐραστοὺς ποιεῖ. οὐ δὴ καὶ 10 ἀγὼν μέγιστος καὶ ἔσχατος ψυχᾷς πρόκειται, ὑπὲρ οὗ καὶ ὁ πᾶς πόνος, μὴ ἀμοίρους γενέσθαι τῆς ἀρίστης θέας, ἧς ὁ μὲν τυχῶν μακάριος ὄψιν μακαρίαν τεθεαμένος· ἀτυχήs δὲ ὄντως ὁ μὴ τυχῶν. οὐ γὰρ ὁ σωμάτων καλῶν μὴ τυχῶν οὐδὲ δυνάμεως οὐδὲ ἀρχῶν οὐδ' ὁ βασιλείας μὴ 15 τυχῶν ἀτυχήs, ἀλλ' ὁ τούτου καὶ μόνου, ὑπὲρ οὗ τῆς τεύξεως καὶ βασιλείας καὶ ἀρχᾶς γῆς ἀπάσης καὶ θαλάττης καὶ οὐρανοῦ προέσθαι χρεῶν, εἰ καταλιπὼν τις ταῦτα καὶ ὑπεριδὼν εἰς ἐκεῖνο στραφεῖς ἴδιοι.

LX.—AD PULCRITUDINEM SUMMAM
QUOMODO PERVENIATUR.

Plot. Enn. I vi 8, 9.

8. τίς οὖν ὁ τρόπος; τίς μηχανή; πῶς τις θεάσεται καλ-
20 λος ἀμήχανον οἷον ἔνδον ἐν ἀγίοις ἱεροῖς μένον οὐδὲ
προϊὼν εἰς τὸ ἔξω, ἵνα τις καὶ βέβηλος ἴδῃ; ἴτω δὴ καὶ
συνεπέσθω εἰς τὸ εἶσω ὁ δυνάμενος ἔξω καταλιπὼν ὄψιν

13 οὗτος] ὄντως Vitringa. ὁ χρωμάτων ἢ σωμάτων lectio
duplex: χρωμάτων ἢ delevi.

19 θεάσεται] θεάσεται K.

ὁμμάτων μηδ' ἐπιστρέφων αὐτὸν εἰς τὰς προτέρας ἀγλαίας
σωμάτων. ἰδόντα γὰρ δεῖ τὰ ἐν σώμασι καλὰ μῆτοι
προστρέχειν, ἀλλὰ γνόντα, ὥς εἰσιν εἰκόνες καὶ ἔχνη καὶ
σκιαί, φεύγειν πρὸς ἐκεῖνο, οὗ ταῦτα εἰκόνες. εἰ γὰρ τις
ἐπιδράμοι λαβεῖν βουλόμενος ὡς ἀληθινῶν, οἷα εἰδώλου 5
καλοῦ ἐφ' ὕδατος ὀχουμένον, οὗ λαβεῖν βουλευθείς, ὡς ποῦ
τις μῦθος, δοκεῖ μοι, αἰνίττεται, δὺς εἰς τὸ κάτω τοῦ ρεύ-
ματος ἀφανῆς ἐγένετο, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ὁ ἐχόμενος
τῶν καλῶν σωμάτων καὶ μὴ ἀφιεῖς οὐ τῷ σώματι, τῇ
δὲ ψυχῇ καταδύσεται εἰς σκοτεινὰ καὶ ἀτερπῇ τῷ νῶ βάθη, 10
ἔνθα τυφλὸς ἐν ἄδου μένων καὶ ἐνταῦθα κάκει σκιαῖς συ-
νέσται. φεύγωμεν δὴ φίλην ἐς πατρίδα, ἀληθέστερον ἄν
τις παρακελεύοιτο. τίς οὖν ἡ φυγή; καὶ πῶς ἀναξόμεθα;
οἷον ἀπὸ μάγου Κίρκης φησὶν ἡ Καλυψοῦς Ὀδυσσεὺς
αἰνιττόμενος, δοκεῖ μοι, μεῖναι οὐκ ἄρεσθεις, καίτοι ἔχων 15
ἡδονὰς δι' ὁμμάτων καὶ κάλλει πολλῶ αἰσθητῶ συνών.
πατρὶς δὲ ἡμῖν, ὅθεν περ ἦλθομεν, καὶ πατὴρ ἐκεῖ. τίς
οὖν ὁ στόλος καὶ ἡ φυγή; οὐ ποσὶ δεῖ διανύσαι· παντα-
χοῦ γὰρ φέρουσι πόδες ἐπὶ γῆν ἄλλην ἀπ' ἄλλης· οὐδέ
σε δεῖ ἵππων ὄχημα ἢ τι θαλάττιον παρασκευάσαι, ἀλλὰ 20
ταῦτα πάντα ἀφεῖναι δεῖ καὶ μὴ βλέπειν, ἀλλ' οἷον μύ-
σαντα ὄψιν ἄλλην ἀλλάξασθαι καὶ ἀνεγεῖραι, ἣν ἔχει μὲν
πᾶς, χρωῶνται δὲ ὀλίγοι.

9. τί οὖν ἐκείνη ἡ ἔνδον βλέπει; ἄρτι μὲν ἐγειρομένη
οὐ πάνυ τὰ λαμπρὰ δύναται βλέπειν. ἐθιστέον οὖν τὴν 25
ψυχὴν αὐτὴν πρῶτον μὲν τὰ καλὰ βλέπειν ἐπιτηδεύματα·

3 γνόντας] γνόντα K.

5 ἀληθινόν] ἀληθινῶν.

7 δοκῶ] δοκεῖ V.

17 δὴ] δὲ V.

17 ὅθεν παρήλθομεν] ὅθεν περ ἦλθομεν Vitringa.

24 ἦ] ἡ K.

- εἶτα ἔργα καλά, οὐχ ὅσα αἱ τέχναι ἐργάζονται, ἀλλ' ὅσα οἱ ἄνδρες οἱ λεγόμενοι ἀγαθοί· εἶτα ψυχὴν ἰδὲ τῶν τὰ ἔργα τὰ καλὰ ἐργαζομένων. πῶς ἂν οὖν ἴδοις ψυχὴν ἀγαθὴν οἷον τὸ κάλλος ἔχει; ἄναγε ἐπὶ σαυτὸν καὶ ἰδέ·
- 5 κὰν μήπω σαυτὸν ἴδῃς καλόν, οἷα ποιητῆς ἀγάλματος, ὃ δεῖ καλὸν γενέσθαι, τὸ μὲν ἀφαιρεῖ, τὸ δὲ ἀπέξεσε, τὸ δὲ λείον, τὸ δὲ καθαρὸν ἐποίησεν, ἕως ἔδειξε καλὸν ἐπὶ τῷ ἀγάλματι πρόσωπον, οὕτω καὶ σὺ ἀφαίρει ὅσα περιττὰ καὶ ἀπεύθυνε ὅσα σκολιά, ὅσα σκοτεινὰ καθαίρων ἐργάζου
- 10 εἶναι λαμπρὰ καὶ μὴ παύσῃ τεκταίνων τὸ σὸν ἄγαλμα, ἕως ἂν ἐκλάμψῃ σοι τῆς ἀρετῆς ἡ θεοειδὴς ἀγλαία, ἕως ἂν ἴδῃς σωφροσύνην ἐν ἀγνῷ βεβῶσαν βάθρῳ. εἰ γέγονας τοῦτο καὶ εἶδες αὐτὸ καὶ σαυτῷ καθαρῶς συνεγένου οὐδὲν ἔχων ἐμπόδιον πρὸς τὸ εἶς οὕτω γενέσθαι οὐδὲ σὺν αὐτῷ
- 15 ἄλλο τι ἐντὸς μεμιγμένον ἔχων, ἀλλ' ὅλος αὐτὸς φῶς ἀληθινὸν μόνον, οὐ μεγέθει μεμετρημένον οὐδὲ σχήματι εἰς ἐλάττωσιν περιγραφὴν οὐδ' αὖ εἰς μέγεθος δι' ἀπειρίας αὐξηθέν, ἀλλ' ἀμέτρητον πανταχοῦ, ὥς ἂν μεῖζον παντὸς μέτρου καὶ παντὸς κρεῖσσον ποσοῦ· εἰ τοῦτο γενόμενον
- 20 σαυτὸν ἴδοις, ὅψις ἤδη γενόμενος θαρσύνῃς περὶ σαυτῷ καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἀναβεβηκὼς μηκέτι τοῦ δεικνύντος δεηθεὶς ἀτενίσας ἰδέ· οὗτος γὰρ μόνος ὁ ὀφθαλμὸς τὸ μέγα κάλλος βλέπει.

11 ἐκλάμψει σοι] ἐκλάμψῃ σοι V.

12 καθαρῷ] βάθρῳ Wyttenbach.

13 αὐτὸ] σαυτὸν Vitringa. fort. recte: cf. l. 19.

LXI.—DE ARTIS MAGICAE RATIONE: ITEM
DE PRECIBUS.

Plot. Enn. IV iv 40, 41.

40. τὰς δὲ γοητείας πῶς; ἢ τῇ συμπαθείᾳ, καὶ τῷ πε-
φυκέναι συμφωνίαν εἶναι ὁμοίων καὶ ἐναντίωσιν ἀνο-
μοίων, καὶ τῇ τῶν δυνάμεων τῶν πολλῶν ποικιλίᾳ εἰς ἓν
ζῶον συντελούντων. καὶ γὰρ μηδενὸς μηχανωμένου ἄλ-
λου πολλὰ ἔλκεται καὶ γοητεύεται· καὶ ἡ ἀληθινὴ μαγεία 5
ἢ ἐν τῷ παντὶ φιλία καὶ τὸ νεῖκος αὖ. καὶ ὁ γόης ὁ πρῶτος
καὶ φαρμακεὺς οὗτός ἐστιν, ὃν κατανοήσαντες ἄνθρωποι
ἐπ' ἀλλήλοις χρωῖνται αὐτοῦ τοῖς φαρμάκοις καὶ τοῖς γοη-
τεύμασι. . . .

41. καὶ γίνεται τὸ κατὰ τὴν εὐχὴν συμπαθοῦς μέρους 10
μέρει γενομένου, ὥσπερ ἐν μιᾷ νευρᾷ τεταμένη· κινη-
θεῖσα γὰρ ἐκ τοῦ κάτω καὶ ἄνω ἔχει τὴν κίνησιν. πολ-
λάκις δὲ καὶ ἄλλης κινηθείσης ἄλλη οἷον αἰσθησιν ἔχει
κατὰ συμφωνίαν καὶ τῷ ὑπὸ μιᾷ ἡρμόσθαι ἁρμονίᾳ. εἰ
δὲ καὶ ἐν ἄλλῃ λύρᾳ ἡ κίνησις ἀπ' ἄλλης ἔρχεται, ὅσον 15
τὸ συμπαθές, καὶ ἐν τῷ παντὶ τοίνυν μία ἁρμονία, καὶ
ἐξ ἐναντίων ἢ· καὶ ἐξ ὁμοίων δέ ἐστι καὶ πάντων συγγε-
νῶν καὶ τῶν ἐναντίων.

LXII.—CONTRA THEURGICOS.

Plot. Enn. II ix 14.

μάλιστα δὲ αὐτοὶ καὶ ἄλλως ποιοῦσιν οὐκ ἀκήρατα τὰ
ἐκεῖ. ὅταν γὰρ ἐπαιδιὰς γράφωσιν ὥς πρὸς ἐκεῖνα λέγον- 20
τες, οὐ μόνον τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπάνω, τί ποιοῦσιν
ἢ γοητείας καὶ θέλξεις καὶ πείσεις λέγουσι καὶ λόγῳ ὑπα-

κούειν καὶ ἄγεσθαι, εἴ τις ἡμῶν τεχνικώτερος εἰπεῖν ταδὶ καὶ οὕτωςι μέλη καὶ ἤχους καὶ προσπνεύσεις καὶ σιγμοὺς τῆς φωνῆς καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα <τὰ> ἐκεῖ μαγεύειν γέγραπται. εἰ δὲ μὴ βούλονται τοῦτο λέγειν, ἀλλὰ πῶς φωναῖς
 5 τὰ ἀσώματα; ὥστε οἷς σεμνοτέρους αὐτῶν τοὺς λόγους ποιοῦσι φαίνεσθαι, τούτοις λελίθασιν αὐτοὺς τὸ σεμνὸν ἐκείνων ἀφαιρούμενοι. καθαίρεσθαι δὲ νόσων λέγοντες αὐτούς, λέγοντες μὲν ἂν σωφροσύνη καὶ κοσμία διαίτη ἔλεγον ἂν ὀρθῶς, καθάπερ οἱ φιλόσοφοι λέγουσι νῦν
 10 δὲ ὑποστησάμενοι τὰς νόσους δοιμόνια εἶναι καὶ ταῦτα ἐξαίρειν λόγῳ φάσκοντες δύνασθαι καὶ ἐπαγγελλόμενοι σεμνότεροι μὲν ἂν εἶναι δόξαιεν παρὰ τοῖς πολλοῖς, οἳ τὰς παρὰ τοῖς μάγοις δυνάμεις θαυμάζουσι, τοὺς μέντοι εὖ φρονοῦντας οὐκ ἂν πείθοιεν, ὥς οὐχ αἱ νόσοι τὰς αἰτίας
 15 ἔχουσιν ἢ καμιάτοις ἢ πλησμοναῖς ἢ ἐνδεαῖς ἢ σήψεσι καὶ ὅλως μεταβολαῖς ἢ ἔξωθεν τὴν ἀρχὴν ἢ ἐνδοθεν λαβούσαις.

LXIII.—CONTRA EOSDEM.

Porphyrus ad Anebonem 46.

. . . θέλω οὖν παρ' ὑμῶν τὴν εἰς εὐδαιμονίαν ὁδὸν ἐπιδειξαί μοι καὶ ἐν τίνι κεῖται ἡ αὐτῆς οὐσία. παρὰ μὲν γὰρ ἡμῖν λογομαχία τίς ἐστι πολλή, ἅτε ἐξ ἀνθρωπίνων
 20 λογισμῶν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκαζομένου· οἷς δὲ μεμηχάνηται ἢ πρὸς τὸ κρεῖττον συνουσία, εἰ μὲν παρεῖται τὸ μέρος τοῦτο εἰς ἐξέτασιν, μάτην αὐτοῖς ἡ σοφία ἐξήσκηται περὶ δραπετόν εὐρέσεως ἢ χωρίου ὧν ἢ γάμου εἰ τύχοι ἢ ἐμπορίας τὸν θεῖον νοῦν ἐνοχλήσασιν· εἰ δ' οὐ παρεῖται
 25 μὲν, οἱ δὲ συνόντες περὶ μὲν τῶν ἄλλων τάληθέστατα

λέγουσι, περὶ δὲ εὐδαιμονίας οὐδὲν ἀσφαλές οὐδ' ἐχέγγυον ἔχουσι, χαλεπὰ μὲν διαμελετῶντες ἄχρηστα δὲ τοῖς ἀνθρώποις, οὐκ ἦσαν ἄρα οὔτε θεοὶ οὔτ' ἀγαθοὶ δαίμονες, ἀλλ' ἢ ἐκεῖνος ὁ λεγόμενος πλάνος ἢ πᾶν ἀνθρώπων εὖρημα καὶ θνητῆς φύσεως ἀνάπλασμα. 5

LXIV.—DEFENDITUR THEURGIA.

Anon. de Mysteriis II 11.

οὐδὲ γὰρ ἡ ἔννοια συνάπτει τοῖς θεοῖς τοὺς θεουργούς· ἐπεὶ τί ἐκώλυε τοὺς θεωρητικῶς φιλοσοφοῦντας ἔχειν τὴν θεουργικὴν ἔνωσιν πρὸς τοὺς θεούς; νῦν δὲ οὐκ ἔχει τό γε ἀληθές οὕτως, ἀλλ' ἢ τῶν ἔργων τῶν ἄρρητων καὶ ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν θεοπρεπῶς ἐνεργουμένων τελεσιουργία 10 ἢ τε τῶν νοουμένων τοῖς θεοῖς μόνοις συμβόλων ἀφθέγκτων δύνამις ἐντίθησι τὴν θεουργικὴν ἔνωσιν. διόπερ οὐδὲ τῷ νοεῖν αὐτὰ ἐνεργοῦμεν· ἔσται γὰρ οὕτω νοερὰ αὐτῶν ἡ ἐνέργεια καὶ ἀφ' ἡμῶν ἐνδιδομένη· τὸ δ' οὐδέτερόν ἐστιν ἀληθές. καὶ γὰρ μὴ νοούντων ἡμῶν αὐτὰ τὰ 15 συνθήματα ἀφ' ἑαυτῶν δρᾷ τὸ οἰκεῖον ἔργον, καὶ ἡ τῶν θεῶν, πρὸς οὓς ἀνήκει ταῦτα, ἄρρητος δύναμις αὐτῇ ἀφ' ἑαυτῆς ἐπιγινώσκει τὰς οἰκειάς εἰκόνας, ἀλλ' οὐ τῷ διεγείρεσθαι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας νοήσεως. οὐδὲ γὰρ ἔχει φύσιν τὰ περιέχοντα ὑπὸ τῶν περιεχομένων οὐδὲ τὰ τέλεια ὑπὸ 20 τῶν ἀτελῶν οὐδ' ὑπὸ τῶν μερῶν τὰ ὅλα ἀνακινεῖσθαι. ὁθεν δὴ οὐδ' ὑπὸ τῶν ἡμετέρων νοήσεων προηγουμένως τὰ θεῖα αἷτια προκαλεῖται εἰς ἐνέργειαν, ἀλλὰ ταύτας μὲν καὶ τὰς ὅλας τῆς ψυχῆς ἀρίστας διαθέσεις καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς καθαρότητα ὡς συναίτια ἅττα προϋποκειῖσθαι χρή, 25 τὰ δ' ὡς κυρίως ἐγείροντα τὴν θεῖαν θέλησιν αὐτὰ τὰ θεῖα

ἐστι συνθήματα· καὶ οὕτως τὰ τῶν θεῶν αὐτὰ ὑφ' ἐαυτῶν ἀνακινεῖται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ὑποδεεστέρων ἐνδεχόμενά τινα εἰς ἐαυτὰ ἀρχὴν τῆς οἰκείας ἐνεργείας.

LXV.—DE VERA PIETATE.

Porphyrius ad Marcellam 12, 16–18.

12. πάσης πράξεως καὶ παντὸς ἔργου καὶ λόγου θεὸς
 5 ἐπόπτης παρέστω καὶ ἔφορος. καὶ πάντων ὧν πράττομεν ἀγαθῶν τὸν θεὸν αἴτιον ἡγώμεθα· τῶν δὲ κακῶν αἴτιοι ἡμεῖς ἐσμέν οἱ ἐλόμενοι, θεὸς δὲ ἀναίτιος. ὅθεν καὶ εὐκτέον θεῷ τὰ ἄξια θεοῦ. καὶ αἰτώμεθα ἃ μὴ λάβοιμεν ἂν παρ' ἐτέρου· καὶ ὧν ἡγεμόνες οἱ μετ' ἀρετῆς πόνοι,
 10 ταῦτα εὐχόμεθα γενέσθαι μετὰ τοὺς πόρους. εὐχὴ γὰρ ῥαθύμου μάταιος λόγος. 'ἃ δὲ κτησάμενος οὐ καθέξεις, μὴ αἰτοῦ παρὰ θεοῦ· δῶρον γὰρ θεοῦ πᾶν ἀναφαίρετον· ὥστε οὐ δώσει ὁ μὴ καθέξεις.' ὧν δὲ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσα οὐ δεηθῇ, ἐκείνων καταφρόνει· καὶ ὧν ἂν
 15 ἀπαλλαγεῖσα δεηθῇ, ταῦτά σοι ἀσκουμένη τὸν θεὸν παρακάλει γενέσθαι συλλήπτορα. οὕκουν δεήσῃ οὐδενὸς ὧν καὶ ἡ τύχη δοῦσα πολλάκις πάλιν ἀφαιρεῖται. οὐδὲ <δεῖ> πρὸ καιροῦ τινὸς τὴν αἴτησιν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ὅταν σοι ὁ θεὸς ἐν σοὶ οὔσαν φύσει τὴν ὀρθὴν αἴτησιν ἐκφήνῃ.

7–8 εὐεκταῖον] εὐκτέον Schaefer.

11 κτησάμενος] κτησαμένη Nauck: sed proverbium Pythagoricum est.

14 δεηθείσῃ] δεηθήσῃ Mai.

15 δέῃ εἰς] δεηθῇ Nauck. σὺ ἀσκουμένη] σοι ἀσκουμένη Nauck.

17 δεῖ ins. Nauck.

19 ἐκφήνει] ἐκφήνῃ Nauck.

16. . . . οὐχ ἡ γλῶττα τοῦ σοφοῦ τίμιον παρὰ θεῶ,
ἀλλὰ τὰ ἔργα. σοφὸς γὰρ ἀνὴρ καὶ σιγῶν τὸν θεὸν τιμᾷ·
ἄνθρωπος δὲ ἀμαθὴς καὶ εὐχόμενος καὶ θύων μαιίνει τὸ
θεῖον. μόνος οὖν ἱερεὺς ὁ σοφός, μόνος θεοφιλής, μόνος
εἰδὼς εὖξασθαι.

5

17. καὶ ὁ σοφίαν ἀσκῶν ἐπιστήμην ἀσκεῖ τὴν περὶ θεοῦ,
οὐ λιτανεύων ἀεὶ καὶ θύων, διὰ δὲ τῶν ἔργων τὴν πρὸς
θεὸν ἀσκῶν εὐσέβειαν. θεῶ γὰρ εὐάρεστος οὔτε δόξαις
ἀνθρώπων εὔτε σοφιστῶν κεναῖς φωναῖς γένοιτ' ἄν τις·
αὐτὸς δὲ ἑαυτὸν καὶ εὐάρεστον ποιεῖ θεῶ καὶ ἐκθεοῖ τῇ 10
τῆς ἰδίας διαθέσεως ὁμοιότητι τῷ μετὰ ἀφθαρσίας μακα-
ρίῳ· καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀσεβῇ καὶ δυσάρεστον ποιεῖ τῷ
θεῶ, οὐχ ὑπὸ θεοῦ πάσχων κακῶς, ἀγαθοποιὸν γὰρ μόνον
τὸ θεῖον, ἀλλ' ὑφ' ἑαυτοῦ διὰ τε ἄλλα καὶ τὴν περὶ θεοῦ
κακὴν δόξαν. ἀσεβῆς οὐχ οὕτως ὁ τὰ ἀγάλματα τῶν 15
θεῶν μὴ περιέπων ὥς ὁ τὰς τῶν πολλῶν δόξας τῷ θεῶ
προσάπτων. σὺ δὲ μηδὲν ἀνάξιόν ποτε ὑπολάβῃς περὶ
θεοῦ μήτε τῆς μακαριότητος αὐτοῦ μήτε τῆς ἀφθαρσίας.

18. οὗτος γὰρ μέγιστος καρπὸς εὐσεβείας τιμᾶν τὸ
θεῖον κατὰ τὰ πάτρια, οὐχ ὥς ἐκείνου προσδεομένον, ἀλλ' 20
ἀπὸ τῆς ἐκείνου εὐλαβεστάτης καὶ μακαρίας σεμνότητος
εἰς τὸ σέβας αὐτοῦ ἐκκαλούμενον. βωμοὶ δὲ θεοῦ ἱερουργ-
γούμενοι μὲν οὐδὲν βλάπτουσιν, ἀμελούμενοι δὲ οὐδὲν

10-11 τῇ τε] τῇ τῆς Nauck.

17 συνάπτων] προσάπτων Nauck ex Diog. Laert.

17 ἄξιόν ποτε] ἀνάξιόν ποτε Orelli.

20 καὶ τὰ] κατὰ τὰ Lobeck.

21 εὐλαβεστάτης] εὐαγεστάτης ci. Nauck, fort. recte.

22 ἐκκαλούμενον] ἐκκαλούμενον Volkmann.

ὠφελοῦσιν. ὅστις δὲ τιμᾷ τὸν θεὸν ὡς προσδεόμενον, οὗτος λέληθεν ἑαυτὸν δοξάζων τοῦ θεοῦ κρείττων εἶναι.

LXVI.—QUOMODO CONTEMPLANDUS SIT DEUS.

Plot. Enn. VI ix 7.

. . . θεῷ δὲ μὴ ἔξω ῥίπτων τὴν διανοίαν. οὐ γὰρ
 5 κεῖται που ἐρημῶσαν αὐτοῦ τὰ ἄλλα, ἀλλ' ἔστι τῷ δυνα-
 μένῳ θιγεῖν ἐκεῖ παρόν, τῷ δ' ἀδυνατοῦντι οὐ πάρεστιν.
 ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἔστι τι νοεῖν ἄλλο νοοῦντα
 καὶ πρὸς ἄλλῳ ὄντα, ἀλλὰ δεῖ μηδὲν προσάπτειν τῷ νοου-
 μένῳ, ἵνα ἢ αὐτὸ τὸ νοούμενον, οὕτω δεῖ καὶ ἐνταῦθα συν-
 10 ἵεναι, ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλου ἔχοντα ἐν τῇ ψυχῇ τύπον ἐκεῖ-
 νο νοῆσαι ἐνεργοῦντος τοῦ τύπου, οὐδ' αὖ ἄλλοις κατει-
 λημμένην τὴν ψυχὴν καὶ κατεχομένην τυπωθῆναι τῷ τοῦ
 ἐναντίου τύπῳ, ἀλλ' ὥσπερ περὶ τῆς ὕλης λέγεται, ὡς
 ἄρα ἅποιον εἶναι δεῖ πάντων, εἰ μέλλει δέχεσθαι τοὺς πάν-
 15 των τύπους, οὕτω καὶ πολὺ μᾶλλον ἀνείδεον τὴν ψυχὴν
 γίνεσθαι, εἰ μέλλει μηδὲν ἐμπόδιον ἐγκαθήμενον ἔσεσθαι
 πρὸς πλήρωσιν καὶ ἔλλαμψιν αὐτῇ τῆς φύσεως τῆς πρώ-
 της. εἰ δὲ τοῦτο, πάντων τῶν ἔξω ἀφεμένην δεῖ ἐπιστρα-
 φῆναι πρὸς τὸ εἶσω πάντη, μὴ πρὸς τι τῶν ἔξω κεκλίσθαι,
 20 ἀλλὰ ἀγνοήσαντα τὰ πάντα καὶ πρὸ τοῦ μὲν τῇ διαθέσει,
 τότε δὲ καὶ τοῖς εἶδεσιν, ἀγνοήσαντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τῇ
 θεᾷ ἐκείνου γενέσθαι καὶ ἐκείνῳ συγγενόμενον καὶ ἱκανῶς
 οἷον ὁμιλήσαντα ἦκειν ἀγγέλλοντα, εἰ δύναίτο, καὶ ἄλλῳ

2 κρείττων] κρείττων Nauck.

9 10 ἵεναι et εἰδέναι] συνιέναι V.

τὴν ἐκεῖ συνουσίαν—οἷαν ἴσως καὶ Μίνως ποιούμενος
 ὀαριστῆς τοῦ Διὸς ἐφημίσθη εἶναι, ἧς μεμνημένος εἶδωλα
 αὐτῆς τοὺς νόμους ἐτίθει τῇ τοῦ θεοῦ ἐπαφῇ εἰς νόμων
 πληρούμενος θέσιν—ἢ καὶ τὰ πολιτικὰ οὐκ ἄξια αὐτοῦ
 νομίσαντα, εἰ ἐθέλει, μένειν ἄνω· ὅπερ καὶ τῷ πολὺν ἰδόν- 5
 τι γένοιτ' ἂν πάθημα. οὐδενὸς <οὖν θεός>, φησὶν, ἐστὶν
 ἔξω, ἀλλὰ πᾶσι σύνεστιν οὐκ εἰδόσι. φεύγουσι γὰρ αὐτοὶ
 αὐτοῦ ἔξω, μᾶλλον δὲ αὐτῶν ἔξω. οὐ δύνανται οὖν ἐλεῖν
 ὃν πεφεύγασιν οὐδ' αὐτοὺς ἀπολωλεκότες ἄλλον ζητεῖν,
 οὐδέ γε παῖς αὐτοῦ ἔξω ἐν μανίᾳ γεγεννημένος εἰδήσει 10
 τὸν πατέρα· ὁ δὲ μαθὼν ἑαυτὸν εἰδήσει καὶ ὁπόθεν.

LXVII.—ANIMAE AD DEUM ACCESSUS.

Plot. Enn. VI ix 8, 9.

8. . . . σώμασι μὲν γὰρ σώματα κωλύεται κοινωνεῖν
 ἄλλοις, τὰ δὲ ἀσώματα σώμασιν οὐ διείργεται· οὐδ'
 ἀφέστηκε τοίνυν ἀλλήλων τόπων, ἑτερότητι δὲ καὶ διαφο-
 ρᾷ· ὅταν οὖν ἡ ἑτερότης μὴ παρῇ, ἀλλήλοις τὰ μὴ ἕτερα 15
 πάρεστιν. ἐκεῖνο μὲν οὖν μὴ ἔχον ἑτερότητα ἀεὶ πάρ-
 εστιν, ἡμεῖς δὲ ὅταν μὴ ἔχωμεν, καὶ ἐκεῖνο μὲν ἡμῶν οὐκ ἐφίε-
 ται, ὥστε περὶ ἡμᾶς εἶναι, ἡμεῖς δὲ ἐκεῖνου· ὥστε ἡμεῖς
 περὶ ἐκεῖνο. καὶ ἀεὶ μὲν περὶ αὐτό, οὐκ ἀεὶ δὲ εἰς αὐτό
 βλέπομεν, ἀλλ' οἷον χορὸς ἐξάδων καίπερ ἔχων περὶ τὸν 20
 κορυφαῖον τραπείην ἂν εἰς τὸ ἔξω τῆς θέας, ὅταν δὲ ἐπι-
 στρέψῃ, ᾄδει τε καλῶς καὶ ὄντως περὶ αὐτὸν ἔχει· οὕτω
 καὶ ἡμεῖς ἀεὶ μὲν περὶ αὐτό, καὶ ὅταν μὴ, λύσις ἡμῶν παν-

6 οὖν θεός ins. M., Ficinum secutus.

19, 23 αὐτὸν (ter)] αὐτό K.

23 ἢ] μὴ K.

τελής ἔσται καὶ οὐκέτι ἐσόμεθα· οὐκ αἰεὶ δὲ εἰς αὐτό.
ἀλλ' ὅταν εἰς αὐτὸ ἴδωμεν, τότε ἡμῖν τέλος καὶ ἀνάπαντα
καὶ τὸ μὴ ἀπάδειν χορεύουσιν ὄντως περὶ αὐτὸ χορείαν
ἐνθρον.

- 5 9. . . . οὐ γὰρ ἀποτετμήμεθα οὐδὲ χωρὶς ἐσμέν, εἰ
καὶ παρεμπεσοῦσα ἡ σώματος φύσις πρὸς αὐτὴν ἡμᾶς
εἴλκυσεν, ἀλλ' ἐμπνέομεν καὶ σωζόμεθα οὐ δόντος, εἴτα
ἀποστάντος ἐκείνου, ἀλλ' αἰεὶ χορηγοῦντος ἕως ἂν ἡ ὅπερ
ἐστί. μᾶλλον μέντοι ἐσμέν νεύσαντες πρὸς αὐτὸ καὶ τὸ
10 εὖ ἐνταῦθα, τὸ <δὲ> πόρρω, εἶναι μόνον καὶ ἦττον εἶναι.
. . . δηλοῖ δὲ ὅτι τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖ καὶ ὁ ἔρως ὁ τῆς ψυχῆς
ὁ σύμφυτος· καθ' ὃ καὶ συνέζευκται ἔρως ταῖς ψυχαῖς
καὶ ἐν γραφαῖς καὶ ἐν μύθοις. ἐπεὶ γὰρ ἕτερον θεοῦ ἐκεῖ-
νη, ἐξ ἐκείνου δέ, ἐρᾷ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης. καὶ οὐσα ἐκεῖ
15 τὸν οὐράνιον ἔρωτα ἔχει· καὶ γάρ ἐστιν ἐκεῖ Ἀφροδίτη
οὐρανία· ἐνταῦθα δὲ γίνεται πάνδημος οἷον ἐταιρισθεῖσα·
καὶ ἔστι πᾶσα ψυχὴ Ἀφροδίτη. καὶ τοῦτο αἰνίττεται
καὶ τὰ τῆς Ἀφροδίτης γενέθλια καὶ ὁ Ἔρως ὁ μετ' αὐτῆς
γενόμενος. ἐρᾷ οὖν κατὰ φύσιν ἔχουσα ψυχὴ θεοῦ ἐνω-
20 θῆναι θέλουσα, ὥσπερ παρθένος καλοῦ πατρὸς καλὸν ἔρω-
τα· ὅταν δὲ εἰς γένεσιν ἐλθοῦσα οἷον μνηστεύει ἀπατηθῇ,
ἄλλον ἀλλαξαμένη θνητὸν ἔρωτα ἐρημίᾳ πατρὸς ὑβρί-
ζεται· μισήσασα δὲ πάλιν τὰς ἐνταῦθα ὑβρεις, ἀγνεύ-
σασα τῶν τῇδε πρὸς τὸν πατέρα αἰθῆς στελλομένη εὐπα-
25 θεῖ. καὶ οἷς μὲν ἄγνωστόν ἐστι τὸ πάθημα τοῦτο, ἐντεῦ-
θεν ἐνθυμείσθω ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα ἐρώτων οἷον ἐστι τυ-

7 ἐν πνέομεν] ἐμπνέομεν K. Ficinum secutus

10 δὲ add. M.

15 post ἔχει libri habent ἐνταῦθα δὲ πάνδημος γίνεται: del. K.

20 πρὸς] πατρὸς K.

χεῖν ὧν τις μάλιστα ἐρᾷ, καὶ ὅτι ταῦτα μὲν τὰ ἐρώμενα
 θνητὰ καὶ βλαβερὰ καὶ εἰδώλων ἔρωτες καὶ μεταπίπτει,
 ὅτι οὐκ ἦν τὸ ὄντως ἐρώμενον οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν οὐδ'
 ὃ ζητοῦμεν, ἐκεῖ δὲ τὸ ἀληθινὸν ἐρώμενον, ᾧ ἔστι καὶ
 συνεῖναι μεταλαβόντα αὐτοῦ καὶ ὄντως ἔχοντα, οὐ περι- 5
 πτυσσόμενον σαρκὸς ἐξώθεν.

LXVIII.—FRUITIO DEI.

Plot. Enn. VI ix 9–11.

9. . . . ὅστις δὲ εἶδεν, οἶδεν ὃ λέγω, ὥς ἡ ψυχὴ ζωὴν
 ἄλλην ἴσχει τότε, καὶ προσιοῦσα καὶ ἤδη προσελθοῦσα καὶ
 μετασχοῦσα αὐτοῦ, ὥστε γινῶναι διατεθεῖσαν ὅτι πάρεστιν
 ὁ χορηγὸς ἀληθινῆς ζωῆς. καὶ δεῖ οὐδενὸς ἔτι, τοῦναντίον 10
 δὲ ἀποθέσθαι τὰ ἄλλα δεῖ καὶ ἐν μόνῳ στήναι τούτῳ καὶ
 τοῦτο γενέσθαι μόνον περικόψαντα τὰ λοιπὰ ὅσα περι-
 κείμεθα· ὥστε ἐξελθεῖν σπεύδειν ἐντεῦθεν καὶ ἀγανακ-
 τεῖν ἐπὶ θάτερα δεδεμένους, ἵνα τῷ ὅλῳ αὐτῶν περιπτν-
 ξώμεθα καὶ μηδὲν μέρος ἔχωμεν, ᾧ μὴ ἐφαπτόμεθα θεοῦ. 15
 ὁρᾷν δὴ ἔστιν ἐνταῦθα κἀκεῖνον καὶ ἑαυτὸν ὥς ὁρᾷν θέμις·
 ἑαυτὸν μὲν ἡγλαισμένον, φωτὸς πλήρη νοητοῦ, μᾶλλον
 δὲ φῶς αὐτὸ καθαρὸν, ἀβαρῆ, κοῦφον, θεὸν γενόμενον,
 μᾶλλον δὲ ὄντα, ἀναφθέντα μὲν τότε, εἰ δὲ πάλιν βαρύνον-
 το, ὥσπερ μαραινόμενον. 20

10. πῶς οὖν οὐ μένει ἐκεῖ; ἢ ὅτι μήπω ἐξελήλυθεν
 ὅλως. ἔσται δὲ ὅτε καὶ τὸ συνεχές ἔσται τῆς θεάς οὐκέτι
 ἐνοχλουμένῳ οὐδεμίαν ἐνόχλησιν τοῦ σώματος. ἔστι δὲ

8 προσιοῦσαι] προσιοῦσα K.

15 ἔχοιμεν] ἔχωμεν K.

τὸ ἑωρακὸς οὐ τὸ ἐνοχλούμενον, ἀλλὰ τὸ ἄλλο, ὅτε τὸ ἑωρακὸς ἀργεῖ τὴν θεάν οὐκ ἀργοῦν τὴν ἐπιστήμην τὴν ἐν ἀποδείξεισι καὶ πίστεσι καὶ τῷ τῆς ψυχῆς διαλογισμῷ· τὸ δὲ ἰδεῖν καὶ τὸ ἑωρακὸς ἐστὶν οὐκ ἐτι λόγος, ἀλλὰ μετ-
 5 ζον λόγου καὶ πρὸ λόγου καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὥσπερ καὶ τὸ ὁρώμενον. . . . καὶ δύσφραστον τὸ θέαμα. πῶς γὰρ ἂν ἀπαγγεῖλαιέ τις ὥς ἕτερον οὐκ ἰδὼν ἐκεῖνο, ὅτε ἔθεᾶτο, ἕτερον, ἀλλὰ ἐν πρὸς ἑαυτόν;

11. τοῦτο δὴ ἐθέλον δηλοῦν τὸ τῶν μυστηρίων τῶνδε
 10 ἐπίταγμα, τὸ μὴ ἐκφέρειν εἰς μὴ μεμνημένους, ὥς οὐκ ἔκφορον ἐκεῖνο ὃν ἀπεῖπε δηλοῦν πρὸς ἄλλον τὸ θεῖον, ὅτῳ μὴ καὶ αὐτῷ ἰδεῖν εὐτύχηται. ἐπεὶ τοίνυν δύο οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐν ἣν αὐτὸς ὁ ἰδὼν πρὸς τὸ ἑωραμένον, ὥς ἂν μὴ ἑωραμένον, ἀλλ' ἠνωμένον, ὃς ἐγένετο ὅτε ἐκείνῳ ἐμίγνυ-
 15 το εἰ μεμνῶτο, ἔχοι ἂν παρ' ἑαυτῷ ἐκείνου εἰκόνα. ἦν δὲ ἐν καὶ αὐτὸς διαφορὰν ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν πρὸς ἑαυτὸν ἔχων οὔτε κατὰ ἄλλα· οὐ γάρ τι ἐκινεῖτο παρ' αὐτῷ, οὐ θυμός, οὐκ ἐπιθυμία ἄλλου παρῆν αὐτῷ ἀναβεβηκότι, ἀλλ' οὐδὲ λόγος οὐδέ τις νόησις οὐδ' ὅλως αὐτός, εἰ δεῖ
 20 καὶ τοῦτο λέγειν· ἀλλ' ὥσπερ ἀρπασθεῖς ἢ ἐνθουσιάσας ἡσυχῇ ἐν ἐρήμῳ καταστάσει γεγένηται ἀτρεμεῖ τῇ αὐτοῦ οὐσίᾳ οὐδαμοῦ ἀποκλίνων οὐδὲ περὶ αὐτὸν στρεφόμενος, ἐστὼς πάντῃ καὶ οἷον στάσις γενόμενος· οὐδὲ τῶν καλῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ καλὸν ἤδη ὑπερθέων, ὑπερβὰς ἤδη καὶ τὸν
 25 τῶν ἀρετῶν χορόν, ὥσπερ τις εἰς τὸ εἶσω τοῦ ἀδύτου εἰσδὺς εἰς τοῦπίσω καταλιπὼν τὰ ἐν τῷ νᾶϊ ἀγάλματα, ἃ ἐξελθόντι τοῦ ἀδύτου πάλιν γίνεται πρῶτα μετὰ τὸ ἔνδον θέαμα καὶ τὴν ἐκεῖ συνουσίαν πρὸς οὐκ ἄγαλμα

οὐδ' εἰκόνα, ἀλλ' αὐτό· ἃ δὴ γίνεται δεύτερα θεάματα. τὸ δὲ ἴσως ἦν οὐ θέαμα, ἀλλὰ ἄλλος τρόπος τοῦ ἰδεῖν, ἔκστασις καὶ ἁπλώσις καὶ ἐπίδοσις αὐτοῦ καὶ ἔφρσεις πρὸς ἀφὴν καὶ στάσις καὶ περινόησις πρὸς ἐφαρμογὴν, εἴπερ τις τὸ ἐν τῷ ἀδύτῳ θεάσεται· εἰ δ' ἄλλως βλέποι, οὐδὲν 5 αὐτῷ πάρεστι. . . . οὐ γὰρ δὴ εἰς τὸ πάντῃ μὴ ὄν ἤξει ἢ ψυχῆς φύσις, ἀλλὰ κάτω μὲν βᾶσα εἰς κακὸν ἤξει καὶ οὕτως εἰς μὴ ὄν, οὐκ εἰς τὸ παντελὲς μὴ ὄν· τὴν ἐναντίαν δὲ δραμοῦσα ἤξει οὐκ εἰς ἄλλο, ἀλλ' εἰς ἑαυτήν, καὶ οὕτως οὐκ ἐν ἄλλῳ οὔσα ἐν οὐδενί ἐστιν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ· τὸ 10 δ' ἐν αὐτῇ μόνῃ καὶ οὐκ ἐν τῷ ὄντι ἐν ἐκείνῳ· γίνεται γὰρ καὶ αὐτός τις οὐκ οὐσία, ἀλλ' ἐπέκεινα οὐσίας ταύτῃ, ἢ προσομιλεῖ. εἴ τις οὖν τοῦτο αὐτὸν γενόμενον ἴδοι, ἔχει ὁμοίωμα ἐκείνου αὐτόν, καὶ εἰ ἀφ' αὐτοῦ μεταβαίνοι ὥς εἰκὼν πρὸς ἀρχέτυπον, τέλος ἂν ἔχοι τῆς πορείας. 15 ἐκπίπτων δὲ τῆς θέας πάλιν ἐγείρας ἀρετὴν τὴν ἐν αὐτῷ καὶ κατανοήσας ἑαυτὸν πάντῃ κεκοσμημένον πάλιν κομφισθήσεται δι' ἀρετῆς ἐπὶ νοῦν ἰδὼν καὶ διὰ σοφίας ἐπ' αὐτό. καὶ οὗτος θεῶν καὶ ἀνθρώπων θείων καὶ εὐδαιμόνων βίος, ἀπαλλαγὴ τῶν ἄλλων τῶν τῇδε, βίος ἀνήδονος 20 τῶν τῇδε, φυγὴ μόνου πρὸς μόνον.

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY
BILLING AND SONS, LIMITED,
GUILDFORD AND ESHER

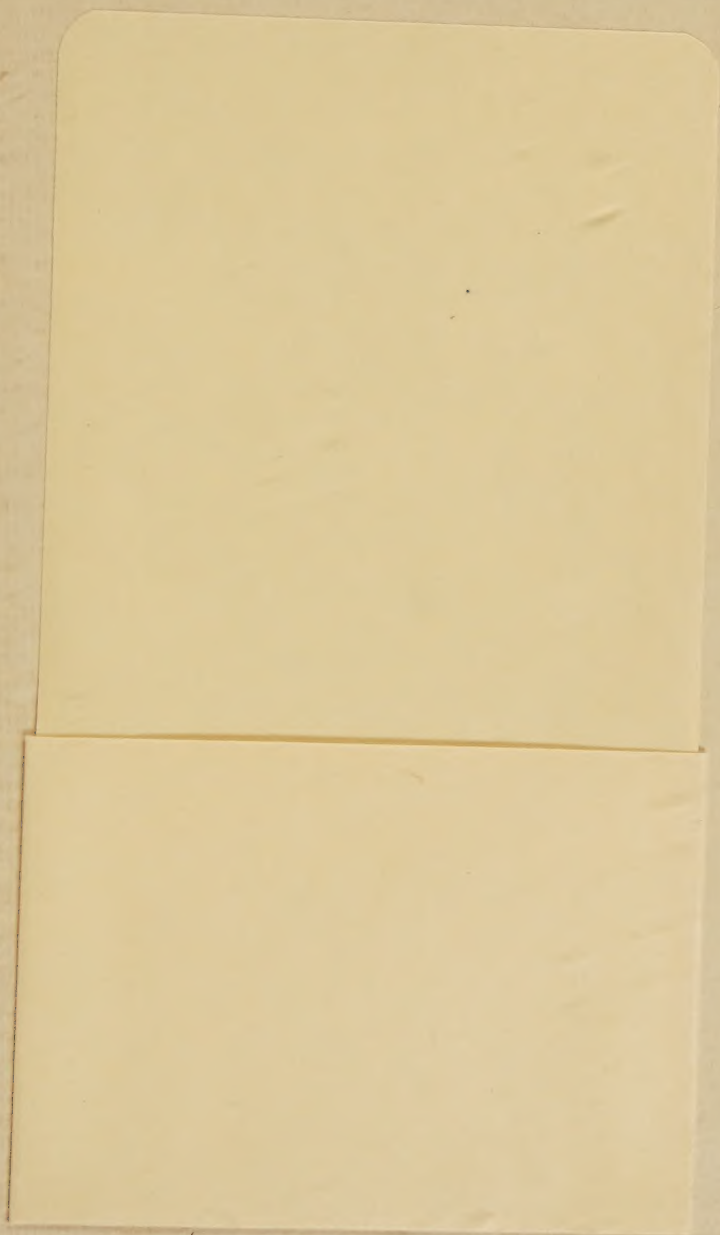
B517
A2
D62

UNIVERSITY OF RHODE ISLAND LIBRARY

3 1222 00635 0212

DISCARDED
URI LIBRARY

P9-CTJ-726

